

รายงานผลการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ของประเทศไทย

ประจำปี 2563

รายงานผลการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ของประเทศไทย

ประจำปี 2563

สารบัญ

หน้า

ก. บทสรุปผู้บริหาร	5
ข. ผลการดำเนินงานสำคัญ	12
1. ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย	12
1.1 สถิติการดำเนินคดี/ผู้กระทำผิด/ผู้เสียหาย	13
1.2 การดำเนินคดีชั้นต่าง ๆ	16
1.3 การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์	24
1.4 การยึดอายัดทรัพย์สิน โดยสำนักงาน ปปง.	30
1.5 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานแต่ละหน่วยงาน	32
1.6 ตัวอย่างคดีที่ใช้ในการถอดบทเรียนมาเป็นแนวทางดำเนินคดี	41
1.7 การปราบปรามการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต	53
2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ	56
2.1 สถิติการช่วยเหลือคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ/เอกชน และหน่วยงานอื่น	56
2.2 การคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care)	62
2.3 ผู้เสียหายได้รับสิทธิทางกฎหมายในกรณีการเดินทางเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย	64
2.4 องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการ และคุ้มครองช่วยเหลือ	66
2.5 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการเยียวยาจากรัฐบาล และการช่วยเหลือผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด	67
2.6 การพัฒนาระบบการช่วยเหลือคุ้มครองผ่าน Mobile Application “PROTECT-U”	71
2.7 การพัฒนาทั่วโลกความร่วมมือภายในประเทศและระหว่างประเทศ	72

3. ด้านป้องกัน

74

- 3.1 การจัดสรรงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประจำปี 2563 74
- 3.2 การพัฒนากฎหมายสำคัญ 74
- 3.3 การป้องกันการค้ามนุษย์ในสตรีและเด็ก 76
- 3.4 การป้องกันการค้ามนุษย์ในขอทาน 80
- 3.5 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ 83
- 3.6 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทย 88
- 3.7 การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และเพิ่มประสิทธิภาพของการตรวจแรงงาน 94
- 3.8 การเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียน และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ 102
- 3.9 การป้องกันการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล 104
- 3.10 ความร่วมมือในการป้องกันการค้ามนุษย์ 106

ค. แผนการดำเนินงานต่อไป

109

Unasup
ผู้บริหาร

ก. บทสรุปผู้บริหาร

ตลอดปี 2563 การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ยังคงเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ และรัฐบาลไทยยังคงเดินหน้าแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการทำงาน เพื่อขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ในทุกมิติ โดยจัดสรรงบประมาณ จำนวน 4,029.35 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.85 จากปี 2562 ที่มีจำนวน 3,806.82 ล้านบาท การออกนโยบาย มาตรการ และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อปราบปราม ป้องกัน และคุ้มครองผู้เสียหาย และการแต่งตั้งกลไกรูปแบบคณะกรรมการเพิ่มเติม 2 คณะ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ คณะอนุกรรมการร่วมว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ ไทย-สหรัฐอเมริกา และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างยั่งยืน รวมทั้งการออกมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมการใช้แรงงานอย่างถูกต้องเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การตรวจคัดกรองแรงงาน และมาตรการดูแลผู้เสียหายในสถานคุ้มครอง เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 อย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์การค้ามนุษย์ และการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้สถิติและรูปแบบการค้ามนุษย์เปลี่ยนแปลง

ในช่วงปลายปี 2562-2563 เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว โดยการจำกัดช่วงเวลาการออกนอกเคหสถาน มาตรการทำงานที่บ้าน (Work From Home) การจำกัดการดำเนินการธุรกิจบางประเภท และการควบคุมบุคคลต่างด้าวเข้าออกราชอาณาจักร ส่งผลกระทบต่อรูปแบบและจำนวนคดีค้ามนุษย์ โดยพบว่า สถิติการจับกุมการค้ามนุษย์และการลักลอบขนคนลดน้อยลง ในขณะที่การค้าประเวณีเด็กในรูปแบบสื่อออนไลน์และการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งนำไปสู่การจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดและขยายผลไปยังผู้กระทำผิดในต่างประเทศ

การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

สถิติคดีค้ามนุษย์ลดลง โดยปี 2563 มีคดีค้ามนุษย์ จำนวน 132 คดี ลดลงต่ำสุด เมื่อเทียบกับในช่วง 4 ปี ที่ผ่านมา โดยรูปแบบที่พบมากที่สุด คือ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (ค้าประเวณี สื่อลามก และทางเพศรูปแบบอื่น) จำนวน 118 คดี คิดเป็นร้อยละ 89.39 ลดลงจากปี 2562 จำนวน 67 คดี คิดเป็นร้อยละ 36.21 จับกุมผู้กระทำผิดได้ 180 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องหาชาวไทย 153 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 249 คน (ร้อยละ 62.19) ผู้ต้องหาต่างชาติ รวม 27 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 ช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 230 คน เป็นชาย 65 คน หญิง 165 คน จำแนกเป็นสัญชาติไทย 161 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 35.85 ผู้เสียหายสัญชาติอื่น ๆ จำนวน 69 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 1,501 คน คิดเป็นร้อยละ 95.61

การพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ในชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ และศาล มีความรวดเร็วต่อเนื่อง และลงโทษหนัก

- **ชั้นพนักงานสอบสวน** ระยะเวลาในการทำสำนวนการสอบสวนคดีค้ำมนุษย์ลดลง นับตั้งแต่ปี 2558 จาก 118 วัน โดยเฉลี่ยเหลือเพียง 72 วัน ในปี 2562 และ 70 วัน ในปี 2563 เนื่องจากความพยายามสร้างความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- **ชั้นพนักงานอัยการ** เร่งรัดการพิจารณาสำนวนคดีและยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลโดยเร็วจากระยะเวลาเฉลี่ย 37.59 วัน ในปี 2559 ลดลงต่อเนื่องเหลือ 26 วัน ในปี 2563 แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งจำกัดช่วงเวลาการออกนอกเคหสถาน
- **ชั้นศาล** พิจารณาคดีเสร็จสิ้น จำนวน 199 คดี จำแนกเป็นคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิพากษาไม่เกิน 3 เดือน จำนวน 53 คดี (ร้อยละ 26.63) คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 50 คดี (ร้อยละ 25.13) คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 79 คดี (ร้อยละ 39.70) และคดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 1 ปี จำนวน 17 คดี (ร้อยละ 8.54) **พิพากษาจำคุกจำเลยคดีค้ำมนุษย์** จำนวน 199 คน มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 4.02) โทษจำคุก 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 7.54) โทษจำคุก 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 41 คน (ร้อยละ 20.60) โทษจำคุก 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 53 คน (ร้อยละ 26.63) และจำคุกเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 82 คน (ร้อยละ 41.21) ของจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกทั้งหมด

โดยปี 2563 **มีผลการพิจารณาคดีสำคัญ** โดยศาลอุทธรณ์ได้กลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นในคดีสถานอาบอบนวดวิกตอเรีย ซีเครท โดยวินิจฉัยว่า สถานอาบอบนวดวิกตอเรีย ซีเครท เป็นสถานที่ทำการค้ำมนุษย์และค้าประเวณี จึงพิพากษาให้จำเลย 7 คน ในคดีดังกล่าว มีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป และฐานเป็นธุระจัดหาบังคับบุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปี เพื่อให้กระทำการค้าประเวณี ให้ลงโทษจำคุกจำเลยทั้งห้าในอัตราโทษสูงสุดไม่เกินคนละ 50 ปี และลงโทษจำคุก นิติบุคคล เจ้าของใบอนุญาตอาบอบนวด ปรับเป็นเงิน 3,978,666 บาท ลงโทษปรับบริษัท นิติบุคคล ผู้ให้เช่าสถานที่ เป็นเงิน 3,970,666 บาท และให้ริบของกลางทั้งหมด รวมทั้งให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหาย 2 คน ที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณี เป็นเงินรายละ 80,000 บาท

การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ โดยคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้ตรวจสอบ กำกับ และติดตามการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2563 มีเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปเกี่ยวข้องจำนวน 8 ราย กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ จำนวน 3 ราย เป็นข้าราชการครู จำนวน 2 ราย และข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 ราย ส่วนอีก 5 ราย ไม่ถูกฟ้องเป็นคดีอาญา เนื่องจากเป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ ยึดอายุทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ ตั้งแต่ปี 2555-2563 เป็นเงินจำนวน 45,027,656.59 บาท

การพัฒนาระบบรองรับการสืบพยานด้วยวิธีประชุมทางจอภาพ (Video Conference Courtroom) ในทุกศาลทั่วประเทศ อันเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้พยานหรือผู้เสียหายสามารถสืบพยานที่ศาลได้ทันทีโดยไม่ต้องรอขึ้นตอนตามกระบวนการยุติธรรมปกติ และเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามดำเนินคดี โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง

การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการคัดแยกผู้เสียหาย การรวบรวมพยานหลักฐานการสืบสวนสอบสวน คดีค้ำมนุษย์ และการพิจารณาคำเนคดีค้ำมนุษย์ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การคัดแยกผู้เสียหายคดีค้ำมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในการคัดแยกผู้เสียหายและการสืบสวนสอบสวน คดีค้ำมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุดจัดโครงการจัดพิมพ์คู่มือการดำเนินคดีค้ำมนุษย์สำหรับพนักงานอัยการ ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำนักงานศาลยุติธรรมจัดการประชุมโต๊ะกลมระหว่างผู้พิพากษา พนักงานอัยการ เพื่อหารือแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ และการปฏิบัติต่อผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ในกระบวนการยุติธรรม โดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ และการฝึกอบรมการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ในการป้องกันและปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและการค้ำมนุษย์ทางอินเทอร์เน็ตของกรมสอบสวน คดีพิเศษและกรมการปกครอง เป็นต้น

การคุ้มครองช่วยเหลือ

การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์และผู้เสียหายจากการถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ยังคงยึดหลักการให้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim Centered Approach) และคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care) รวมถึงการให้อิสระแก่ผู้เสียหายในการเลือกทำกิจกรรมตามความสมัครใจ มีอิสระในการใช้ เครื่องมือสื่อสารเพื่อติดต่อกับครอบครัว โดยผู้เสียหายทั้งสองกลุ่มได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมตามกฎหมาย โดยในช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สถานคุ้มครองได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดสำหรับผู้เสียหายที่รับเข้าใหม่และผู้เสียหายกลุ่มเดิมที่อยู่ในสถานคุ้มครอง โดยหน่วยงานนำส่งจะดำเนินการตามมาตรการ กักตัว (State Quarantine) เป็นระยะเวลา 14 วัน และมีการตรวจคัดกรองหาเชื้อ COVID-19 ก่อนส่งผู้เสียหาย เข้าสถานคุ้มครอง หลังจากผู้เสียหายเข้าสถานคุ้มครองแล้ว จะมีมาตรการกักตัว แยกจากผู้เสียหายรายเดิมอีก 14 วัน เพื่อสร้างความมั่นใจในการคุ้มครองผู้เสียหายที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้เสียหายสมัครใจเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง โดยผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์และผู้เสียหาย จากการถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 229 คน มีจำนวน 148 คน สมัครใจเข้ารับการคุ้มครอง (ในสถานคุ้มครองของรัฐ จำนวน 140 คน และในสถานคุ้มครองเอกชน จำนวน 8 คน) เป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ จำนวน 108 คน และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 40 คน

- ผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ โดยในปีนี้มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้พบว่ามีจำนวนผู้เสียหายต่างชาติมีจำนวนลดน้อยลงกว่าในปีที่ผ่านมา เนื่องจากข้อจำกัดในการเดินทางข้ามพรมแดนระหว่าง ประเทศ ทำให้พบกลุ่มผู้เสียหายซึ่งส่วนใหญ่สัญชาติไทย จำนวน 76 คน ผู้เสียหายต่างชาติ จำนวน 32 คน จำแนกเป็น สัญชาติเมียนมา 9 คน กัมพูชา 5 คน ลาว 5 คน บังกลาเทศ 4 คน โรฮีนจา 4 คน และสัญชาติอื่น ๆ 5 คน **จำแนกตามเพศ** เป็นเพศหญิง จำนวน 75 คน และเพศชาย จำนวน 33 คน เป็นกลุ่มเด็กชายหญิง ซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี มากที่สุด จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 75

- ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 จำนวน 40 คน เป็น เพศชาย จำนวน 24 คน และเพศหญิง จำนวน 16 คน สัญชาติลาว จำนวน 39 คน และอายุ 18 ปีขึ้นไป และสัญชาติไทย จำนวน 1 คน อายุต่ำกว่า 18 ปี

- ระยะเวลาโดยเฉลี่ยของผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองลดลง โดยในปี 2563 ใช้ระยะเวลาเพียง 158 วัน ซึ่งจำนวนวันลดลงเมื่อเทียบกับระยะเวลาโดยเฉลี่ยในปี 2562 ซึ่งใช้เวลา 178 วัน ปี 2561 ใช้เวลา 288 วัน และปี 2560 ใช้เวลา 268 วัน แสดงให้เห็นว่าผู้เสียหาย ที่เข้ารับการคุ้มครองสามารถกลับคืนสู่สังคมได้เร็วขึ้น

- การเยียวยาผู้เสียหายจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นจำนวน 7.64 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี 2562 เนื่องจากจำนวนผู้เสียหายในปี 2563 มีจำนวนลดลง โดยผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครองได้รับเงินเยียวยา จำนวน 6,788,519.73 บาท คิดเป็นร้อยละ 88.88 และผู้เสียหายที่อยู่ภายนอก จำนวน 849,187.85 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.12 สำหรับเงินช่วยเหลือเยียวยาเป็นค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นค่าตอบแทนจากการทำงานในสถานคุ้มครองมากที่สุด จำนวน 1,899,025 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.86

- การจัดบริการล่ามในสถานคุ้มครองของรัฐประจำสัปดาห์ โดยจัดตารางให้ล่ามในแต่ละภาษาปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง เพื่อให้ผู้เสียหายในสถานคุ้มครองสามารถขอรับบริการล่ามแปลภาษาเพื่อพูดคุยและบอกความต้องการของตนเองกับเจ้าหน้าที่ได้ นอกจากนี้ สถานคุ้มครองของรัฐ 2 แห่ง ได้เพิ่มผู้ปฏิบัติงานด้านจิตวิทยา เพื่อให้การฟื้นฟูผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจและผู้เสียหายที่มีความต้องการการช่วยเหลือด้านจิตวิทยา ให้ได้รับบริการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของผู้เสียหายแต่ละราย ตามหลักการทางจิตวิทยาเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ปัจจุบันมีผู้ปฏิบัติงานด้านจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ที่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้เสียหาย รวมกว่า 40 คน

การคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 51 ราย จำนวน 4,842,068.04 บาท โดยมีจำนวนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนพยานในคดีค้ามนุษย์ในปี 2562 ที่มีจำนวน 193 คน เนื่องจากการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง ทำให้การข่มขู่และภัยคุกคามของพยานน้อยลง และการปรับระดับมาตรการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยแก่พยาน การคุ้มครองบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานที่อาจได้รับอันตรายจากการมาเป็นพยานในคดี การจัดหาสถานที่ปลอดภัย (Safe House) ที่มีความปลอดภัยขั้นสูง เพื่อยกระดับการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ให้ได้ตามมาตรฐานสากล

การเตรียมการรองรับการดูแลผู้เสียหายที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ) รัฐบาลได้เตรียมการรองรับการดูแลกลุ่มผู้เสียหายที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยได้พิจารณาให้สถานคุ้มครองที่จังหวัดเชียงราย เป็นสถานคุ้มครองที่ให้บริการทางเลือก (Alternative Care) แก่ผู้เสียหายกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ และได้ร่วมกับองค์กร Winrock International ในการศึกษารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการดูแลผู้เสียหายกลุ่มดังกล่าว

การจัดตั้งกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) และการพัฒนาแนวทางการใช้ระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) กระทรวง พม. ได้ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) และการประสานงานกับโครงการ UNDP ประเทศไทย ศึกษาแนวทางการพัฒนากลไกการส่งต่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ระดับชาติ (National Referral Mechanism) โดย IOM ได้สนับสนุนการจ้างที่ปรึกษาในการวิเคราะห์และจัดทำร่างยุทธศาสตร์กลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อหาความเหมาะสมในการพัฒนาระบบ NRM และการนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศไทย

การบูรณาการความร่วมมือร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรภาคเอกชน ในการจัดบริการและคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน และสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ได้เข้าไปสนับสนุนการตรวจสุขภาพ เครื่องอุปโภค และการประสานให้ผู้เสียหายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ให้แก่กลุ่มผู้เสียหายชาวโรฮิงจา และองค์กรที่เข้าไปสนับสนุนงานสังคมสงเคราะห์และการจัดกิจกรรมคลายเครียด เช่น มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา องค์กร Save the Children มูลนิธิไอเจเอ็ม โครงการฮัก มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน มูลนิธิพิทักษ์สตรี Lift International Stella Maris เป็นต้น นอกจากนี้ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านสองแคว) จังหวัดพิษณุโลก ได้ร่วมกับโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) ในการจัดทำโครงการห้องสมุด “ฮักการอ่านบ้านสองแคว” ให้กับผู้เสียหายระหว่างอยู่ในกระบวนการคุ้มครอง เพื่อให้ได้ใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์จากการอ่านหนังสือ

การป้องกัน

การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและออกกฎหมายลำดับรอง

- การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ผู้โยกย้ายถิ่นฐาน และสอดคล้องกับพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ผู้โยกย้ายถิ่นฐาน โดยทางบก ทางทะเล และทางอากาศ เสริมอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และการตราพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ... และพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. เพื่อให้สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวและเจรจาต่อรองของแรงงานต่างด้าว

- การออกกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดมาตรฐานที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกในเรือประมง และการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว รวมทั้งออกกฎหมายลำดับรองตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกออกหนังสือคนประจำเรือ การอนุญาตให้คนต่างด้าวที่ประสงค์ทำงานในเรือประมงอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และการอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานในเรือประมงที่จะออกไปทำการประมงในทะเล

การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP)

ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และในปี 2563 กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการดังกล่าว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในจังหวัดนำร่อง 10 จังหวัด (เชียงใหม่ พะเยา พิษณุโลก สุโขทัย ขอนแก่น ชัยภูมิ สงขลา ปัตตานี พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง) เพื่อขับเคลื่อนการบูรณาการตามแผนปฏิบัติการฯ ร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดทำมาตรการ/กลไกเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจ/รัฐวิสาหกิจเคารพสิทธิมนุษยชน เพื่อยืนยันบทบาทของไทยในประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

การป้องกันการค้ำมนุษย์ในสตรีและเด็ก

- การพัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีกลุ่มเสี่ยง จำนวน 8,115 คน ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ว่างาน หรือ แรงงานนอกระบบ เพื่อให้สตรีมีทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถมีอาชีพเสริม หรือประกอบอาชีพอิสระ ของตนเองในท้องถิ่นของตน มีรายได้มั่นคงและเพียงพอสำหรับดูแลตนเองและครอบครัว ไม่ต้องย้ายถิ่นฐาน
- การเตรียมความพร้อมหญิงไทยก่อนเดินทางไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ จำนวน 54 คน เพื่อเตรียมความพร้อมแก่หญิงไทยก่อนไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ ทั้งในด้านภาษา การเตรียมตัวด้านอาชีพ การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งการให้ความรู้เพื่อป้องกันการถูกล่อลวง เข้าสู่กระบวนการค้ำมนุษย์

การสร้างความรู้ให้กับกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากสื่อลามกเด็ก และการค้ำมนุษย์ในรูปแบบทางเพศ กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ จัดโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้าน การค้าประเวณีในเด็กในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา (Child Abuse Resistance Education: C.A.R.E) ด้วยการให้ ความรู้ การสร้างทักษะการตัดสินใจ และวิธีการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน และคณะทำงาน TICAC) ได้ร่วมกับศูนย์ CAC ทั้ง 6 ศูนย์ ในพื้นที่ 5 จังหวัด (เชียงใหม่ พัทธา ภูเก็ต อุบลราชธานี และกาญจนบุรี) NGOs ในพื้นที่ และสำนักงาน คดีค้ำมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด ให้ความรู้แก่ เด็ก นักเรียน ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และนักศึกษา อาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาภัยออนไลน์ในรูปแบบใหม่และระมัดระวัง ป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตได้ทันยุคสมัย เป็นต้น

การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว เมียนมา) ภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2563 เห็นชอบแนว ทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว เมียนมา) ภายใต้สถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยให้คนต่างด้าวซึ่งเดิมได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร และทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่การอนุญาตนั้นได้สิ้นสุดลงและยังไม่ได้เดินทางกลับออกไปนอก ราชอาณาจักร สามารถอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานได้ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2565 โดยมีแรงงานต่างด้าว ได้รับอนุญาตทำงานทั้งสิ้น 240,572 คน (กัมพูชา 70,994 คน ลาว 13,311 คน และเมียนมา 156,267 คน)

- การกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมการจัดหางานให้กับแรงงานต่างด้าว และห้ามนายจ้าง เรียกเก็บเงินเกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวมาทำงานจากคนต่างด้าว หากนายจ้างฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือนและปรับสองเท่าของเงิน หรือมูลค่าทรัพย์สินที่เรียกเก็บจากคนต่างด้าวหรือหักไว้เกินกว่าอัตราที่กำหนด และให้นายจ้างใช้สัญญาจ้าง 3 ภาษา เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว ประกอบด้วย ภาษาของแรงงานต่างด้าว ภาษาไทย และภาษาอังกฤษไว้ในฉบับเดียวกัน โดยให้เก็บสัญญาจ้าง ไว้ที่ทำการของนายจ้างเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ และสำเนาสัญญาจ้างอีก 1 ฉบับ ให้ลูกจ้างเก็บรักษาไว้ อันเป็นมาตรการสำคัญในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวให้ได้รับค่าจ้างและสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย

การบูรณาการตรวจแรงงาน

- บูรณาการตรวจแรงงานในระบบ กลุ่มเสี่ยง สถานประกอบการกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ และเรือประมง รวมทั้งสิ้น 92,534 แห่ง/ลำ พบการกระทำความผิด 11,177 แห่ง โดยอยู่ระหว่างสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม 191 แห่ง ดำเนินการ เสร็จสิ้น 10,879 คำสั่ง/คดี โดยสามารถเรียกร้องสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานให้กับแรงงาน รวมทั้งสิ้น 1,038,968,188.38 บาท ความผิดที่พบมากที่สุด อาทิ ค้างจ่ายค่าจ้าง ค่าชดเชย ไม่จัดวันหยุด ไม่จัดทำข้อบังคับ ในการทำงาน และไม่จัดทำทะเบียนลูกจ้าง ตามลำดับ

- ใช้มาตรการตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยงตามแนวชายแดนอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด และคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามฤดูกาลตามกฎหมาย โดยในปี 2563 มีสถานประกอบกิจการ กลุ่มเสี่ยงตามแนวชายแดน ภายใต้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษผ่านการตรวจ 146 แห่ง ลูกจ้าง 3,498 คน ปฏิบัติ ไม่ถูกต้อง 71 แห่ง ลูกจ้าง 1,581 คน ดำเนินการเสร็จสิ้น 71 คำสั่ง/คดี (ออกคำสั่ง 70 คำสั่ง และดำเนินคดี 1 คดี) คิดเป็นร้อยละ 100 แห่งความสำเร็จ ส่วนใหญ่พบความผิดในข้อหาจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ไม่จัดทำ เอกสารการจ่ายค่าจ้าง และข้อบังคับตามกฎหมาย

- รักษามาตรฐานการปฏิบัติงานของศูนย์ PIPO โดยจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการแจ้ง เรือเข้า-ออก (PIPO Manual) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้ง การพัฒนา ทักษะเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ PIPO ในการสืบสวน การรวบรวมข้อมูลและข้อสงสัยในการตรวจเรือประมง การยกระดับการปฏิบัติหน้าที่ของทีมสหวิชาชีพ โดยกรมประมงร่วมกับ OceanMind จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม “แนวทางการสืบสวนเกี่ยวกับคดีประมง” นอกจากนี้ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้แต่งตั้ง ชุดตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Flying Inspection Team: FIT) เพื่อติดตามการปฏิบัติงานและรักษามาตรฐานการปฏิบัติงาน

การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย

- ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง 5 แห่ง (ตาก หนองคาย สระแก้ว มุกดาหาร และระนอง) ฝึกอบรมให้ความรู้แรงงานต่างด้าว จำนวน 111,429 คน เพื่อให้มีความพร้อมก่อนเข้ามาทำงานในประเทศไทย ตลอดจน ช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียนกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิด้านแรงงาน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ในศูนย์แรกรับฯ ได้กำหนด มาตรการคุ้มครองสัมภาษณ์แรงงานต่างด้าว โดยแยกนายจ้างและนายหน้าออกจากห้องสัมภาษณ์ เพื่อตรวจคัดกรอง แรงงานต่างด้าวว่ามีนายจ้างจริงตรงตามสัญญาจ้าง และไม่ได้ถูกหลอกลวง หรือถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการถูกบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

- ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว 10 แห่ง ให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานต่างด้าวที่ประสบปัญหา จากการทำงาน จำนวน 44,193 คน ลดลงจากปี 2562 ที่มีจำนวน 40,494 คน ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการที่กำหนด ให้แรงงานต่างด้าวทุกคนทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีการเปิดให้จดทะเบียนและต่อใบอนุญาตทำงาน ให้กับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานได้ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน จัดทำคู่มือสำหรับการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือในศูนย์ร่วมบริการฯ รวมถึงการพัฒนาและ เสริมสร้างทักษะให้แก่ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ทั้ง 10 ศูนย์ ในการให้คำแนะนำ ปกป้อง และช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว อย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน และแนวทางเดียวกัน

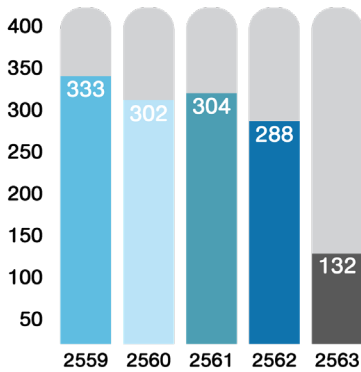
สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยและแนวโน้มในอนาคต

ในช่วงปลายปี 2562 ต่อเนื่องถึงปี 2563 เกิดวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 รัฐบาล มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว รวมทั้งการออกมาตรการควบคุมโรคระบาดด้วยการยุติกิจกรรมความเคลื่อนไหวของประชาชน รวมทั้ง การจำกัดช่วงเวลา การออกนอกเคหสถาน การจำกัดการดำเนินการธุรกิจบางประเภท ส่งผลให้เศรษฐกิจตกต่ำ การควบคุมบุคคลต่างด้าว เข้าออกราชอาณาจักร ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวจำนวนมากเดินทางกลับประเทศ การจับกุมเรื่องการลักลอบขนคน ลดน้อยลง มีการเดินทางกลับเข้าประเทศของแรงงานไทย เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกกักตัวจากโรคระบาด เป็นเหตุให้มี ผู้ว่างงานในประเทศเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันปัญหาการว่างงานที่เพิ่มขึ้นจากวิกฤตโรคระบาด ทำให้เกิดกระแส การหลอกลวงแรงงานทั้งในสื่อออนไลน์และช่องทางต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

31 ธันวาคม
2563

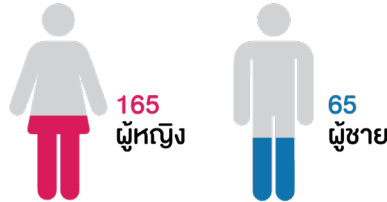
▶ สถิติคดีความมนุษย์เปรียบเทียบ ปี 2559 - ปี 2563

▶ จำนวนผู้ต้องหา ปี 2563

▶ จำนวนผู้ต้องหา ปี 2563

เด็ก 118 คน	ผู้ใหญ่ 47 คน	เด็ก 25 คน	ผู้ใหญ่ 40 คน
หมายเหตุ: อายุต่ำกว่า 18 ปี - เด็ก / อายุ 10 ปีขึ้นไป - ผู้ใหญ่			

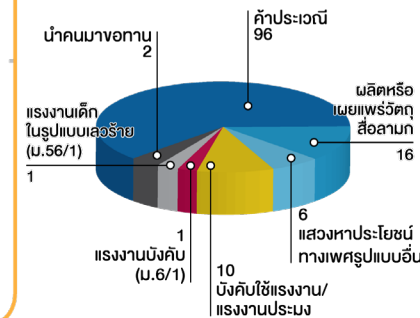
▶ จำนวนคดีของปี 2563

ทั้งหมด 132 คดี

DSI 6 คดี	ตร. 126 คดี
-----------	-------------

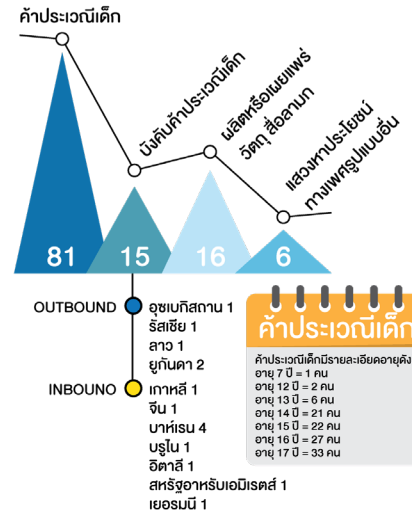
▶ สถิติแบ่งประเภทการคุ้มครอง ปี 2563

ทั้งหมด 132 คดี

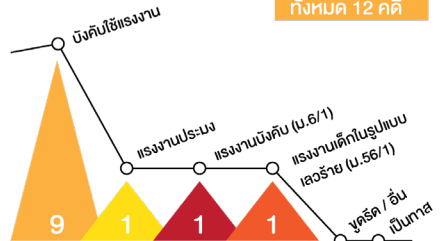
▶ สถิติแสดงการคุ้มครองทางเพศ ปี 2563

ทั้งหมด 118 คดี

▶ สถิติแสดงการคุ้มครองแรงงาน ปี 2563

ทั้งหมด 12 คดี

1.1 สถิติการดำเนินคดี/ผู้กระทำผิด/ผู้เสียหาย

1.1.1 สถิติการดำเนินคดี

ปี 2563 การปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการดำเนินคดี จำนวน 132 คดี จำแนกเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (ค้าประเวณี สื่อลามก และทางเพศอย่างอื่น) จำนวน 118 คดี คิดเป็นร้อยละ 89.39 โดยลดลงจากปี 2562 จำนวน 67 คดี คิดเป็นร้อยละ 36.22 การบังคับขอราน จำนวน 2 คดี คิดเป็นร้อยละ 1.52 ลดลงจากปี 2562 จำนวน 7 คดี คิดเป็นร้อยละ 77.78 การบังคับใช้แรงงาน (แรงงานทั่วไป แรงงานในภาคประมง เอาคนลงเป็นทาส และขูดรีด) จำนวน 12 คดี คิดเป็นร้อยละ 9.09 ลดลงจากปี 2562 จำนวน 89 คดี คิดเป็นร้อยละ 91.67 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สถิติการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำแนกตามรูปแบบการค้ามนุษย์

ปี พ.ศ.	รวม	ประเภทของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ							
		ค้าประเวณี	สื่อลามก	ผลประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น	เป็นทาส	ขอตาน	แรงงาน	แรงงานประมง	ขูดรีด/อื่น ๆ
2560	302	246	7	2	-	26	14	7	-
2561	304	249	4	5	-	8	29	6	3
2562	288	158	15	12	33	9	31	4	26
2563	132	96	16	6	0	2	8 + (2)	2	0

หมายเหตุ จำนวนคดีในวงเล็บในช่องประเภทของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (แรงงาน) เป็นคดีแรงงานบังคับตามมาตรา 6/1 จำนวน 1 คดี และเป็นคดีแรงงานบังคับตามมาตรา 56/1 จำนวน 1 คดี

ทั้งนี้ เมื่อนำสถิติคดีค้ามนุษย์ ปี 2559-2563 มาเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยดีขึ้น เนื่องจากการทำงานแบบอาศัยความร่วมมือกับทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการป้องกัน รวมทั้ง ผลจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการคุมเข้มการใช้แรงงานอย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน พร้อมตรวจคัดกรองแรงงานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 อย่างต่อเนื่อง

1.1.2 จำนวนผู้กระทำผิด

ปี 2563 ได้มีการจับกุมผู้ต้องหาได้ จำนวน 180 คน เป็นชาย 79 คน หญิง 101 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องหาชาวไทย 153 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 61.94 ผู้ต้องหาชาวต่างชาติ รวม 27 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 โดยเฉพาะผู้ต้องหาชาวเมียนมา ลดลงร้อยละ 98.33 จากปี 2562 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้กระทำผิด	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่น ๆ
2560	427	145	282	361	9	25	3	29
2561	532	229	303	424	30	15	4	59
2562	555	330	225	402	120	4	6	23
2563	180	79	101	153	2	7	0	18

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาสถิติปี 2563 พบว่า ผู้กระทำความผิดลดลงจากปี 2562 เป็นจำนวนมาก และเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าผู้ต้องหาในความผิดเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงานลดลง อันเป็นผลมาจากการที่ทุกภาคส่วนร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่มีสัญชาติอื่นลดลงมาก อันเป็นผลมาจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19

1.1.3 จำนวนผู้เสียหาย

ปี 2563 สามารถช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ จำนวน 230 คน เป็นชาย จำนวน 65 คน หญิง จำนวน 165 คน จำแนกเป็นสัญชาติไทย จำนวน 161 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 35.85 ผู้เสียหายสัญชาติอื่น ๆ จำนวน 69 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 1,474 คน คิดเป็นร้อยละ 93.88 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้เสียหาย	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่น ๆ
2560	455	88	367	327	53	26	30	19
2561	631	282	349	345	205	28	14	39
2562	1,821	1,158	663	251	1,306	96	38	130
2563	230	65	165	161	5	5	46	13

จะเห็นได้ว่าในปี 2563 จำนวนผู้เสียหายลดลงจาก 1,821 คน เป็น 230 คน โดยผู้เสียหายสัญชาติไทยมีจำนวนน้อยลงอันเป็นผลจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณีลดลง และผู้เสียหายที่มีสัญชาติเมียนมา กัมพูชา และอื่น ๆ ก็ลดลง เนื่องจากมีการควบคุมบุคคลต่างด้าวเข้าออกราชอาณาจักร ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ส่วนผู้เสียหายที่มีสัญชาติลาว มีอัตราเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากเป็นผู้เสียหายจากคดีแรงงาน (คดีขามทะเลสอ) จำนวน 39 คน ซึ่งเมื่อเดือนมกราคม 2563 ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สั่งการให้ชุดปฏิบัติการ TATIP ดำเนินการสอบสวนขยายผลความผิดฐาน “บังคับใช้แรงงาน” กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จัดหางานและเจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดนครราชสีมา ตรวจสอบสถานประกอบการแปรรูปอาหารในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีนายจ้างหญิงไทย ยึดหนังสือเดินทางและหักค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้ามาทำงานของคนต่างด้าว จำนวน 39 คน เป็นชาย จำนวน 24 คน หญิง จำนวน 15 คน สัญชาติลาว ซึ่งนายจ้างหลอกลวงไม่สามารถนำสัญญาจ้างงานมาแสดงได้ เพราะไม่ได้ทำสัญญาจ้างระหว่างนายจ้างกับคนต่างด้าว แต่สถานประกอบการดังกล่าว ได้อ้างกับแรงงานต่างด้าวว่ามีสัญญาจ้าง จำนวน 2 ปี และยังคงค้างค่าดำเนินการในการทำงานที่ยังค้างอยู่ เป็นความผิดตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวฯ และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ เข้าข่ายบังคับใช้แรงงาน เหนี่ยวรั้งมิให้คนงานไปทำงานที่อื่น จำต้องทำงานอยู่ที่เดิมในภาวะไม่สามารถขจัดขึ้นได้ เพื่อแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงาน ถูกส่งเข้ารับการคุ้มครองที่บ้านปทุมธานี จำนวน 22 คน ต่อมาผู้เสียหาย 2 คน ได้สมัครใจขอเปลี่ยนนายจ้างไปทำงานในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนแรงงานหญิงทั้ง 15 คน เข้ารับการคุ้มครองที่บ้านนริสวาสดี และได้ทำการสืบพยานล่วงหน้าแล้วทั้งหมด

1.2 การดำเนินคดีชั้นต่าง ๆ

1.2.1 ชั้นพนักงานสอบสวน

1) ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ปี 2563 พนักงานสอบสวนรับสำนวนการสอบสวน จำนวน 132 คดี อยู่ระหว่างการสอบสวนคดี จำนวน 16 คดี เป็นคดีที่เกิดจากการเร่งรัดตามมาตรการปราบปรามการค้ามนุษย์จาก ศพตส.ตร. (คดีจับใหม่) มีความเห็นควรสั่งฟ้อง จำนวน 113 คดี และสั่งไม่ฟ้อง จำนวน 3 คดี (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี	อยู่ระหว่างสอบสวน	สั่งฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง
2560	302	0	299 (99.01%)	3 (0.99%)
2561	304	2 (0.66%)	300 (98.68%)	2 (0.66%)
2562	288	7 (2.43%)	279 (96.88%)	2 (0.69%)
2563	132	16 (12.12%)	113 (85.61%)	3 (2.27%)

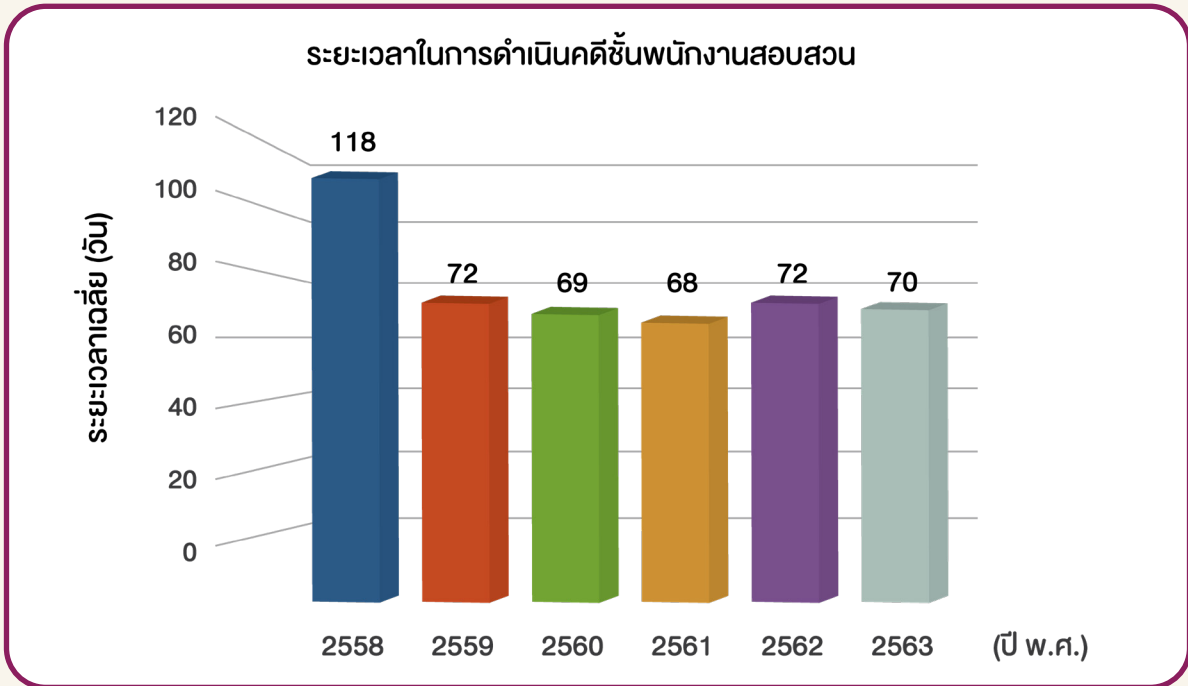
หมายเหตุ คดีปี 2561 ที่อยู่ระหว่างการสอบสวน จำนวน 2 คดี เป็นคดีที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกราชอาณาจักร ซึ่งจำเป็นต้องรอหลักฐานที่ขอจากประเทศปลายทาง มาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป
คดีปี 2562 ที่อยู่ระหว่างการสอบสวน จำนวน 7 คดี เป็นคดีที่อยู่ในการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 1 คดี และของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 6 คดี

จะเห็นได้ว่าในปี 2563 ในชั้นพนักงานสอบสวนได้พิจารณามีความเห็นทางคดีสั่งฟ้องผู้ต้องหา จำนวน 113 คดี และสั่งไม่ฟ้องจำนวน 3 คดี โดยได้ดำเนินการสอบสวนเสร็จสิ้นและส่งสำนวนการสอบสวนไปยังอัยการเรียบร้อยแล้ว ร้อยละ 87.88 หรือ 116 คดี จาก 132 คดี ยังคงเหลืออยู่ระหว่างการสืบสวนสอบสวนอีก 16 คดี คิดเป็นร้อยละ 12.12

2) ระยะเวลาในการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ในปี 2559 พนักงานสอบสวนได้เร่งรัดดำเนินการสอบสวน และสรุปสำนวนการสอบสวนคดีค้ามนุษย์จนแล้วเสร็จ โดยใช้เวลาเฉลี่ย 72 วัน ในปี 2560 ระยะเวลาเฉลี่ยลดลงเหลือ 69 วัน และในปี 2561 ใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 68 วัน โดยในปี 2562 พบว่า ระยะเวลาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 72 วัน และในปี 2563 ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยลดลงเป็น 70 วัน

แผนภาพที่ 3 ระยะเวลาที่พนักงานสอบสวน ใช้ในการทำสำนวนคดีค้ำมนุษย์ตั้งแต่ปี 2559-2563

จากความพยายามสร้างความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้ระยะเวลาในการทำสำนวนการสอบสวนคดีค้ำมนุษย์ลดลงจาก 118 วัน โดยเฉลี่ยในปี 2558 เหลือเพียง 70 วัน โดยเฉลี่ยในปีต่อ ๆ มา

ตารางที่ 5 จำนวนคดีชั้นพนักงานสอบสวน จำแนกตามจำนวนผู้ต้องหา

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี	คดีที่มีผู้ต้องหา 1 คน	คดีที่มีผู้ต้องหาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2560	302	228	74 (24.50%)
2561	304	219	85 (27.96%)
2562	288	187	101 (35.07%)
2563	132	102	30 (22.73%)

เนื่องด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้นในการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ทำให้สถิติในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (เป็นการกระทำความผิดในรูปแบกลุ่มขบวนการ) เพิ่มขึ้นในปี 2560 มีจำนวน 74 คดี คิดเป็นร้อยละ 24.50 ในปี 2561 มีจำนวน 85 คดี คิดเป็นร้อยละ 27.96 ปี 2562 มีจำนวน 101 คดี คิดเป็นร้อยละ 35.07 ซึ่งในปี 2563 ลดลงอย่างเห็นได้ชัด มีจำนวน 30 คดี คิดเป็นร้อยละ 22.73 อันเป็นผลมาจากสถิติการดำเนินคดีลดลง และความผิดจากการบังคับใช้แรงงาน (แรงงานทั่วไป แรงงานในภาคประมง เอาคนลงเป็นทาส และขูดรีด) ลดลงเนื่องจากในปี 2562 ได้มีการปราบปรามกลุ่มขบวนการขนคนไปเป็นจำนวนมาก

1.2.2 ชั้นพนักงานอัยการ

ปี 2563 สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนทั่วประเทศ รวมทั้งหมด 241 คดี (จำแนกเป็น คดีที่มีตัวผู้ต้องหา จำนวน 225 คดี และคดีที่ผู้ต้องหาหลบหนี จำนวน 16 คดี) โดยจำแนกตามประเภทการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเป็น 3 กลุ่ม เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (การค้าประเวณี ผลิตและเผยแพร่สื่อลามกทางเพศรูปแบบอื่น) จำนวน 191 คดี นำคนมาขอราน จำนวน 3 คดี บังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 47 คดี (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนสำนวนคดี จำแนกตามประเภทการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ประเภทการแสวงหาประโยชน์	2559	2560	2561	2562	2563	รวม (สำนวน)
(1) การค้าประเวณี ผลิตและเผยแพร่สื่อลามกทางเพศรูปแบบอื่น	335	325	286	242	191	1,379
(2) นำคนมาขอราน	13	25	14	7	3	62
(3) บังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งการอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม/เอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส	135	68	57	115	47	422
รวม	483	418	357	364	241	1,863

1) ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการ (ตารางที่ 7 และ 8)

ตารางที่ 7 จำนวนสำนวนคดีที่มีตัวผู้ต้องหา จำแนกตามประเภทการพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ

ปี พ.ศ.	จำนวน สำนวนที่รับ	การดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ			
		สั่งฟ้อง (ร้อยละ)	สั่งไม่ฟ้อง (ร้อยละ)	อยู่ระหว่าง พิจารณา (ร้อยละ)	มีความเห็นและคำสั่ง อย่างอื่น (ร้อยละ)
2559	446	438 (98.21%)	7 (1.57%)	-	1 (0.22%) (ส่งคืน)
2560	396	385 (97.22%)	11 (2.78%)	-	-
2561	331	294 (88.82%)	33 (9.97%)	-	4 (1.21%) (ส่งคืน)
2562	343	273 (79.59%)	65 (18.95%)	-	5 (1.46%)
2563	225	202 (89.78%)	16 (7.11%)	1 (0.45%)	6 (2.66%) ไม่มีข้อหา ค้ามนุษย์ 5 คดี และยุติคดี เนื่องจากเสียชีวิต 1 คดี

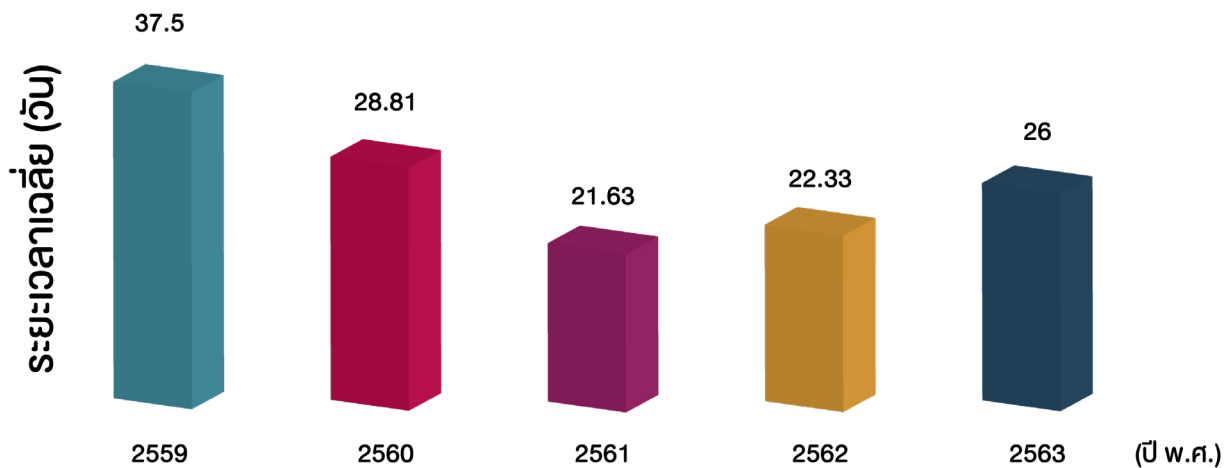
ตารางที่ 8 จำนวนสำนวนคดีที่ผู้ต้องหาหลบหนี จำแนกตามประเภทการพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ

ปี พ.ศ.	จำนวนสำนวนที่รับ	การดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ			
		สั่งฟ้อง (ร้อยละ)	สั่งไม่ฟ้อง (ร้อยละ)	อยู่ระหว่างพิจารณา (ร้อยละ)	มีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น (ร้อยละ)
2559	19	16 (84.21%)	2 (10.53%)	-	1 (5.26%) ยุติเนื่องจากเสียชีวิต
2560	22	17 (77.27%)	4 (18.18%)	-	1 (4.55%) (ส่งคืน)
2561	26	23 (88.46%)	1 (3.85%)	-	2 (7.69%) (ส่งคืน)
2562	21	17 (80.95%)	3 (14.29%)	1 (4.76%)	-
2563	16	13 (81.25%)	-	-	3 (18.75%) ยุติเนื่องจากเสียชีวิต 20 คดี และส่งคืน 1 คดี

สถิติสำนวนคดีค้ำมนุษย์ที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้รับสำนวนจากพนักงานสอบสวนในปี 2563 จำนวน 241 คดี พบว่า มีการสั่งฟ้องคดีค้ำมนุษย์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 215 คดี และสั่งไม่ฟ้อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คดี ในปีนี้สถิติสำนวนคดีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องลดลง เนื่องจากสำนักงานอัยการสูงสุดได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินคดีค้ำมนุษย์มาโดยตลอด ด้วยตระหนักว่าคดีค้ำมนุษย์มีความสลับซับซ้อนและเกี่ยวพันกับการกระทำ ความผิดหลายลักษณะ การพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ ยึดมั่นในหลักกฎหมายและพยานหลักฐานในสำนวน และหลักสิทธิมนุษยชนเสมอมา รวมทั้ง ให้ความสำคัญต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเสมอภาค โปร่งใส ตรวจสอบได้ และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

2) ระยะเวลาในการดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการ

พนักงานอัยการได้เร่งรัดการพิจารณาสำนวนคดีและยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลโดยเร็วมาโดยตลอด จากการใช้เวลาเฉลี่ย 37.59 วัน ในปี 2559 ใช้เวลาเฉลี่ย 28.81 วัน ในปี 2560 ใช้เวลาเฉลี่ย 21.63 วัน ในปี 2561 ใช้เวลาเฉลี่ย 22.33 วัน ในปี 2562 และในปี 2563 ใช้เวลาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 26 วัน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 จากการจำกัดช่วงเวลาการออกนอกเคสสถาน และนโยบาย การให้ปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของหน่วยงาน (Work From Home)

1.2.3 ชั้นศาล

1) ความก้าวหน้าการพิจารณาพิพากษาคดี

ในปี 2563 มีคดีค้ามนุษย์ (ทั้งที่ค้างอยู่เดิมในปี 2562 จำนวน 113 คดี และรับใหม่ จำนวน 191 คดี) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร จำนวน 304 คดี ซึ่งกระบวนการพิจารณาในศาลชั้นต้น ได้พิพากษาเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 199 คดี (ร้อยละ 65.46) สามารถพิพากษาลงโทษในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 157 คดี (ร้อยละ 78.89) พิพากษายกฟ้อง จำนวน 22 คดี (ร้อยละ 11.06) พิพากษาให้จำหน่ายคดี จำนวน 20 คดี (ร้อยละ 10.05) และยังคงเหลือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน 105 คดี (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ผลการพิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาล

ปี พ.ศ.	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา			คดีที่พิพากษาเสร็จ				คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณา
	คดีค้างจากปีก่อน	คดีรับใหม่ในปี	รวมคดีที่เข้าสู่การพิจารณา	พิพากษาลงโทษจำเลย	พิพากษายกฟ้องจำเลย	จำหน่ายคดี	รวมคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้น	
2560	227	330	557	319 (81.59%)	54 (13.81%)	18 (4.60%)	391	166
2561	166	279	445	235 (77.05%)	24 (7.87%)	46 (15.08%)	305	140
2562	140	256	396	217 (76.68%)	26 (9.19%)	40 (14.13%)	283	113
2563	113	191	304	157 (78.89%)	22 (11.06%)	20 (10.05%)	199	105

หมายเหตุ: คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาเป็นคดีที่อยู่รอการพิจารณา ณ สิ้นปี พ.ศ. นั้น ๆ

2) ระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดี

ปี 2563 มีคดีที่พิจารณาในศาลเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 199 คดี แยกเป็นคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิพากษาไม่เกิน 3 เดือน จำนวน 53 คดี (ร้อยละ 26.63) คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 50 คดี (ร้อยละ 25.13) คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 79 คดี (ร้อยละ 39.70) และคดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 1 ปี จำนวน 17 คดี (ร้อยละ 8.54) (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 สถิติแนวโน้มระยะเวลาในการพิพากษาคดีค้ำมนุษย์ในชั้นศาลที่แล้วเสร็จ

ปี พ.ศ.	จำนวนคดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ	พิพากษาเสร็จไม่เกิน 3 เดือน	พิพากษาเสร็จเกิน 3 เดือน ไม่เกิน 6 เดือน	พิพากษาเสร็จเกิน 6 เดือน ไม่เกิน 1 ปี	พิพากษาเสร็จเกิน 1 ปี
2560	391	96 (24.55%)	99 (25.32%)	152 (38.87%)	44 (11.25%)
2561	305	86 (28.20%)	80 (26.23%)	128 (41.97%)	11 (3.61%)
2562	283	105 (37.10%)	69 (24.38%)	95 (33.57%)	14 (4.95%)
2563	199	53 (26.63%)	50 (25.13%)	79 (39.70%)	17 (8.54%)

3) จำนวนจำเลยในคดีที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษ

ในปี 2563 มีจำเลยที่ถูกฟ้องต่อศาลในคดีค้ำมนุษย์ จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 302 คน จำแนกตามสัญชาติ เป็นชาวไทย จำนวน 254 คน สัญชาติอื่น จำนวน 48 คน และจำแนกตามเพศ เป็นชาย จำนวน 166 คน หญิง จำนวน 136 คน โดยศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษ จำนวน 233 คน (ร้อยละ 77.15) ยกฟ้อง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 13.58) และจำหน่ายคดี จำนวน 28 คน (ร้อยละ 9.27) (ตารางที่ 11) โดยมีจำเลยที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน 162 คน

ตารางที่ 11 จำนวนจำเลยคดีค้ำมนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล

ปี พ.ศ.	จำเลยที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล			
	จำนวน (คน)	พิพากษาลงโทษ	พิพากษายกฟ้อง	จำหน่ายคดี
2560	638	466 (73.04%)	154 (24.14%)	18 (2.82%)
2561	438	316 (72.15%)	57 (13.01%)	65 (14.84%)
2562	386	304 (78.76%)	27 (6.99%)	55 (14.25%)
2563	302	233 (77.15%)	41 (13.58%)	28 (9.27%)

4) ความรุนแรงของอัตราโทษที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยคดีค้ามนุษย์

ปี 2563 มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก จำนวน 199 คน พบว่า มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 4.02) โทษจำคุก 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 7.54) โทษจำคุก 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 41 คน (ร้อยละ 20.60) โทษจำคุก 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 53 คน (ร้อยละ 26.63) และจำคุกเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 82 คน (ร้อยละ 41.21) ของจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกทั้งหมด (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ความรุนแรงของอัตราโทษที่ศาลพิพากษาโทษจำคุกแก่จำเลย

ปี พ.ศ.	จำนวนจำเลยที่ศาลพิพากษาจำคุก (คน)	จำคุกไม่เกิน 1 ปี	จำคุกเกิน 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี	จำคุกเกิน 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี	จำคุกเกิน 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี	จำคุกเกิน 10 ปี
2560	377	9 (2.39%)	10 (2.65%)	109 (28.91%)	118 (31.30%)	131 (34.75%)
2561	236	1 (0.42%)	4 (1.69%)	47 (19.92%)	60 (25.42%)	124 (52.54%)
2562	276	6 (2.17%)	8 (2.90%)	38 (13.77%)	124 (44.93%)	100 (36.23%)
2563	199	8 (4.02%)	15 (7.54%)	41 (20.60%)	53 (26.63%)	82 (41.21%)

5) ค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ

จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ศาลพิพากษาในปี 2562 เป็นจำนวนเงิน 54,180,366 บาท และจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ศาลพิพากษาในปี 2563 เป็นจำนวนเงิน 26,047,693 บาท (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ศาลมีผลคำพิพากษา

ปี พ.ศ.	จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทน (บาท)
2561	32,782,788
2562	54,180,366
2563	26,047,693

หมายเหตุ สำนักงานศาลยุติธรรมเริ่มจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว เมื่อปี 2561

6) การสืบพยานล่วงหน้าในคดีค้ำมนุษย์และการสืบพยานแบบไม่เผชิญหน้า

ตารางที่ 14 การสืบพยานล่วงหน้าของศาลในคดีค้ำมนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวนสำนวนคำฟ้อง	จำนวนนัด	จำนวนปาก
2561	283	33	75
2562	249	36	131
2563	190	11	67

จากตารางข้อมูลสถิติ พบว่า ในปี 2561 มีการสืบพยานล่วงหน้าของศาลในคดีค้ำมนุษย์ จำนวน 33 นัด และ 75 ปาก ในปี 2562 มีการสืบพยานล่วงหน้าของศาลในคดีค้ำมนุษย์ จำนวน 36 นัด และ 131 ปาก และในปี 2563 มีการสืบพยานล่วงหน้าของศาลในคดีค้ำมนุษย์ จำนวน 11 นัด 67 ปาก ซึ่งมีการสืบพยานล่วงหน้าของศาลในคดีค้ำมนุษย์ลดลงจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 ในประเทศไทย ศาลยุติธรรมจึงมีการเลื่อนนัดการสืบพยานล่วงหน้า

ทั้งนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมได้พัฒนาระบบรองรับการสืบพยานด้วยวิธีประชุมทางจอภาพ (Video Conference Courtroom) ในทุกศาลทั่วประเทศ โดยมีนโยบายให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจอนุญาตให้มีการสืบพยาน โดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย พ.ศ. 2556 และเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้มีหนังสือเวียน ด่วนมาก ที่ ศย 016/ว3 (ป) ฉบับลงวันที่ 11 มกราคม 2561 ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในคดีค้ำมนุษย์ กรณีมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานในคดีค้ำมนุษย์มาเบิกความในศาลได้ ทั้งนี้ ในการสืบพยานล่วงหน้าในคดีค้ำมนุษย์มีหลักเกณฑ์ คือ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พนักงานอัยการ โดยตนเอง หรือโดยได้รับคำร้องขอจากผู้เสียหายขอยื่นคำร้องขอสืบพยานล่วงหน้าต่อศาลก็ได้ หากศาลเห็นสมควรก็ให้มีคำสั่งอนุญาตแล้วสืบพยานนั้นทันที อันเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้พยานหรือผู้เสียหายสามารถสืบพยานที่ศาลได้ทันที โดยไม่ต้องรอขั้นตอนตามกระบวนการยุติธรรมปกติ และเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามดำเนินคดีโดยใช้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim-centered approach) อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่มีเหตุจำเป็นหรือผู้เสียหายไม่ประสงค์ขอสืบพยานล่วงหน้า ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในแบบปกติ ซึ่งปัจจุบันได้พัฒนาให้มีความรวดเร็วมากขึ้น (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 15 การสืบพยานของศาลในคดีค้ำมนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวน สำนวน คำฟ้อง	จำนวน(ครั้ง)	ประเภทของพยาน			VDO Conference	
			พยานโจทก์ (ครั้ง)	พยานจำเลย (ครั้ง)	พยาน โจทก์- จำเลย (ครั้ง)	ใช้ (ครั้ง)	ไม่ใช้ (ครั้ง)
2561	283	447	295	126	26	8	439
2562	249	450	281	131	38	1	449
2563	190	248	144	88	16	-	248

จากตารางข้อมูลสถิติ พบว่า ในปี 2561 มีการสืบพยานของศาลในคดีค้ำมนุษย์ จำนวน 447 ครั้ง โดยมีการใช้ VDO Conference จำนวน 8 ครั้ง และไม่ใช้ VDO Conference จำนวน 439 ครั้ง ในปี 2562 มีการสืบพยานของศาลในคดีค้ำมนุษย์ จำนวน 450 ครั้ง โดยมีการใช้ VDO Conference จำนวน 1 ครั้ง และไม่ใช้ VDO Conference จำนวน 449 ครั้ง และในปี 2563 มีการสืบพยานของศาลในคดีค้ำมนุษย์ จำนวน 248 ครั้ง โดยไม่มีการใช้ VDO Conference

ทั้งนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมได้พัฒนาระบบรองรับการสืบพยานด้วยวิธีประชุมทางจอภาพ (Video Conference Courtroom) ในทุกศาลทั่วประเทศ โดยมีนโยบายให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจอนุญาตให้มีการสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย พ.ศ. 2556 และเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีหนังสือเวียนด่วนมาก ที่ ศย 016/ว3 (ป) ฉบับลงวันที่ 11 มกราคม 2561 ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในคดีค้ำมนุษย์ กรณีมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานในคดีค้ำมนุษย์มาเบิกความในศาลได้ ทั้งนี้ ในการสืบพยานล่วงหน้าในคดีค้ำมนุษย์มีหลักเกณฑ์ คือ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พนักงานอัยการ โดยตนเอง หรือโดยได้รับคำร้องจากผู้เสียหายขอยื่นคำร้องขอสืบพยานล่วงหน้าต่อศาลก็ได้ หากศาลเห็นสมควรก็ให้มีคำสั่งอนุญาตแล้วสืบพยานนั้นทันที อันเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้พยานหรือผู้เสียหายสามารถสืบพยานที่ศาลได้ทันทีโดยไม่ต้องรอขั้นตอนตามกระบวนการยุติธรรมปกติ และเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามดำเนินคดี โดยใช้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim-centered approach) อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่มีคำสั่งจำเป็นหรือผู้เสียหายไม่ประสงค์ขอสืบพยานล่วงหน้า ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในแบบปกติ ซึ่งปัจจุบันได้พัฒนาให้มีความรวดเร็วขึ้นมากตามข้อมูลในตาราง 15

1.3 การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะการป้องกันและปราบปรามเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ จึงได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2558 โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ เพื่อตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ นอกจากนี้ คณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่

ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และคณะกรรมการตรวจสอบการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ เพื่อให้การติดตาม ตรวจสอบ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ตามกรอบของกฎหมาย ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ หากตรวจสอบพบว่า มีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ หรือมีการเรียก รับ ผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ รวมทั้ง การปล่อยปละละเลยให้มีการค้ามนุษย์ในพื้นที่หรือละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ก็จะต้องถูกลงโทษทั้งทางอาญาและทางวินัย

นอกจากนี้ เพื่อให้มีการนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม คณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ได้ออกประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรายงานการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดี โดยกำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และรายงานผลการดำเนินการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีสถานที่หรือศูนย์รับแจ้งข่าวและการกล่าวหา ร้องเรียนเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในหลายช่องทาง (โดยพิจารณาจากการอำนวยความสะดวกในการแจ้งข่าวเป็นสำคัญ)
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนหรือประชาชนมีส่วนร่วมในการสอดส่อง หรือแจ้งการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งให้ข้อมูล หรือชี้เบาะแสเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ หรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์
4. ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารที่เป็นการชมเชยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลงานดีเด่นในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

โดยให้มีการรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในทุกไตรมาสของปีงบประมาณ และกำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามมาตรการทางบริหารฯ ด้วยการวิเคราะห์ จากรายงานผลตามมาตรการทางบริหารฯ ประกอบกับแบบสอบถามที่ให้ความสำคัญในผลของการรับรู้ตามมาตรการทางบริหารของหน่วยงานจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะได้มีการวัดผลเป็น 2 ระยะ ได้แก่ สิ้นไตรมาสที่สอง และสิ้นไตรมาสสุดท้ายของปีงบประมาณ

จากการดำเนินการที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ หรือการเรียก รับ หรือยอมรับผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ หรือปล่อยปละละเลยให้มีการค้ามนุษย์ในพื้นที่หรือละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยในปี 2563 มีเจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหาว่าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ 8 คน (เจ้าหน้าที่ตำรวจ 6 คน ข้าราชการครู 2 คน) เมื่อรวมสถิติตั้งแต่ปี 2555-2563 ทำให้มีเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 73 ราย แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 46 ราย ทหาร จำนวน 8 ราย ข้าราชการพลเรือน จำนวน 5 ราย ผู้บริหารท้องถิ่น/นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 14 ราย (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ประเภทเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวน	ประเภทเจ้าหน้าที่ของรัฐ				
		ตำรวจ	ทหาร	ข้าราชการ พลเรือน/ครู	ผู้บริหาร/ นักการเมืองท้องถิ่น	อัยการ
2555-2559	45	23	8	2	12	-
2560	11	8	-	1	2	-
2561	2	2	-	-	-	-
2562	7	7	-	-	-	-
2563	8	6	-	2	-	-
รวม	73	46	8	5	14	-

1.3.1 การดำเนินการทางอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ตารางที่ 17 ตารางสรุปการดำเนินการทางอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวน	สอบสวน	อัยการ	ศาล			คดีถึงที่สุด		หลบหนี
				ชั้นต้น	อุทธรณ์	ฎีกา	ยกฟ้อง/ไม่ฟ้อง/ ยุติเรื่อง	จำคุก	
2555-2559	48*	-	5****	2	-	26	8	5	2
2560	12**	-	-	4	3	3	-	2	-
2561	2	1	-	-	1	-	-	-	-
2562	7	6	-	-	1	-	-	-	-
2563	3***	1	-	2	-	-	-	-	-
รวม	72	8	5****	8	5	29	8	7	2

หมายเหตุ

- * มีเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องคดี จำนวน 2 คดี จำนวน 4 ราย
- ** มีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ถูกฟ้องเป็นคดีอาญา เนื่องจากเป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 6 ราย
- *** เจ้าหน้าที่ของรัฐ 5 ราย พนักงานอัยการได้สั่งฟ้องผู้ต้องหา 5 ราย เสร็จเรียบร้อยแล้วในปี 2563 อยู่ระหว่าง ส่งตัวผู้ต้องหาขึ้นฟ้องต่อศาล 1 ราย ในวันที่ 28 มกราคม 2564 และอีก 4 ราย ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2564

ตั้งแต่ปี 2555-2563 มีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ หรือยอมรับผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ และถูกดำเนินคดีอาญา จำนวน 72 ราย อยู่ระหว่างชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 8 ราย ชั้นพนักงานอัยการ จำนวน 5 ราย ซึ่งพนักงานอัยการได้สั่งฟ้องผู้ต้องหา จำนวน 5 ราย เสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างรอการส่งตัวผู้ต้องหาขึ้นฟ้องต่อชั้นศาลศาลชั้นต้น จำนวน 8 ราย ศาลอุทธรณ์ จำนวน 5 ราย และศาลฎีกา จำนวน 29 ราย และคดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 15 ราย หลบหนีระหว่างติดตามจับกุม จำนวน 2 ราย

โดยในปี 2563 มีเจ้าหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ จำนวน 8 ราย กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ จำนวน 3 ราย เป็นข้าราชการครู จำนวน 2 ราย และข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 ราย ส่วนอีก 5 ราย ไม่ถูกฟ้องเป็นคดีอาญา เนื่องจากเป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

จากการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พบเหตุมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ปลอมแปลงลายให้มีการค้ามนุษย์ในพื้นที่รับผิดชอบหรือละเลยต่อหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งได้ถูกดำเนินการทางวินัย แต่ยังไม่เข้าข่ายเป็นความผิดทางอาญา 5 ราย ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวด้วยแล้ว

1.3.2 ความคืบหน้าในการดำเนินคดีอาญาที่น่าสนใจ

1) คดีส่วยโขงเจียม (คดีปี 2559) ความคืบหน้าปี 2563 เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 2 ราย ถูกศาลสั่งจำคุกแล้ว และอีก จำนวน 1 ราย พนักงานอัยการสั่งฟ้องแล้ว อยู่ระหว่างรอการส่งตัวผู้ต้องหาขึ้นฟ้องต่อศาล

2) คดีส่วยนาตารี (คดีปี 2559) ความคืบหน้าปี 2563 เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 4 ราย การดำเนินการทางวินัยถูกไล่ออกจากราชการแล้ว ส่วนการดำเนินคดีอาญา พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาทั้งหมดแล้ว อยู่ระหว่างรอการส่งตัวผู้ต้องหาขึ้นฟ้องต่อศาล

3) คดีส่วยภูเรือ (คดีปี 2560) ความคืบหน้าปี 2563 เจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 ราย การดำเนินการทางวินัยถูกปลดออกจากราชการแล้ว คดีอาญาอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น

4) คดีกล่าวหาว่าพนักงานสอบสวนบิดเบือนสำนวนการสอบสวนคดีฆาตกรรม จำนวน 3 ราย (คดีปี 2560) ความคืบหน้าปี 2563 พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว อยู่ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น

5) คดีชอนเร้นกักขังแรงงานชาวเมียนมาในสวนยางพาราที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (คดีปี 2562) ความคืบหน้าปี 2563 มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 1 ราย การดำเนินการทางวินัยถูกไล่ออกจากราชการ การดำเนินการทางอาญาศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุก 5 ปี คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์

6) คดีนกกอก (คดีปี 2560) คดีเจ้าหน้าที่รัฐที่ซื้อบริการทางเพศเด็ก จำนวน 15 คน ความคืบหน้าปี 2563 ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกผู้ต้องหาเพิ่มเติมอีก จำนวน 2 คน รวมพิพากษาสั่งจำคุกทั้งสิ้น จำนวน 10 คน

1.3.3 การดำเนินการทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ตารางที่ 18 ตารางสรุปการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวน	การดำเนินการทางวินัยและมาตรการอื่น						
		ไล่ออก/ ปลดออก/ ให้ออก/ พ้นหน้าที่	พักราชการ/ พักหน้าที่	ลาออก	ศาล ปกครอง เพิกถอน คำสั่ง	ยุติ เรื่อง	เกษียณอายุ ราชการ	ตั้งกรรมการ สอบวินัย
2555-2559	45	36	2	3	1	3	-	-
2560	11	6	-	1	-	-	1	3
2561	2	1	-	-	-	1	-	-
2562	7	1	-	-	-	1	2	3
2563	8	1	-	-	-	3	-	4
รวม	73	45	2	4	1	8	3	10

ตั้งแต่ปี 2555-2563 มีเจ้าหน้าที่รัฐผู้ถูกกล่าวหาว่าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์หรือการเรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์หรือปล่อยปละละเลยให้มีการค้ามนุษย์ในพื้นที่หรือละเลยในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และถูกดำเนินการทางวินัย โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐฯ โดยถูกไล่ออกจากราชการหรือถูกปลดออกจากราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนหรือให้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 45 ราย ถูกสั่งพักราชการหรือพักหน้าที่ จำนวน 2 ราย ยุติเรื่อง จำนวน 8 ราย ลาออกจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 4 ราย ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งลงโทษ จำนวน 1 ราย และอยู่ระหว่างถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย จำนวน 10 ราย

ซึ่งในปี 2563 มีเจ้าหน้าที่รัฐผู้ถูกกล่าวหาว่าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์หรือการเรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์หรือปล่อยปละละเลยให้มีการค้ามนุษย์ในพื้นที่หรือละเลยในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 8 ราย ถูกลงโทษ ไล่ออก จำนวน 1 ราย ยุติเรื่อง จำนวน 3 ราย อยู่ระหว่างตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย จำนวน 4 ราย

1.3.4 คดีพิเศษที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

1) คดีเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวข้องกับร้านชมดาวคาราโอเกะ สืบเนื่องจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ชุดเฉพาะกิจกรมการปกครอง และเจ้าหน้าที่องค์การต่อต้านการค้ามนุษย์ (NVADER) จับกุมดำเนินคดีกับผู้ดูแลร้าน และพนักงานเชียร์ลูกค้ายของร้านชมดาวคาราโอเกะ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 2 คน ขอให้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องส่งสถานีตำรวจภูธรเมืองกาญจนบุรี ต่อมาเมื่อปี 2561 กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการสืบสวนสอบสวนขยายผลดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ที่เกี่ยวข้อง และพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว มิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการคุ้มครอง ในฐานะผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แต่กลับมีการดำเนินคดีอาญากับผู้เสียหาย พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 3 คน ในคดีพิเศษที่ 52/2561 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ข้อหาเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ถูกลงโทษ และข้อหาพร้อมกันขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ต่อมาเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2563 พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เจ้าหน้าที่ตำรวจ) ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ กรณีร้านชมดาวคาราโอเกะ ดังกล่าวแล้ว

2) คดีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับร้าน ต.ใหญ่คาราโอเกะ สืบเนื่องจากกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้สนธิกำลังกับกรมการปกครอง และมูลนิธิธรรมสิทธิเข้าร่วมตรวจค้นจับกุมร้าน ต.ใหญ่คาราโอเกะ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และดำเนินคดีกับผู้ต้องหา จำนวน 1 คน ในคดีพิเศษที่ 58/2562 เมื่อปี 2562 ซึ่งมีพฤติการณ์แสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี อันเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ ต่อมาเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562 ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลย 8 ปี 7 เดือน และปรับเป็นเงินจำนวน 17,000 บาท ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เป็นเงินคนละ 50,000 บาท และเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2563 ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลย 7 ปี 1 เดือน ปรับเป็นเงินจำนวน 17,000 บาท โดยไม่รอลงอาญา นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ยังได้สืบสวนสอบสวนขยายผล เพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ดังกล่าว โดยรับเป็นคดีพิเศษที่ 164/2562 ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ตามนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

โดยคดี ต.ใหญ่ คาราโอเกะ เป็นคดีพิเศษที่ 58/2562 รับคำร้องทุกข์ เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562 คดีมีคำพิพากษาแล้ว และคดีพิเศษที่ 164/2562 รับคำร้องทุกข์ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2562 คดีอยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

3) คดีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับร้าน มีส บี ฮาเวน พัทยา สืบเนื่องจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหา จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นคนสัญชาติไทยและสัญชาติอังกฤษ ในคดีพิเศษที่ 168/2561 ซึ่งร่วมกันนำเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี มาให้บริการและค้าประเวณีภายในร้านดังกล่าว อันเป็นการกระทำความผิดในข้อหาค้ามนุษย์ ข้อหาค้าประเวณี ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และความผิดตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษสรุปสำนวนคดีส่งพนักงานอัยการ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 และศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยทั้งสองคน ๆ ละ 14 ปี 6 เดือน ปรับเป็นเงินคนละ 20,000 บาท และให้ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 5, 7, 8 เป็นเงินคนละ 100,000 บาท และผู้เสียหายที่ 6 เป็นเงิน 120,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย และเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2563 ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายืนลงโทษจำเลยตามศาลชั้นต้น โดยไม่รอลงอาญา ต่อมาเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2562 กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการสืบสวนสอบสวนขยายผลเพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ดังกล่าว และพบว่า มีเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 2 คน มีพฤติการณ์เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากผู้ค้ามนุษย์ดังกล่าวข้างต้น จึงส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการ ปัจจุบันกรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งสองรายดังกล่าวต่อไปในคดีที่ 26/2563 รับเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 และอยู่ระหว่างการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน

เหตุเกิดร้าน มีส บี ฮาเวน พัทยา ข.6 เป็นคดีพิเศษที่ 168/2561 รับคำร้องทุกข์ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2561

1.3.5 การดำเนินการกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้การกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ตั้งแต่ ปี 2555-2563 เป็นเงินจำนวน 45,027,656.59 บาท

1.4 การยึดอายัดทรัพย์สิน โดยสำนักงาน ปปง.

1.4.1 สถิติการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และค่าประเมิน ตามมาตรา 3 (2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ตารางที่ 19 จำนวนคดีและมูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัด

ปี พ.ศ.	จำนวนคดีทรัพย์สิน	มูลค่าทรัพย์สินซึ่งมีคำสั่งยึด/อายัด
2560	21	33,823,745.90
2561	15	477,058,488.94
2562	15	8,587,166.78
2563	20	51,201,949.60
รวม	71	570,671,351.22

ตารางที่ 20 มูลค่าทรัพย์สินที่ส่งให้พนักงานอัยการส่งฟ้องศาลและทรัพย์สิน
ที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ปี พ.ศ.	มูลค่าทรัพย์สินซึ่งส่งให้พนักงานอัยการ	มูลค่าทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นเป็นของแผ่นดิน
2560	98,927,271.96	49,312,072.36
2561	526,124,240.44	55,865,721.56
2562	11,681,474.08	401,014.26
2563	77,000,754.52	10,626,474.08
รวม	713,733,741	116,205,282.26

หมายเหตุ สาเหตุที่มูลค่าทรัพย์สินที่ส่งให้พนักงานอัยการสูงหรือต่ำกว่ามูลค่าทรัพย์สินที่มีการยึด/อายัด เนื่องจาก
กรณีที่มูลค่าทรัพย์สินการตีราคาทรัพย์สินเพิ่มขึ้นบางรายการ ยังไม่มีการตีราคาในขณะที่มีคำสั่งยึดอายัด
ส่วนกรณีที่มูลค่าทรัพย์สินลดลงอาจเกิดจากกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินสามารถชี้แจงที่มาของทรัพย์สินได้
จึงมีการถอนการยึด/อายัด

1.4.2 ประเด็นการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2563 ได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา
โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อเสนอเรื่องให้
คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบกับร่างกฎหมายดังกล่าว ก่อนส่งเรื่องให้รัฐสภาพิจารณาต่อไป

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ.

มาตรา 49/1 ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการขอให้
พนักงานอัยการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งตามมาตรา 51 เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง
การกระทำความผิดไปคืนหรือชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย และเมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนหรือชดเชยทรัพย์สินให้แก่ผู้เสียหายแล้ว
ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา 49 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่
มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หากผู้เสียหายในความผิดมูลฐานได้รับความเสียหายแก่ ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ อนามัย หรือ
ชื่อเสียง ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายด้วย

การรวบรวมข้อเท็จจริง การกำหนดค่าเสียหาย การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน เพื่อนำไปคืน
หรือชดเชยคืน หรือชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้เป็นไปตามระยะเวลาหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

1.5 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานแต่ละหน่วยงาน

จากความพยายามของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่แต่ละหน่วยงาน ได้มีโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.5.1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการคัดแยกผู้เสียหาย การรวบรวมพยานหลักฐานการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ และการพิจารณาคำวินิจฉัยคดีค้ามนุษย์

1) สำนักงานอัยการสูงสุดจัดพิมพ์คู่มือการดำเนินคดีค้ามนุษย์สำหรับพนักงานอัยการ ทั้งฉบับภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (ครั้งที่ 2) จำนวน 2,500 เล่ม โดยสำนักงานอัยการสูงสุดจัดทำโครงการร่วมกับโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Australia Counter-Trafficking (ASEAN-ACT))

2) สำนักงานศาลยุติธรรมจัดพิมพ์หนังสือรวมกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์แจกจ่ายให้กับผู้พิพากษาทุกคน จำนวน 5,300 ชุด (ชุดละ 3 เล่ม) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประกอบการดำเนินคดีค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งโครงการนี้สำนักงานศาลยุติธรรมได้รับการสนับสนุนจากโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT)

3) กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดกิจกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงจากผู้เสียหายที่อยู่ในความคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 19-21 สิงหาคม 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์ ประสบการณ์ ปัญหาเชิงลึก การระดมความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จากการแสวงหาข้อเท็จจริงจากผู้เสียหายและเทคนิคการซักถามข้อมูลจากผู้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่อยู่ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เสริมสร้างการเรียนรู้ รูปแบบคดีการค้ามนุษย์ เสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน การสืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ และยกระดับการทำงานสืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ให้มีมาตรฐานมากขึ้น การแลกเปลี่ยนข้อมูลจากการดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษที่ผ่านมา เพื่อทราบปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ยกพร่องหรือประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ครบถ้วน การเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ในการแสวงหาข้อเท็จจริงจากผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีผู้เข้าร่วม ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากกองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ บ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี บ้านนารีสวัสดิ์ จังหวัดนครราชสีมา บ้านสองแคว จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดปทุมธานี เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลศิริราช องค์การภาคเอกชนที่ทำงานด้านการค้ามนุษย์ ได้แก่ มูลนิธิพิทักษ์สตรี (AAT) มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก และสมาคมเครือข่ายภาคีหญิงไทยในสหราชอาณาจักร

4) สำนักงานอัยการสูงสุดจัดการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพการสืบสวนออนไลน์ของพนักงานอัยการ (นำร่อง) โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ พนักงานอัยการสำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานการสอบสวน สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร รวมจำนวน 12 คน โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 3 หัวข้อ ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

- ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 13-14 มกราคม 2563 หัวข้อ ความรู้เบื้องต้นของการสืบสวนออนไลน์
- ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 28-30 มกราคม 2563 หัวข้อ รูปแบบและความสำคัญของวัตถุพยานดิจิทัลรูปแบบต่าง ๆ และ
- ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 11-13 กุมภาพันธ์ 2563 หัวข้อ การคัดกรอง การรวบรวม และการรักษาวัตถุพยานดิจิทัลขั้นสูง

โดยมีวัตถุประสงค์ให้พนักงานอัยการกลุ่มเป้าหมายนาร่อง ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสืบสวน สอบสวน การเก็บรวบรวมและรักษาวัตถุพยานดิจิทัลที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นไปตามหลักสากล รวมถึงตลอดถึงการใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการสืบสวนสอบสวนออนไลน์ให้รู้เท่าทันและเข้าถึงตัวผู้กระทำความผิด โดยสำนักงานอัยการสูงสุดจัดทำโครงการร่วมกับองค์การโอเพอร์เรชั่น อันเดอร์กราวนด์ เรลโรด (Operation Underground Railroad-OUR)

5) โครงการอบรมหลักสูตรพื้นฐานการดำเนินคดีค้ามนุษย์สำหรับอัยการจังหวัดผู้ช่วย ผู้ผ่านการฝึกอบรมและได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิบัติงานในต่างจังหวัด จำนวน 2 รุ่น รวม 178 คน แบ่งเป็น รุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2563 จำนวน 89 คน รุ่นที่ 2 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2563 จำนวน 89 คน โดยสำนักงานอัยการสูงสุดจัดทำโครงการร่วมกับโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Australia Counter-Trafficking (ASEAN-ACT))

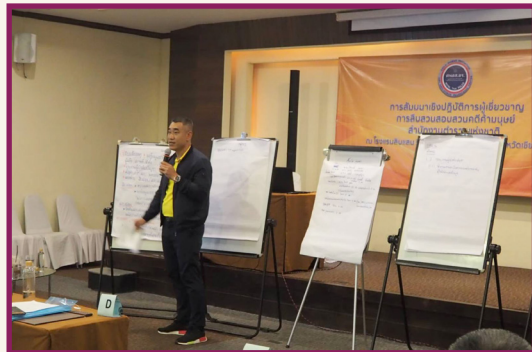
6) สำนักงานอัยการสูงสุดจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานและการจัดทำคู่มือให้กับผู้บังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และการล่วงละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ (จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 3 วัน รวมระยะเวลาตลอดโครงการ 9 วัน ในระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน 2563) โดยมีเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย 7 หน่วยงานหลัก 21 หน่วยงานย่อย เข้าร่วมอบรมและสัมมนา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมทราบขั้นตอนการปฏิบัติงาน การประสานงาน และการให้ความร่วมมือในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์ตลอดกระบวนการ ได้ข้อกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ และนำไปสู่คู่มือผู้บังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และการล่วงละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ และนำไปสู่การทำ MOU กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ต่อไป

7) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ ประจำปีงบประมาณ 2563 โดยจัดสัมมนาแบ่งเป็น 3 รุ่น ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวนรุ่นละ 90 คน ดังนี้

- รุ่นที่ 1 วันที่ 9-12 กรกฎาคม 2563
- รุ่นที่ 2 วันที่ 7-10 สิงหาคม 2563
- รุ่นที่ 3 วันที่ 13-16 สิงหาคม 2563

รูปภาพที่ 1 โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญการสืบสวนสอบสวนคดีข้ามนุชย์
ประจำปีงบประมาณ 2563

8) สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ ประจำปีงบประมาณ 2563 วัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในการคัดแยกผู้เสียหายและการสืบสวนสอบสวน คดีค้ามนุษย์ และเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้กับข้าราชการตำรวจ โดยจัดสัมมนา แบ่งเป็น จำนวน 3 รุ่น ผู้เข้าร่วมสัมมนา รุ่นละ 100 คน ดังนี้

- รุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 29-31 กรกฎาคม 2563 ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานสอบสวน และพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในกรุงเทพมหานคร ตำรวจภูธรภาค 1 ตำรวจภูธรภาค 2 และตำรวจภูธรภาค 3 จำนวน 80 คน ผู้บังคับบัญชา วิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้สังเกตการณ์ จำนวน 20 คน

- รุ่นที่ 2 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม-2 สิงหาคม 2563 ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานสอบสวน และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 4 ตำรวจภูธรภาค 5 และตำรวจภูธรภาค 6 จำนวน 80 คน ผู้บังคับบัญชา วิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้สังเกตการณ์ จำนวน 20 คน

- รุ่นที่ 3 เมื่อวันที่ 4-6 สิงหาคม 2563 ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานสอบสวน และพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในตำรวจภูธรภาค 7 ตำรวจภูธรภาค 8 ตำรวจภูธรภาค 9 กองบัญชาการ ตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และชุดปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ (Thailand Anti Trafficking In Persons Task Force ; TATIP) จำนวน 80 คน ผู้บังคับบัญชา วิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้สังเกตการณ์ จำนวน 20 คน

9) การสัมมนา เรื่อง การรับมือกับประเด็นพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ในประเทศไทย (Addressing Evidential Issues in TIP Cases in Thailand) ซึ่งสำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติด และอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime-UNODC) ซึ่งมี แผนจะดำเนินการจัดสัมมนาสำหรับผู้พิพากษาในศาลต่าง ๆ ทั่วภูมิภาคของประเทศ ในระหว่างเดือนธันวาคม 2563- มีนาคม 2564 รวม 5 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนทักษะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง ผู้พิพากษาในประเด็นเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ รวมทั้ง เผยแพร่แนวคำพิพากษาคดีค้ามนุษย์ จากต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์เชิงลึก

10) สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ได้ร่วมกันจัดทำและเปิดตัว “เอกสาร UNODC สรุปประเด็นสำคัญของคดี ปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐาน ในคดีค้ามนุษย์ ฉบับแปลภาษาไทย (Thai Version of UNODC Case Digest: Evidential Issues in Trafficking in Person Cases) เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์พยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์

11) ปรับปรุงคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการ ส่วนพิจารณาคดีค้ามนุษย์

12) โครงการตุลาการสัญจร เป็นการสัมมนาผู้พิพากษาระหว่างศาลต่าง ๆ ในแต่ละส่วนภูมิภาค ในประเทศไทย ช่วงเดือนกันยายน-ธันวาคม 2563 โดยมีผู้พิพากษาเข้าร่วมครั้งละประมาณ 30 คน รวม 5 ครั้ง ครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยสำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้าน การค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) ได้จัดโครงการตุลาการสัญจร เรื่อง แนวปฏิบัติของศาลอุทธรณ์ในการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแพร่แนวคำพิพากษาและแนวปฏิบัติในการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ของศาลอุทธรณ์ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ในการรับฟังและเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาข้อเท็จจริง ตลอดจน แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของผู้พิพากษาผู้ปฏิบัติงานในศาลชั้นต้น โดยเน้นในเรื่องการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน รูปแบบ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการเยียวยาจิตใจเหยื่อ และได้มีการรณรงค์ผู้พิพากษาในทุกระดับให้ใช้เครื่องมือ และแนวทางในการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

13) โครงการสัมมนาการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2563 โดยการจัดสัมมนาแบ่งเป็น 2 รุ่น ดังนี้

- รุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม-3 กันยายน 2563 จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 90 คน
- รุ่นที่ 2 เมื่อวันที่ 8-11 กันยายน 2563 จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 100 คน

14) กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดสัมมนาเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีด้วยการถอดบทเรียนของกองคดีการค้ามนุษย์ ระหว่างวันที่ 25-27 พฤศจิกายน 2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเชิงลึก การระดมความคิดเห็นต่าง ๆ ในการนำไปสู่การพัฒนากลไกความร่วมมือด้านการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และทบทวนกระบวนการเยียวยาผู้ประสบปัญหา ถูกละเมิดสิทธิในชีวิตและร่างกาย จิตใจ และผู้เสียหายจากการถูกค้ามนุษย์ในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม อย่างเป็นทางการ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เสริมสร้างการเรียนรู้รูปแบบคดีการค้ามนุษย์ เสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการสืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ และยกระดับการทำงานสืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ให้มีมาตรฐาน เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค สิ่งที่ยกพร่อง หรือประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีความเป็นมาตรฐานสากลยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความสามัคคีในการทำงานเป็นทีมร่วมกัน กรณีที่ต้องสนธิกำลังในการสืบสวน สอบสวน ตรวจสอบ จับกุม โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 56 คน ประกอบด้วย บุคลากรสังกัดกองคดีการค้ามนุษย์ กองคดีการเงินการธนาคารและการฟอกเงิน กองคดีความมั่นคง องค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ (NGOs) วิทยากรจากสำนักงานอัยการสูงสุด

15) กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีความร่วมมือกับตำรวจเมียนมาในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยได้มีการจัดการประชุมหารือเฉพาะกิจทวิภาคีระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษกับตำรวจเมียนมา โดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพการประชุม โดยมีผู้แทนจาก UNIAIP ของประเทศไทยและประเทศเมียนมา เข้าร่วมด้วย นอกจากนี้กรมสอบสวนคดีพิเศษยังได้มีการเชิญผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์การประชุมในบางกรณีด้วย

วัตถุประสงค์ของการประชุมทวิภาคีดังกล่าว คือ การเสริมสร้างความร่วมมือของทั้งสองหน่วยงานในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ที่นับวันจะมีความรุนแรงและมีรูปแบบการค้ามนุษย์ที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยเป็นรูปแบบการประชุมหรือเกี่ยวกับประเด็นความคืบหน้าและผลการดำเนินคดีในคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลและประเด็นปัญหาในการปฏิบัติงาน การพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในรูปแบบการบังคับค้าประเวณี การบังคับข่มขืน การบังคับใช้แรงงานบนเรือประมง รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงเรื่องการขอความร่วมมือเหยื่อการค้ามนุษย์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การดูแลและให้เหยื่อการค้ามนุษย์สามารถหารายได้ในระหว่างอยู่ในกระบวนการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ การปรับปรุงแก้ไขวิธีการส่งตัวเหยื่อการค้ามนุษย์กลับไปยังประเทศเมียนมาอย่างปลอดภัย ผ่านความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันไม่ให้เหยื่อเข้าไปสู่วงจรของการค้ามนุษย์อีกครั้ง

ทั้งนี้ การประชุมทวิภาคีระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษและตำรวจแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ข้ามชาติ (ครั้งที่ 1) ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 27-28 ตุลาคม 2553 ณ จังหวัดเกาสอง ประเทศเมียนมา และครั้งล่าสุด (ครั้งที่ 21) ได้จัดขึ้นในวันที่ 20 ตุลาคม 2563 ณ กรุงเทพมหานคร โดยเป็นการจัดประชุมแบบออนไลน์ (Video Conference) เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.5.2 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายและการเยียวยาบาดแผลทางจิตใจ

1) สำนักงานอัยการสูงสุดจัดกิจกรรมวิเคราะห์คดีเพื่อถอดบทเรียนคดีค้ำมนุษย์ (Case Review) และนำไปเผยแพร่ให้แก่ผู้ปฏิบัติในพื้นที่จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2563 และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2563 โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ กรมสอบสวนคดีพิเศษ พ.ม. และหน่วยงานภาคเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เสียหาย และทำให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาสังคม โดยสำนักงานอัยการจัดทำโครงการร่วมกับโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Australia Counter-Trafficking (ASEAN-ACT))

2) สำนักงานอัยการสูงสุดจัดฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติต่อผู้เสียหายอย่างคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma-Informed Care) ให้กับพนักงานอัยการผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ภาค 8 จำนวน 40 คน ระหว่างวันที่ 21-22 มกราคม 2563 และพนักงานอัยการในพื้นที่ภาค 7 ระหว่างวันที่ 14-15 กรกฎาคม 2563 จากการฝึกอบรมทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการบรรยายพิเศษเกี่ยวกับกฎหมายการค้ามนุษย์ (การวิเคราะห์คดี) การเยียวยาผู้เสียหายที่มีบาดแผลทางจิตใจ มีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น โดยวัดผลจากการประเมินผลหลังการอบรม มีส่วนร่วมโดยแสดงความคิดเห็นและแบ่งปันข้อมูล ประสบการณ์การทำงานในขณะทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกลุ่มย่อย รวมถึงบทบาทอัยการกับการทำงานในคดีค้ำมนุษย์ และทำให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจสภาพจิตใจในผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยสังเกตจากการที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถแสดงบทบาทสมมุติได้อย่างสมบทบาท โดยสำนักงานอัยการสูงสุดจัดทำโครงการร่วมกับมูลนิธิไอเจเอ็ม

3) สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุด และโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) ได้จัดการประชุมโต๊ะกลมระหว่างผู้พิพากษา พนักงานอัยการ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2563 เพื่อหารือแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ได้มีโอกาสอภิปรายปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาข้อเท็จจริง รวมถึงได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ ตลอดจนหารือแนวทางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกระบวนการยุติธรรมโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ อันจะเป็นการเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ

4) สำนักงานศาลยุติธรรม โครงการอาเซียนออสเตรเลียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) และมูลนิธิไอเจเอ็ม (IJM Foundation) จัดโครงการสัมมนาแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้พิพากษา เรื่อง การปฏิบัติต่อผู้เสียหาย โดยคำนึงถึงบาดแผลทางใจ (Trauma Informed Care) ระหว่างวันที่ 21-22 มกราคม 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้พิพากษานำแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางใจไปปรับใช้เมื่อต้องซักถามกับผู้เสียหายและพยานในกระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล แนวทางดังกล่าว จะลดการซ้ำเติมทางจิตใจของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สนับสนุนการเยียวยาฟื้นฟู และช่วยสนับสนุนการพิพากษาคดี

5) ระหว่างวันที่ 24-26 สิงหาคม 2563 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดโครงการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ ประจำปีงบประมาณ 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ โดยยึดหลักผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ มีผู้เข้าสัมมนารวมทั้งสิ้น 100 คน ประกอบด้วยข้าราชการตำรวจที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนในคดีค้ำมนุษย์ ระดับรองผู้บังคับการ ถึงผู้กำกับการ ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์

กองการต่างประเทศ ชุดปฏิบัติการ TATIP และชุดปฏิบัติการ TICAC จำนวน 40 คน ข้าราชการจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน หน่วยละ 5 คน รวม 10 คน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างประเทศ และองค์กรเอกชน (NGOs) ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 40 คน

1.5.3 การเพิ่มศักยภาพการป้องกันอาชญากรรมทะเลเมิดทางเพศต่อเด็ก

1) กรมสอบสวนคดีพิเศษบูรณาการความร่วมมือกับกรมการปกครอง ในการดำเนินโครงการฝึกอบรมการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ เพื่อพัฒนาทักษะ การสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมรูปแบบใหม่ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อสร้างเครือข่ายเจ้าหน้าที่ ในการป้องกันและปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและการค้ามนุษย์ทางอินเทอร์เน็ต ผู้เข้าร่วมการอบรมฯ ประกอบด้วย ข้าราชการกรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมการปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการนี้มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากทั้งไทยและต่างประเทศ อาทิ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานสอบสวนกลางสหรัฐอเมริกา (FBI) สำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิสหรัฐอเมริกา (Homeland Security Investigations: HSI) หน่วยงานปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหราชอาณาจักร (National Crime Agency (NCA)) ฯลฯ

2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จัดโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการค้าประเวณีเด็กในกลุ่มนักเรียน และนักศึกษา (Child Abuse Resistance Education: C.A.R.E.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการค้าประเวณีเด็ก ควบคุมการขยายตัวของปัญหาการค้าประเวณีเด็ก และเพื่อเป็นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีเด็ก รวมทั้งสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังปัญหาการค้าประเวณีเด็กในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การฝึกอบรมข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อเป็นวิทยากรครู C.A.R.E. (Training Of Trainer) โดยได้จัดโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ครู C.A.R.E. ระหว่างวันที่ 20-23 ธันวาคม 2563 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ครู C.A.R.E. และยังสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ครู C.A.R.E. โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมประกอบด้วย ข้าราชการตำรวจกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ครู C.A.R.E. จำนวน 35 คน และตัวแทนหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานภาครัฐอีกจำนวน 8 คน

รูปภาพที่ 2 การฝึกอบรมข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์
เพื่อเป็นวิทยากรครู C.A.R.E. (Training Of Trainer)

กิจกรรมที่ 2 การออกปฏิบัติหน้าที่ครู C.A.R.E. ให้แก่นักเรียน และนักศึกษากลุ่มเสี่ยง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ในสถานศึกษาของรัฐ หรือเอกชน ตามพื้นที่เป้าหมายทั่วประเทศ ระหว่างเดือนมกราคม-กันยายน 2564

1.5.4 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับ NGOs

1) กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์เครือข่ายภาคประชาชนเพื่อการป้องกันและปราบปรามคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ระหว่างวันที่ 8-9 สิงหาคม 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาคีเครือข่ายความร่วมมือของกรมสอบสวนคดีพิเศษ แลกเปลี่ยนข้อมูล และแนวทางการทำงาน และการรายงานการเฝ้าระวังในพื้นที่ร่วมกัน ช่วยเหลือผู้เสียหายหรือช่วยเหลือบุคคลที่เป็นกลุ่มเสี่ยงให้ปลอดภัยจากขบวนการค้ามนุษย์ ตลอดจนเฝ้าระวังแจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์ เพิ่มศักยภาพและสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์กูร่า ด้านการป้องกันอาชญากรรมและการค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 77 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากกรมสอบสวนคดีพิเศษ และจากกลุ่มชาติพันธุ์กูร่า มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน หรือ LPN ตัวแทนเครือข่ายจากประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส คณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2) กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดกิจกรรมการประชุมความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (Information and Experience Sharing Meeting to Combat Human Trafficking Crime) ระหว่างวันที่ 2-4 กันยายน 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งสิ้น 13 หน่วยงาน

3) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนป้องกันปราบปรามการเอาผิดเอาเปรียบการใช้แรงงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงกรอบแนวความคิดการปฏิบัติและแนวทางบูรณาการป้องกันปราบปรามการเอาผิดเอาเปรียบการใช้แรงงาน ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเพื่อบูรณาการร่วมกันในการป้องกันปราบปรามการเอาผิดเอาเปรียบการใช้แรงงานในสถานประกอบการในเรือประมง เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ โดยมีเป้าหมายในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบ่งเป็น 2 รุ่น จำนวนรุ่นละ 110 คน ดังนี้

- รุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 12-13 สิงหาคม 2563 ประกอบด้วย ข้าราชการตำรวจในชุดปฏิบัติการศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัวและป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-4 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง แรงงานจังหวัดในพื้นที่ กรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง องค์กรภาคเอกชน (NGOs) จำนวน 100 คน ผู้บังคับบัญชา วิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้สังเกตการณ์ จำนวน 10 คน

- รุ่นที่ 2 เมื่อวันที่ 13-14 สิงหาคม 2563 ประกอบด้วย ข้าราชการตำรวจในชุดปฏิบัติการศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัวและป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 5-9 แรงงานจังหวัดในพื้นที่ กรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง องค์กรภาคเอกชน (NGOs) จำนวน 100 คน ผู้บังคับบัญชา วิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้สังเกตการณ์ จำนวน 10 คน

1.5.5 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการพัฒนาความร่วมมือในการบริหารจัดการล้ามในคดีค้ำมนุษย์

1) สำนักงานศาลยุติธรรมได้รับการสนับสนุนจากโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) ในการจัดพิมพ์คู่มือล้าม ทำให้ผู้ทำหน้าที่เป็นล้าม ศาลมีความเข้าใจสภาพการทำงาน ทศนคดี และระบบการทำหน้าที่ของล้ามในศาลมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือพยาน ในคดีค้ำมนุษย์ที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ โดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย และเป็นการสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วย สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR)

2) จัดประชุมระหว่างหน่วยงานเพื่อพัฒนาความร่วมมือในการบริหารจัดการล้ามในคดีค้ำมนุษย์

1.6 ตัวอย่างคดีที่ใช้ในการถอดบทเรียนมาเป็นแนวทางดำเนินคดี

การดำเนินคดีค้ำมนุษย์ในปี 2563 มีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และองค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนา (NGOs) นับตั้งแต่การเริ่มรับแจ้งเหตุ การสืบสวนสอบสวน การแสวงหาพยานหลักฐาน จนกระทั่งนำไปสู่การปฏิบัติกรวดล้างจับกุมเครือข่ายผู้กระทำความผิด ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้เสียหาย การคัดแยก การให้ความคุ้มครองเยียวยา ตลอดจนการส่งผู้เสียหายกลับภูมิลำเนา โดยมีตัวอย่างคดีที่สามารถนำมาถอดบทเรียนได้ ดังนี้

1.6.1 กลุ่มคดีแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

1) คดีแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ในช่วงเดือน พฤษภาคม 2563 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้เข้าหลายเครือข่ายขบวนการลักลอบคดีค้ำมนุษย์ (ค้าประเวณีออนไลน์) ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี สามารถเข้าช่วยเหลือเด็กหญิง อายุ 14 ปี และอายุ 17 ปี และขยายผลสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีได้ จำนวน 18 ราย โดยแยกเป็นกลุ่มผู้จัดหา 3 ราย และกลุ่มลูกค้าที่เคยใช้บริการร่วมประเวณีกับเด็ก จำนวน 10 ราย ซึ่งกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เคยใช้บริการ ร่วมประเวณีกับเด็กดังกล่าว จำนวน 4 ราย เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งการเมืองท้องถิ่น จำนวน 1 ราย เป็นบุคคล ที่เคยดำรงตำแหน่งการเมืองท้องถิ่น จำนวน 1 ราย เป็นข้าราชการครู และที่เหลืออีก 4 ราย เป็นบุคคลทั่วไป ปัจจุบัน ผู้ต้องหาจำนวน 7 ราย อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล และอีกจำนวน 11 ราย อยู่ระหว่างสอบสวนรวบรวม พยานหลักฐานดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

ในส่วนของการคุ้มครองผู้เสียหาย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการ คุ้มครองพยานเด็กหญิงสองรายดังกล่าว ให้ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย และได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ของพยานซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ด้วยการเสริมสร้างความคิดการมีคุณค่าของตัวตน (Empowerment) ปัจจุบันพยานทั้งสองรายดังกล่าว ได้ขึ้นสืบพยานล่วงหน้าต่อศาลอาญาแล้ว เพื่อเร่งดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิด ในคดีนี้มาลงโทษตามกฎหมายต่อไป

ความสำเร็จของคดีเกิดจากการทำงานเป็นทีมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเน้นหลักการทำงาน แบบที่มีผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง

2) คดีแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จังหวัดพังงา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์จังหวัดพังงา ตั้งแต่วันที่ 6 ธันวาคม 2562 ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2563 โดยพยานคดีนี้เป็นเด็กหญิง อายุ 13 และอายุ 15 ปี ซึ่งถูกนายกองค้การบริหารส่วนท้องถิ่น (เจ้าหน้าที่รัฐ) กระทำอนาจาร ภายหลังได้ขยายผลทางคดีพบว่า มีการกระทำชำเราเด็ก อายุ 15 ปี และนำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้ใกล้ชิดของพยานในความผิดฐานค้ามนุษย์ จึงได้ประสานความร่วมมือการคุ้มครองช่วยเหลือพยานและครอบครัวของพยานร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพังงา (พม.) และมูลนิธิ A21 โดยนำพยานและครอบครัวย้ายออกจากพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ จัดหาสถานที่คุ้มครองความปลอดภัยในระดับสูงให้แก่พยานและครอบครัวของพยาน การจัดหาสถานที่ศึกษาให้แก่พยานที่เป็นเด็กทั้งสองรายให้ได้รับการศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และการสร้างตัวตนและถิ่นที่อยู่ใหม่ให้แก่พยาน เพื่อป้องกันการติดตามล่าจิ้งจอกจากกลุ่มผู้ไม่หวังดี และป้องกันพยานจากการถูก Bully ในอนาคต โดยคดีนี้ศาลจังหวัดพังงาได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2563 ลงโทษจำคุกจำเลยในคดีนี้ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดของพยานในความผิดค้ามนุษย์ เป็นเวลา 55 ปี เนื่องจากมีการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระจำนวนมาก นับว่าเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ที่มีอัตราที่สูงมาก แสดงถึงความมุ่งมั่นอย่างจริงจังของประเทศไทยในการปราบปรามการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป

และต่อมาเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2563 ศาลจังหวัดพังงาได้มีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยซึ่งอดีตเป็นนายกองค้การบริหารส่วนท้องถิ่น (เจ้าหน้าที่รัฐ) ที่ได้กระทำอนาจารแก่ผู้เสียหายทั้ง 3 คน เป็นเวลา 324 ปี 3 เดือน รวมทั้ง ให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายทั้ง 3 คน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 2,500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ฟ้อง (21 เมษายน 2563) เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น

3) คดีแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จังหวัดพะเยา ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2563 ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจภูธรภาค 5 ตำรวจภูธรจังหวัดพะเยา และกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จับกุมดำเนินคดีขบวนการล่อลวงเด็กหญิงอายุ 14 ปี และเยาวชนหญิงอายุ 15 ปี ไปค้าประเวณีในจังหวัดพะเยา หลังได้รับข้อมูลจาก NGOs และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยา กรณีมีคลิปของเด็กหญิงผู้หนึ่งถูกกระทำชำเรา เผยแพร่ทางโซเชียลมีเดีย ซึ่งได้มอบหมายให้คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (Thailand Internet Crimes Against Children Task Force: TICAC) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สืบสวนหาข้อมูลและพยานหลักฐาน จนทราบตัวเด็กหญิงผู้นั้น จากนั้นได้ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยา ทำการสัมภาษณ์และคัดแยกผู้เสียหายดังกล่าว ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จึงได้สืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานขยายผลจนสามารถเสนอศาลขอให้ออกหมายจับผู้กระทำผิดทั้งหมด 12 ราย และสามารถจับกุมได้ทั้ง 12 ราย ซึ่งได้แยกผู้กระทำผิดได้ ดังนี้ กลุ่มผู้ค้ามนุษย์เป็นธุระจัดหาเพื่อการค้าประเวณีเด็ก 3 ราย ซึ่งกลุ่มผู้กระทำผิดดังกล่าวเป็นเยาวชนหญิงอายุ 13-17 ปี กลุ่มผู้กระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน 15 ปี 7 ราย และกลุ่มผู้มีสื่อลามกอนาจารเด็กไว้ในครอบครองฯ 2 ราย และเจ้าหน้าที่ตำรวจยังได้ทำการสืบสวนขยายผลหาผู้ร่วมขบวนการรายอื่น ๆ อีก ซึ่งคาดว่าจะได้ทั้งผู้กระทำผิดที่ซื้อบริการเด็ก ผู้ติดต่อชักชวนไปขายบริการ และผู้หาประโยชน์จากภาพและคลิปลามกอนาจารของเด็กหญิงดังกล่าว เพิ่มเติมต่อไป ปัจจุบันอยู่ระหว่างสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดต่อไป

การคุ้มครองเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย บ้านพักเด็กกราฟา และมูลนิธิ ZOE ได้รับเด็กไปคุ้มครอง เพื่อฟื้นฟู เยียวยาทางจิตใจ ได้มีการวางมาตรการช่วยเหลือโดยการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กันผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเด็กไว้เป็นพยาน โดยการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานได้มีการพิจารณาให้ความสำคัญกำหนดมาตรการ และวิธีการให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เสียหาย ได้แก่ กำหนดวิธีการคุ้มครองพยานโดยการจัดให้อยู่ในสถานที่ปลอดภัย และมีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง มีการปรับมาตรการให้เหมาะสม และจัดกิจกรรม เพื่อผ่อนคลายความเครียดระหว่างอยู่ในการคุ้มครองความปลอดภัย เช่น การออกกำลังกาย การสอนหนังสือ การใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อลดระยะเวลาการสืบพยานด้วยวิธีการสืบพยานก่อนฟ้อง รวมถึงช่วยวางแผน การใช้ชีวิตภายหลังจากออกจากการคุ้มครองพยาน โดยจัดเจ้าหน้าที่พูดคุยเพื่อศึกษาทัศนคติ เป้าหมายการดำเนินชีวิต ประสานกับสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินฯ เพื่อขอรับเงินเยียวยาในฐานะผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์

ความสำเร็จของคดีเกิดจากการแบ่งปันข้อมูลของ NGOs และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพะเยา โดยคณะทำงาน TICAC ร่วมกับศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจภูธรภาค 5 ตำรวจภูธรจังหวัดพะเยา และกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ สืบสวนหาข้อมูลและพยานหลักฐานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพะเยา ทำการสัมภาษณ์และคัดแยกเด็กที่ตรวจพบ และให้ความคุ้มครองผู้เสียหายระหว่างการสอบปากคำ

4) คดีขบวนการค้าประเวณีเด็กเร่ร่อนที่สถานีรถไฟหัวลำโพง กรุงเทพฯ สืบเนื่องจากเมื่อเดือนสิงหาคม 2562 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ได้รับแจ้งจากมูลนิธิ The Hub ว่า มีเด็กเร่ร่อนอายุ 10-16 ปี ในพื้นที่ สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ มีการทำร้ายร่างกายใช้ความรุนแรงกับเด็ก ใช้สารเสพติด กับเด็กและบังคับให้เด็กจำหน่ายยาเสพติดบริเวณด้านหน้าสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) จึงได้ร่วมกับ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและมูลนิธิ The Exodus Road สืบสวน ตรวจสอบ และจับกุมผู้ต้องหาได้ 13 คน ช่วยเหลือเด็กผู้เสียหายได้ 5 คน มีผลให้เกิดการตื่นตัวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาคนเร่ร่อน และจัดระเบียบสังคมในบริเวณที่สาธารณะทั่วกรุงเทพฯ

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2563 ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาจำคุกจำเลยทั้ง 13 คน ดังนี้ จำเลยที่ 1 จำคุก 21 ปี จำเลยที่ 2 จำคุก 84 ปี 12 เดือน จำเลยที่ 3 จำคุก 60 ปี จำเลยที่ 4 จำคุก 54 ปี จำเลยที่ 5 จำคุก 72 ปี จำเลยที่ 6 จำคุก 27 ปี จำเลยที่ 7 จำคุก 72 ปี จำเลยที่ 8 จำคุก 9 ปี จำเลยที่ 9 จำคุก 30 ปี จำเลยที่ 10 จำคุก 27 ปี จำเลยที่ 11 จำคุก 27 ปี 9 เดือน จำเลยที่ 12 จำคุก 36 ปี 12 เดือน และจำเลยที่ 13 จำคุก 36 ปี 12 เดือน และให้จำเลยทั้ง 13 คน ร่วมกันชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย รวมทั้งสิ้นเป็นเงินจำนวน 144,000 บาท

5) แสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับคดีที่ 68/2562 เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2562 กรณีเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้สนธิกำลังร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหารชุดปฏิบัติการรักษาความสงบ มณฑลทหารบกที่ 22 และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเดชอุดม และตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดอุบลราชธานี เข้าตรวจค้นและช่วยเหลือผู้เสียหายจากกรณี ร้านหนองบัวคาราโอเกะ ตั้งอยู่ที่อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2562 พบว่า มีการนำพา หญิงสาวสัญชาติต่างด้าวมาแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี และมีลักษณะการบังคับใช้แรงงาน โดยการยึดเอกสารสำคัญประจำตัวบุคคลไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ อันเข้าข่าย ความผิดฐานค้ามนุษย์ จึงทำการจับกุมตัวเจ้าของร้านคาราโอเกะดังกล่าว พร้อมทั้งของกลางและสรุปสำนวนเห็นควรสั่งฟ้อง ผู้ต้องหา 2 ราย ส่งพนักงานอัยการ ต่อมาเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 ศาลมีคำพิพากษาตามคำพิพากษาคดี หมายเลขแดงที่ คม.1/2563 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2563 ให้ลงโทษจำเลยที่ 1 ให้จำคุก 15 ปี และปรับ 446,000 บาท จำเลยที่ 2 จำคุก 7 ปี ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างพิจารณาศาลอุทธรณ์

6) คดีวิคตอเรีย ซีเครท ช่วงต้นปี 2561 เด็กหญิงสัญชาติเมียนมา อายุต่ำกว่า 15 ปี ได้ขอความช่วยเหลือในการที่สถานบริการอาบอบนวดวิคตอเรีย ซีเครท ส่งตัวไปขายบริการทางเพศอยู่ที่ประเทศมาเลเซีย และสามารถช่วยเหลือนำเด็กผู้เสียหาย จำนวน 1 คน จากมาเลเซียกลับประเทศไทยได้ มีผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน แต่ได้ตัวผู้ต้องหาฆาตกรรมเป็นจำเลยเพียง 5 คน เป็นคดีความผิดนอกราชอาณาจักร คดีหมายเลขดำที่ คม. 25/2561

ต่อมากรมการปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรภาคเอกชน ได้ประสานเข้าบุกทหลาย สถานอาบอบนวดวิคตอเรีย ซีเครท ในประเทศไทย พบพนักงานบริการเป็นผู้หญิงและเด็ก สัญชาติไทย ลาว และเมียนมา รวม 113 คน ทำการสัมภาษณ์คัดแยกได้ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ได้ จำนวน 9 คน (เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี สมครใจค้าประเวณี จำนวน 7 คน และเป็นหญิงอายุกว่า 18 ปี ที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณี จำนวน 2 คน) มีผู้ต้องหา จำนวน 45 คน เป็นสำนวนคดีความผิดในราชอาณาจักร แต่ได้ตัวผู้ต้องหาฆาตกรรมเป็นจำเลย จำนวน 9 คน คือคดีหมายเลขดำที่ คม.24/2561 ต่อมาจำเลยสองคน คือ จำเลยที่ 4 และจำเลยที่ 6 ให้การรับสารภาพ ทำให้จำเลยอีก 7 คน (ซึ่งมีนิติบุคคลด้วย) ยังให้การปฏิเสธต่อสู้คดี ศาลชั้นต้นจึงได้สั่งให้โจทก์แยกฟ้องจำเลยทั้ง 7 คน เป็นคดีใหม่ คือคดีหมายเลขดำที่ คม. 26/2561

ในปลายเดือนสิงหาคม 2561 ศาลชั้นต้นได้พิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ คม. 25/2561 และ 26/2561 ให้ยกฟ้องจำเลยทั้งหมดในประเด็นที่เกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์โดยวินิจฉัยว่า ขาดองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ เพราะจำเลยไม่รู้ว่ามีผู้เสียหายเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ส่วนผู้เสียหายที่มีอายุเกิน 18 ปี สมครใจโดยมิได้มีการบังคับให้ค้าประเวณี และในเดือนกันยายน 2561 ศาลชั้นต้นได้ตัดสินคดี หมายเลขดำที่ คม. 24/2561 ที่จำเลย 2 คน ให้การรับสารภาพว่าเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์แต่พิพากษาไม่เต็มตามฟ้องโจทก์ เพราะศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าจำเลยทั้งสองแอบลักลอบค้าประเวณีกับผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ โดยเจ้าของกิจการไม่ทราบ ศาลชั้นต้นจึงพิพากษายกฟ้องในความผิดฐานค้ามนุษย์โดยรวมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป

พนักงานอัยการโจทก์ได้อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นทั้ง 3 สำนวน ซึ่งต่อมาศาลอุทธรณ์ได้มีการอ่านคำพิพากษาและแก้ไขในประเด็นที่เกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์ ดังนี้

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2562 ศาลอุทธรณ์ได้กลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น (คดีหมายเลขดำที่ คม. 24/2561) เป็นว่า เมื่อจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพตามที่โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยกับพวกร่วมกันกระทำความผิด รวมทั้ง การที่จำเลยทั้งสองยกข้อเท็จจริงเบิกความว่าแอบลักลอบค้าประเวณีกับผู้เสียหาย เป็นการยกข้อเท็จจริงที่ขัดกับคำรับสารภาพและเป็นการอุทธรณ์ที่ไม่ได้ยกขึ้นมาว่ากล่าวโดยชอบในศาลชั้นต้น จึงพิพากษาว่า การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดฐานสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป และความผิดฐานเป็นธุระจัดหาบุคคลที่อายุต่ำกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี และบุคคลอายุเกินกว่าสิบแปดปี แม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตามตามประมวลกฎหมายอาญา ให้ลงโทษจำคุกจำเลยทั้งสองคนละ 62 ปี 6 เดือน และให้ร่วมกันชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้เฉพาะผู้เสียหายสองคนที่ยุเกินสิบแปดปี ที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณีรายละ 80,000 บาท จำเลยทั้งสอง ขออนุญาตฎีกา แต่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่อนุญาตให้จำเลยฎีกา เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2563 คดีนี้จึงถึงที่สุดแล้ว

วันที่ 30 เมษายน 2563 ศาลอุทธรณ์ได้กลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น (คดีหมายเลขดำที่ คม. 25/2561) ที่ผู้เสียหายถูกส่งไปขายบริการทางเพศที่ประเทศมาเลเซีย เป็นว่า พยานหลักฐานโจทก์รับฟังได้ว่า จำเลยทั้งหกรู้ว่าผู้เสียหายอายุไม่เกินสิบห้าปี จึงพิพากษาว่า การกระทำของจำเลยทั้งหกเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์โดยรวมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ร่วมกันเป็นธุระจัดหาเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีเพื่อการค้าประเวณี ความผิดฐานมีส่วนร่วม

ในอาชญากรรมข้ามชาติ ให้ลงโทษจำเลยที่ 1 จำคุก 8 ปี 4 เดือน จำเลยที่ 2 ที่ 4 และ ที่ 6 จำคุก 10 ปี 6 เดือน และลงโทษห้ามหุ้นส่วนจำกัดฯ นิติบุคคล ปรับเป็นเงิน 866,666 บาท โดยให้จำเลย ทั้งหกร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เป็นเงินรวม 1,812,805 บาท ขณะนี้จำเลยทั้งหกขออนุญาตฎีกา คดีอยู่ระหว่างรอฟังคำสั่งศาลฎีกาว่าจะอนุญาตให้จำเลยฎีกาหรือไม่

วันที่ 8 ธันวาคม 2563 ศาลอุทธรณ์ได้กลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น (คดีหมายเลขดำที่ 26/2561) โดยศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า สถานอาบอบนวดวิคตอเรีย ซีเครท เป็นสถานการค้ามนุษย์และค้าประเวณี การกระทำของจำเลยทั้งเจ็ดเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป และฐานเป็นธุระจัดหาบังคับบุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเพื่อให้กระทำการค้าประเวณี ให้ลงโทษจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 6 จำคุกคนละ 68 ปี จำเลยที่ 3 ที่ 4 จำคุกคนละ 62 ปี 4 เดือน ลงโทษห้ามหุ้นส่วนนิติบุคคล เจ้าของใบอนุญาตอาบอบนวด จำเลยที่ 5 ปรับเป็นเงิน 3,987,666 บาท ลงโทษบริษัทนิติบุคคลผู้ให้เช่าสถานที่ จำเลยที่ 7 ปรับเป็นเงิน 3,970,666 บาท และให้ริบของกลางทั้งหมด รวมทั้งให้จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับเฉพาะผู้เสียหาย 2 คน ที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณี เป็นเงินรายละ 80,000 บาท

คดีวิคตอเรีย ซีเครท เป็นคดีอาชญากรรมข้ามชาติอันเป็นความผิดนอกราชอาณาจักรและความผิดในราชอาณาจักร เป็นคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชนและต่างประเทศ คดีมีความยุ่งยากสลับซับซ้อน เพราะเจ้าของกิจการเป็นผู้ทรงอิทธิพล บริหารกิจการโดยกลุ่มบุคคลในเครือญาติที่มีใบอนุญาตอาบอบนวดเป็นใบเบิกทาง บังหน้าการค้ามนุษย์และค้าประเวณี มีการแบ่งหน้าที่กันทำเป็นหลายกลุ่มหลายเอเยนต์ มีเส้นทางการเงินที่มีการโอนต่อ ๆ กันไปหลายทอด กรมสอบสวนคดีพิเศษได้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนคดีทั้งหมด โดยอัยการสูงสุดได้แต่งตั้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน การทำงานในเชิงรุกขององค์กรภาคเอกชนและกรมการปกครองในการแสวงหาพยานหลักฐานก่อนการเข้าจับกุม เป็นคดีที่มีการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายโดยสืบพยานผู้เสียหาย โดยเบิกความล่วงหน้าผ่าน Video Conference เพื่อไม่ให้ผู้เสียหายเผชิญหน้ากับคู่ความ มีองค์กรภาคเอกชนได้แต่งตั้งทนายความ เป็นโจทก์ร่วมคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายที่อายุเกินสิบแปดปี ในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ด้วย เป็นคดีที่มีความยุ่งยากลำบากในการนำสืบพยานหลักฐานในชั้นศาลเพราะผู้เสียหายเป็นเด็กเป็นกลุ่มเปราะบางที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผู้กระทำความผิดที่ไม่กล้าเปิดเผยข้อเท็จจริง การแสวงหาพยานหลักฐานจึงต้องอาศัยพยานหลักฐานในทางนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Evidence) ปัญหาอายุที่แท้จริงของผู้เสียหายต่างดาวซึ่งถือหนังสือเดินทางอายุเกินกว่า 18 ปี ที่ขัดกับลักษณะรูปร่างทางกายภาพ จึงต้องใช้ความเห็นของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจพิสูจน์อายุกระดูกของผู้เสียหายเป็นพยานประกอบกับได้มีการตรวจสอบอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือของผู้เสียหายที่พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้เสียหายได้เข้ามาทำงานขายบริการทางเพศตั้งแต่ก่อนอายุ 18 ปี การตรวจสอบเส้นทางการเงินที่ได้จากเครื่องรูดบัตรเครดิตที่มีการโอนเงินต่อไปออกไปอีกหลายทอด เนื่องจากความผิดฐานค้ามนุษย์และค้าประเวณีเป็นความผิดมูลฐานของคดีฟอกเงินที่ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินสถานบริการวิคตอเรีย ซีเครท ตั้งแต่ได้รับอนุญาตให้เปิดกิจการในปี 2549 ถึงวันจับกุมในต้นปี 2561 จำนวน 300 กว่าล้านบาท ให้ตกเป็นของแผ่นดิน และอยู่ในขั้นตอนกระบวนการดำเนินคดีอาญานฟอกเงินกับผู้รับโอนเงินรายได้จากสถานอาบอบนวดวิคตอเรีย ซีเครทต่อไป นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการคุ้มครองพยานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการในชั้นศาล เพื่อให้ผู้เสียหายมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินกระบวนการส่งตัวผู้เสียหายกลับประเทศต้นทาง โดยค่าใช้จ่ายของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งสำนักงานอัยการสูงสุด และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศกับ UNHCR ส่งผู้เสียหายที่อาจได้รับอันตรายและไม่อาจกลับภูมิลำเนาประเทศต้นทางได้ ช่วยเหลือให้พำนักถาวรและได้รับสิทธิต่าง ๆ ในฐานะพลเมืองของประเทศที่สามได้ตลอดชีวิต

คดีวิคตอเรีย ซีเครท จึงเป็นที่ประจักษ์ชัดเมื่อศาลสูงได้กลับแก้ไขคำพิพากษาศาลชั้นต้นใหม่ ว่ามีพยานหลักฐาน โจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่า สถานอาบอบนวดวิคตอเรีย ซีเครท เป็นสถานการค้ามนุษย์และค้าประเวณีเด็กตามที่ปรากฏในผลคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในปี 2563 รวมทั้งศาลอุทธรณ์ได้คำพิพากษา ให้จำเลยทั้งหมดร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายที่ถูกบังคับค้าประเวณีด้วย เป็นคดีที่มีความท้าทายเพราะต้องใช้เวลาในการพิสูจน์การทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ว่าได้อาจจริงเอาจริงในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้ง ได้มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยไม่เลือกเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนสากลอย่างแท้จริง

1.6.2 กลุ่มคดีแสวงหาประโยชน์ในรูปการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในภาคประมง

1) คดีสิชล กรณีลูกเรือประมงถูกบังคับใช้แรงงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับคดีพิเศษที่ 37/2563 เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2563 สืบเนื่องมาจากได้รับเรื่องราวเรียนของมูลนิธิ IJM ให้เข้าช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ กรณีใช้แรงงานบนเรือประมง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษ ทำการสืบสวนสอบสวนพบผู้เสียหายถูกบังคับใช้แรงงานในภาคประมง จำนวน 5 ราย และทราบว่าลูกเรือประมงที่ทำงานบนเรือประมงมีความเป็นอยู่อย่างยากลำบาก เนื่องจากถูกฉ้อฉล หลอกหลวงค่าแรง ชูเชื้อและถูกบังคับใช้แรงงาน โดยผู้เสียหาย 2 ราย กำลังจะถูกส่งขึ้นเรือและจะต้องอยู่บนเรือเพื่อทำงานใช้หนี้ให้กับนายจ้าง โดยบุคคลทั้งสองรายไม่ยินยอม ซึ่งการกระทำดังกล่าว มีพฤติการณ์เป็นการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต่อมาเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2563 จึงได้บูรณาการร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล) สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม และศูนย์พิทักษ์เด็กและสตรี เข้าทำการตรวจค้นจับกุมผู้ต้องหาได้ จำนวน 7 คน โดย 1 ใน 7 คน เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี ส่งดำเนินคดีที่กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ในข้อหาค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) คดีเรือ RUI SHENG กรณีสืบเนื่องจากผู้เสียหาย จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นคนสัญชาติอินเดีย อินโดนีเซีย และบังกลาเทศ เข้าทำงานเป็นลูกเรือบรรทุกสินค้าต่างประเทศ จากนั้นผู้ต้องหาได้ใช้กลฉ้อฉล หลอกหลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบในการเลือกปฏิบัติ ระหว่างลูกเรือส่วนใหญ่ที่เป็นชาวจีนกับผู้เสียหายทั้ง 8 คน เช่น การจัดห้องพักภายในเรือที่ไม่ถูกสุขลักษณะ การจัดหาอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่เพียงพอ การจ่ายค่าจ้างที่ไม่ครบและไม่ตรงตามกำหนดเวลา จนมีค่าจ้างค่าล่วงเวลาค้างจ่ายจำนวนมาก การบังคับให้ผู้เสียหายทั้ง 8 คน ที่มีความรู้ความชำนาญในระดับ officer ที่ไม่ต้องใช้แรงงาน ให้ไปทำงานที่ไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง คือให้ไปทำงานขนถ่ายสัตว์น้ำมาเก็บไว้ในห้องเย็น ซึ่งเป็นงานของผู้ใช้แรงงานระดับ worker โดยข่มขู่ว่า หากไม่ทำจะตัดเงินค่าจ้าง ให้ไปหาอาหารมากินเอง และให้กลับบ้านไปเลย (ทั้ง ๆ ที่เรืออยู่กลางทะเล) จนผู้เสียหายทั้ง 8 คน ต้องยอมทำงานดังกล่าว ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

ต่อมาผู้เสียหายทั้ง 8 คน ได้ร้องเรียนเรื่องความเดือดร้อนและการถูกเอารัดเอาเปรียบของพวกตนไปยังสถานเอกอัครราชทูตอินเดีย อินโดนีเซีย และบังกลาเทศ ประจำประเทศไทย และทางสถานเอกอัครราชทูตทั้ง 3 ประเทศ ได้ร้องขอให้ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพต.ศร.) ช่วยเหลือผู้เสียหายทั้ง 8 คน โดยมอบหมายให้กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (บก.ปคม.) และชุดปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TATIP) ลงพื้นที่ไปตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งได้ร่วมกับ Stella Maris และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สัมภาษณ์เบื้องต้นผู้เสียหาย จึงพบว่า ผู้เสียหายทั้ง 8 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จากนั้นได้นำผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้ง 8 คน

เข้ารับการคุ้มครองที่สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดปทุมธานี และต่อมาเมื่อวันที่ 15-16 ตุลาคม 2563 ศาลอาญาได้สืบพยานล่วงหน้าผู้เสียหายทั้ง 8 คน เสร็จสิ้นแล้ว โดยผู้เสียหายชาวอินโดนีเซีย จำนวน 3 คน ได้เดินทางกลับประเทศเรียบร้อยแล้ว

พนักงานสอบสวน กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษ ไว้ตาม คดีอาญาที่ 19/2563 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2563 และได้สืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้ง 3 คน ในความผิดฐานสบคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วยการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงาน โดยได้นำตัวผู้ต้องหาทั้ง 3 คน ไปฝากขังที่ศาลอาญา และได้คัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งปัจจุบันพนักงานสอบสวนได้สอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว มีความเห็นสั่งฟ้อง ส่งสำนวนไปยังอัยการ และอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องเช่นกัน ส่วนผู้ต้องหาทั้ง 3 คน ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาคดีชั้นศาล

3) คดีธรรมเกษตร จังหวัดลพบุรี สืบเนื่องจากที่คนงานเมียนมามาร้องเรียนเจ้าของฟาร์มเลี้ยงไก่ ที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นคดีระหว่างบริษัทธรรมเกษตรกับผู้ใช้แรงงานชาวเมียนมา ซึ่งศาลสูงสุดมีคำสั่งให้เจ้าของฟาร์มเลี้ยงไก่จ่ายเงินชดเชยคนงานเมียนมา จำนวน 14 คน เป็นเงิน 1.7 ล้านบาท เป็นเหตุให้เกิดข้อพิพาทระหว่างบริษัทธรรมเกษตร ซึ่งเป็นเจ้าของฟาร์มไก่กับลูกจ้างชาวเมียนมา นักข่าววอยซ์ทีวีได้ใช้ทวีตเตอร์ส่วนตัวทวีตข้อความพิพากษาของศาลแรงงาน โดยเพิ่มเติมข้อความว่า “กรณีใช้แรงงานทาส” เป็นเหตุให้ฟาร์มไก่ตัดสินใจดำเนินคดีฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา โดยเริ่มจากแจ้งความที่สถานีตำรวจภูธรโคกตูม จังหวัดลพบุรี ต่อมาอัยการสั่งไม่ฟ้องคดี บริษัทจึงเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดลพบุรีเองเป็นคดีแรงงาน ศาลจังหวัดลพบุรีรับฟ้องคดีนี้ ต่อมาหลังสืบพยานแล้วศาลพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดไม่ใช้การแสดงข้อความโดยสุจริต ให้จำคุก 2 ปี ไม่รอลงอาญา จำเลยได้ประกันตัวเพื่อต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์

ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2563 คำพิพากษาศาลอุทธรณ์โดยสรุป อธิบายข้อกฎหมายว่า ความผิดฐานหมิ่นประมาทมีข้อยกเว้นความผิดสำหรับการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ดิชมด้วยความเป็นธรรม อันเป็นวิสัยประชาชนพึงกระทำในคดีอาญา นอกจากโจทก์จะมีหน้าที่พิสูจน์ถึงความผิดของจำเลยแล้ว เมื่อมีข้อยกเว้นความผิดอยู่ โจทก์ยังมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เข้าข้อยกเว้นด้วย กรณีข้อพิพาทแรงงานมีคำพิพากษาศาลแรงงาน ที่รับรองข้อเท็จจริงเรื่องการให้ลูกจ้างทำงานในเวลากลางคืนโดยไม่มียันหยุด และต้องนอนในเล้าไก่ และยังมีคำสั่งของเจ้าพนักงานตรวจแรงงานกล่าวถึงข้อเท็จจริงในเรื่องเดียวกัน แม้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะเห็นว่ากรณีนี้เป็นการละเมิดสิทธิแรงงานแต่ไม่ใช้การค้ามนุษย์ก็ตาม ด้านจำเลยในฐานะสื่อมวลชนได้ข้อเท็จจริงจากการที่ได้สัมภาษณ์ลูกจ้างชาวเมียนมาด้วยตัวเองและการรายงานข่าวทางสื่ออื่น เช่น เดอะการ์เดียน ของประเทศอังกฤษ ก็ใช้คำว่า ใช้แรงงานทาสเช่นเดียวกัน การที่จำเลยใช้คำว่า กรณีใช้แรงงานทาส น่าเชื่อว่าเป็นความเข้าใจและตีความของจำเลยไปเองโดยสุจริต มีความหมายทำนองเดียวกับที่โจทก์ไม่จ่ายค่าจ้าง ค่าทำงานล่วงเวลาให้กับลูกจ้าง เป็นการพาดหัวข่าวเพื่อดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่าน แม้จะใช้ถ้อยคำเกินเลยไปกว่าคำพิพากษาศาลแรงงานอันเป็นการไม่เหมาะสมอยู่บ้างแต่ไม่ใช่เรื่องที่จำเลยสร้างขึ้นเองและไม่ใช้การยื่นยันข้อเท็จจริง จำเลยในฐานะสื่อมวลชนมีหน้าที่รายงานข่าว ในฐานะประชาชนย่อมมีสิทธิตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์ เป็นประโยชน์ส่วนรวม โดยสุจริต การดิชมด้วยความเป็นธรรมอันเป็นวิสัยของประชาชนพึงกระทำตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 329 (3) ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท พิพากษากลับให้ยกฟ้อง จากคดีนี้เป็นเหตุให้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาตรา 6/1 เมื่อปี 2562

1.6.3 คดีแรงงานที่สำคัญ

1) **คดีเรือประมง Good Fortune 1 และ Good Fortune 2** โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทางทะเล (STELLA MARIS) ในการให้ความช่วยเหลือ ลูกเรือที่ถูกละเมิดสิทธิให้เดินทางกลับประเทศไทยเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2563 จากการที่ถูกส่งไปทำงาน ในเรือประมง **Good Fortune 1 และ Good Fortune 2** ในประเทศเมียนมา จำนวน 7 ราย และทีมสหวิชาชีพ ได้ร่วมกันดำเนินการคัดแยก ผลปรากฏว่าไม่เป็นผู้เสียหายจากแรงงานบังคับหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน พนักงาน ตรวจแรงงานจึงได้ดำเนินการรับคำร้อง (คร. 7) เพื่อติดตามค่าจ้างค้างจ่ายให้กับแรงงาน ทั้ง 7 คน ในประเด็นค่าจ้าง ค้างจ่ายของเดือน มีนาคม-พฤษภาคม 2563 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 678,000 บาท จากบริษัท โซติชยานาวิพัฒนา จำกัด แบ่งเป็นเรือ **Good Fortune 1** จำนวน 462,000 บาท และเรือ **Good Fortune 2** จำนวน 216,000 บาท

ทั้งนี้ บริษัท โซติชยานาวิพัฒนา จำกัด ได้ดำเนินการจ่ายค่าจ้างให้กับลูกจ้างผู้ร้องทั้ง 7 คน ตามคำร้องเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2563 เป็นเงิน จำนวน 670,000 บาท และดอกเบี้ย เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2563 เป็นเงินจำนวน 19,168 บาท

2) **คดีวาดานิ** กระทรวงแรงงาน ได้ให้ความสำคัญและจัดตั้ง WAR ROOM ขึ้นมา ประสานการดำเนินงาน ร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งรัดการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกลูกเรือประมงไทยที่ตกทุกข์ได้ยาก จากการไปทำการประมงในเขตน่านน้ำของประเทศโซมาเลีย จำนวน 32 คน แบ่งเป็นเรือ **Wadani 1** จำนวน 18 คน เรือ **Wadani 2** จำนวน 14 คน ให้เดินทางกลับมายังประเทศไทย รวมทั้งจัดชุดเฉพาะกิจเดินทางไปรับที่สนามบิน สุวรรณภูมิ เพื่อให้ความคุ้มครองดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน พร้อมทั้งได้ แจ้งสำนักงานจัดหางานจังหวัดที่คนหางานมีภูมิลำเนาอยู่ลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมคนหางาน และให้ความช่วยเหลือ ในการหาตำแหน่งงานทั้งในประเทศและต่างประเทศให้กับคนหางานตามความต้องการ ซึ่งในส่วนของกรณีร้อง สิทธิประโยชน์ค่าจ้างค้างจ่ายคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลแรงงานในขั้นตอนการสืบพยานฝ่ายโจทก์ ในประเด็นค้างจ่ายค่าจ้าง รวม 9,381,913.23 บาท (เก้าล้านสามแสนแปดหมื่นหนึ่งพันเก้าร้อยสิบสามบาทยี่สิบสามสตางค์) ซึ่งตอนนี้ได้สืบพยานไปแล้ว โดยฝ่ายโจทก์สืบไปแล้ว จำนวน 10 ปาก และสืบพยานไปแล้ว เหลือพยาน ของจำเลยอีก 4 ปาก ศาลนัดสืบในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2564

3) **คดีลูกจ้างสัญชาติลาว** กระทรวงแรงงาน ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองแรงงานทุกสัญชาติให้ได้รับ สิทธิตามกฎหมาย โดยเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกผู้เสียหายจากการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จากการคัดกรองลูกจ้าง จำนวน 5,824 แห่ง 14,737 คน พบเข้าข่ายการค้ามนุษย์ 1 แห่ง 1 คน เป็นลูกจ้างสัญชาติลาว ทำงานในตำแหน่งพนักงานดูแลหน้าร้านและทำหน้าที่เป็นแม่บ้านในห้างหุ้นส่วนจำกัด จังหวัดสมุทรสาคร นายจ้าง ให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าจ้าง ค่าทำงานในวันหยุด และวันหยุดตามประเพณี ตั้งแต่ปี 2555 ถึงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 จากการคัดแยกพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และได้ดำเนินคดีอาญาเลขที่ 365/2563 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 และเรียกร้องค่าจ้าง ค่าทำงานในวันหยุด และวันหยุดตามประเพณีค้างจ่าย รวมเป็นเงิน จำนวน 1,065,801 บาท ซึ่งผลการดำเนินคดีของนายจ้างอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นอุทธรณ์

1.6.4 กลุ่มคดีการแสวงหาประโยชน์จากการผลิตสื่อลามก

1) **คดีปฏิบัติการแบลคคริสต์ (Operation Black Wrist)** กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้บูรณาการความร่วมมือ โดยการสนธิกำลังกับสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย สถานีนิติวิทยาศาสตร์ กองบังคับการสนับสนุนทางเทคโนโลยี กรมการปกครอง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบังคับการตำรวจนครบาล 3 กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจนครบาล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กองพิสูจน์หลักฐานกลาง รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชน ด้านคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในการตรวจค้นและจับกุมผู้ต้องสงสัยว่าได้ล่วงละเมิดทางเพศเด็กและครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามข้อมูลการขยายผลการสืบสวนที่ได้รับจากสำนักงานตำรวจสหพันธ์ออสเตรเลีย (Australian Federal Police (AFP)) ภายใต้ปฏิบัติการแบลคคริสต์

จากการตรวจค้นสามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ราย และในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 ราย โดยผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมในพื้นที่กรุงเทพฯ สารภาพว่าเคยล่วงละเมิดทางเพศเด็กจำนวนหลายราย และการตรวจค้นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีได้พบสื่อลามกอนาจารเด็กจำนวนมาก ซึ่งผู้ต้องหา มีพฤติการณ์แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการผลิตสื่อลามกอนาจาร รวมถึงมีการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลที่มีลักษณะลามกอนาจาร และยังพบว่า ผู้ต้องหาอาจมีความเชื่อมโยงกับผู้ต้องหารายอื่นในลักษณะเครือข่าย และมีพฤติการณ์กระทำความผิดที่สลับซับซ้อน รวมถึงมีความเชื่อมโยงกับผู้ต้องสงสัยในต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถระบุตัวผู้เสียหายได้ จำนวน 6 ราย และได้ประสานองค์กรพัฒนาเอกชนในการให้ความช่วยเหลือและเยียวยาสภาพร่างกายและจิตใจต่อไป

นอกจากการตรวจค้นในประเทศไทยแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษยังได้ส่งข้อมูลเพื่อนของผู้ต้องหา ที่อาจมีพฤติการณ์ล่วงละเมิดทางเพศเด็ก (ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่ประเทศออสเตรเลีย) ให้กับสำนักงานตำรวจสหพันธ์ออสเตรเลียประจำประเทศไทย เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ในกรณีนี้ ตำรวจท้องถิ่นของออสเตรเลียได้จับกุมผู้ต้องสงสัยแล้วเนื่องจากมีพฤติการณ์ครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก

2) **คดีสื่อลามกเด็กในจังหวัดนครราชสีมา** เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2563 กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้สนธิกำลังกับกรมการปกครอง หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่และองค์กรพัฒนาเอกชนด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน เข้าตรวจค้นในพื้นที่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา และจับกุมบุคคลสัญชาติเยอรมันที่อาจมีพฤติการณ์ล่วงละเมิดทางเพศเด็ก จากการตรวจสอบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือเบื้องต้นพบภาพลามกอนาจารเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวนหลายภาพ ซึ่งจากการสอบถามผู้ต้องหาได้ให้การว่าภาพที่ปรากฏอยู่ในโทรศัพท์มือถือดังกล่าว ตนได้ดาวน์โหลดมาเก็บไว้จากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต และยอมรับว่าภาพสื่อลามกดังกล่าว เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จึงได้ตรวจยึดอุปกรณ์ดังกล่าว ไว้เป็นของกลางและแจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบว่า กระทำความผิดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกิน 15 ปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตามและกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิดครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และส่งต่อซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กแก่ผู้อื่น และได้นำผู้ต้องหาพร้อมด้วยของกลางนำส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป นอกจากนี้ ประสานงานกับกองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 4 เพื่อเพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร

3) **คดีจับกุมครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กในจังหวัดยโสธร** กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ประสานความร่วมมือกับกรมการปกครอง ลงพื้นที่จังหวัดยโสธร สืบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน ในช่วงระหว่างวันที่ 5-9 พฤษภาคม 2563 โดยเป็นการสนธิกำลังร่วมกันระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครอง สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่ดูแลด้านสิทธิเด็ก และสตรี ทำการพิสูจน์ทราบการกระทำความผิดของผู้ต้องสงสัย รวบรวมพยานหลักฐาน และทำการจับกุมบุคคลสัญชาติไทย ในข้อหา “ครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่น อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/1 และแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยืมให้ นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยืมให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/2 และได้นำผู้ต้องหาส่งให้แก่พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เพื่อดำเนินคดีต่อไป อนึ่ง การดำเนินการสืบสวนในกรณีนี้เป็นการดำเนินการสืบสวนควบคู่กันไปทั้งในประเทศไทยและประเทศสวีเดน โดยกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศได้หารือกับผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูตสวีเดนมีความเห็นร่วมในการลงพื้นที่ปฏิบัติการพร้อมกันทั้งที่ประเทศไทย และประเทศสวีเดน โดยพยานหลักฐานที่รวบรวมได้จากการลงพื้นที่ปฏิบัติการสถานเอกอัครราชทูตสวีเดนอยู่ระหว่างดำเนินการยื่นคำร้องขอความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญามายังประเทศไทย เพื่อขอรับพยานหลักฐานที่รวบรวมได้ไปใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ประเทศสวีเดน

1.6.5 กลุ่มคดีการแสวงหาประโยชน์จากการนำคนมาขอราน บังคับใช้แรงงานหรือขูดรีด

1) **คดีเด็กกัมพูชาขายพวงมาลัยและแว่นตา จังหวัดภูเก็ต** กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (บก.ปคม.) สนธิกำลังร่วมกับ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ (ศพดส.ตร) คณะทำงาน TICAC คณะทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย (TATIP) กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 8 กองบัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดภูเก็ต ร่วมกันเปิดปฏิบัติการปิดล้อมตรวจค้น ทลายเครือข่ายแก๊งค้ามนุษย์ต่างชาติเข้ามาหากินในประเทศไทย รวบกลุ่มเช่าเด็กจากพ่อแม่แล้วนำมาบังคับใช้แรงงานขายของบริเวณหาดป่าตองให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หากขายได้เงินไม่ถึงจำนวนที่ตั้งไว้ ก็จะทำร้ายร่างกาย เด็กบางรายหนีกลับประเทศ โดยในแต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้าคอยดูแลเด็กในสังกัดตนเอง เด็กบางรายถูกขายสิทธิให้ไปอยู่กับกลุ่มอื่นวนเวียนเรื่อยไป ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อประเทศไทย บก.ปคม. จึงสนธิกำลังร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดปฏิบัติการกวาดล้างจับกุมกลุ่มดังกล่าว

โดย บก.ปคม. ได้ดำเนินการสืบสวนพบว่า มีการนำเด็กสัญชาติกัมพูชาและเวียดนามมาเดินเร่ขายแว่นตาและพวงมาลัยให้กับนักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อนบริเวณชายหาดป่าตอง จึงได้ติดตามเด็กที่เคยทำงานอยู่กับกลุ่มดังกล่าว จนพบเด็กที่เคยตกเป็นผู้ถูกระงับ และได้ร่วมทำการสอบปากคำกับทีมสหวิชาชีพ และทำการคัดแยกผู้เสียหาย ปรากฏว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยการบังคับใช้แรงงาน จึงได้ทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อขออนุมัติศาลออกหมายจับผู้กระทำความผิดและหมายค้นเพื่อค้นหาพยานหลักฐานและช่วยเหลือเด็กที่คาดว่าจะตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยได้นำหมายค้นทำการปิดล้อมตรวจค้น จำนวน 4 จุด สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ 2 ราย และพบเด็ก รวมจำนวน 17 คน จึงได้นำตัวไปที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลของเด็ก และคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ส่วนผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมตามหมายจับได้ดำเนินการซักถามขยายผลหาผู้ร่วมขบวนการและช่วยเหลือเด็กที่คาดว่าจะถูกบังคับใช้แรงงาน นอกจากนี้ ยังพบบุคคลต่างด้าวที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยผิดกฎหมายจึงได้จับกุมเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

การคุ้มครองพยานผู้เสียหาย โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ บก.ปคม. ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต และเจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต ช่วยเหลือคัดแยกเด็กผู้เสียหาย เพื่อฟื้นฟูเยียวยาทางจิตใจ และทำการสอบสวนขยายผลหาผู้ที่ร่วมกระทำความผิดเพื่อนำตัวมาดำเนินคดีตามกฎหมาย

ความสำเร็จของคดี เกิดจากความร่วมมือระหว่างกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์สนธิกำลังร่วมกับ ศพตส.ตร คณะทำงาน TICAC คณะทำงาน TATIP กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 8 กองบัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง โดยมีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต และบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต เข้าร่วมคัดแยกผู้เสียหายและให้ความคุ้มครองผู้เสียหายระหว่างการสอบปากคำ

ได้มีการดำเนินคดีทั้งหมด 4 คดี คือ คดีอาญาที่ 1242/2563 และคดีอาญาที่ 1243/2563 อยู่ระหว่างพิจารณาคดีชั้นศาล และคดีอาญาที่ 4/2563 และคดีอาญาที่ 5/2563 อยู่ระหว่างพิจารณาคดีชั้นอัยการ

2) การปราบปรามการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบในการจัดหางาน ตามนโยบายของสำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี (สบนร.) ได้มอบให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ประสานงาน เร่งรัด ติดตาม และสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบในการจัดหางาน โดยมุ่งเน้นสืบสวนปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปราบปรามการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบ ในการจัดหางานที่เป็นการหลอกลวงประชาชน อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาการค้ำมนุษย์ การฉ้อโกง ปัญหาฝิ่นน้อย รวมทั้งอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ อันส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้าง และเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศ โดยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติร่วมบูรณาการกำลังร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุด และกรมการจัดหางาน โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์เป็นหน่วยงานในการดำเนินคดี

การปราบปรามการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบในการจัดหางาน โดยเป็นการดำเนินคดีกับกลุ่มบุคคลที่แสวงหาประโยชน์จากแรงงาน โดยการหลอกลวงแรงงานเหล่านี้ว่า สามารถส่งไปทำงานที่ต่างประเทศได้ โดยเฉพาะช่วงโควิด ซึ่งคนตกงานเยอะ กลุ่มผู้หลอกลวงเหล่านี้เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งคดีที่เกิดขึ้นก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน กลุ่มผู้ต้องหาได้ใช้ Social Media โดยเฉพาะ Facebook ในการโฆษณาจัดหางานเชิญชวนไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งจากสถิติของกรมการจัดหางานในช่วงปี 2561-2563 ได้รับเรื่องราวร้องทุกข์กว่า 1,500 เรื่อง และมีมูลค่าความเสียหายกว่า 100 ล้านบาท

โดยการทำงานแบ่งเป็น 2 ระยะ ใช้ระยะเวลารวม 3 เดือน คือ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2563-30 กันยายน 2563 ระยะแรกใช้เวลา 1 เดือน ในการตรวจสอบเป้าหมาย สืบสวนพิสูจน์ตัวบุคคล รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อระบุตัวบุคคล โดยสามารถสืบสวนพบเป้าหมายกว่า 200 ราย และระยะที่ 2 ใช้เวลา 2 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2563-30 กันยายน 2563 สามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้กว่า 130 ราย ในข้อหาโฆษณาจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งศาลได้พิพากษา ให้จำคุก 6 เดือน ปรับ 20,000 บาท โดยให้รอลงอาญาไว้ 2 ปี ทุกคดี

สำหรับแผนประทุษกรรมของกลุ่มผู้ต้องหาจะโพสต์ใน Facebook เพื่อชักชวนให้คนไปทำงาน โดยจะสร้างความน่าเชื่อถือ โดยโพสต์รูปการทำงาน/รูปเงินทอง หรือหลอกลวงว่ารายได้ดี งานสบาย เมื่อมีแรงงานหลงเชื่อติดต่อไป ก็จะมีการขอค่าดำเนินการต่าง ๆ /ค่าตัวโดยสารเครื่องบิน โดยจะได้รายได้ประมาณ 10,000-20,000 บาทต่อราย นอกจากนี้ ยังมีคดีที่เกิดขึ้นที่สำคัญ ๆ เช่น คดีบริษัท KINGDOM สร้างความน่าเชื่อถือให้กับแรงงาน โดยจัดตั้งเป็นบริษัทที่มีอยู่ชัดเจน มีเพจ Facebook หรือไลน์ที่น่าเชื่อถือ

การดำเนินการสืบสวนดำเนินคดีจับกุมผู้ต้องหาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติทำให้การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว ลดน้อยลง

แผนภาพที่ 5 การปราบปรามการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบในการจัดหางาน สถิติดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม-30 กันยายน 2563

1.7 การปราบปรามการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต

เมื่อต้นปี 2563 เกิดสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยโดยช่วงเวลาดังกล่าว ได้มีการรายงานถึงการเผยแพร่สื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ตที่รุนแรงมากขึ้น รัฐบาลไทยจึงได้มีนโยบายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว

ในช่วงระหว่างวันที่ 15 เมษายน ถึงวันที่ 9 มิถุนายน 2563 ชุดปฏิบัติการ TICAC จึงได้สืบสวน และวางแผนเข้าระดมตรวจค้นและจับกุมโดยใช้ระยะเวลา 56 วัน ในพื้นที่ 24 จังหวัดทั่วประเทศ สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้จำนวน 53 คดี แบ่งเป็นคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ จำนวน 9 คดี ความผิดฐานครอบครองสื่อลามกเด็กฯ จำนวน 30 คดี ความผิดฐานล่องละเมิดทางเพศเด็ก จำนวน 13 คดี และความผิดอื่น ๆ จำนวน 4 คดี มีจำนวนผู้ต้องหารวม 47 คน เป็นคนไทย 45 คน และเป็นคนต่างชาติ 2 คน ได้แก่ อเมริกา 1 คน และออสเตรเลีย 1 คน มีผู้เสียหายที่เป็นเด็กจำนวน 40 คน แบ่งเป็นเด็กชาย 31 คน เด็กหญิง 9 คน และสามารถระบุตัวตนของเด็กในสื่อลามกเด็กที่ตรวจยึดได้จำนวนกว่า 150,000 ไฟล์ อีกจำนวน 100 คน ทำให้ปิดเบาะแสเรื่องที่ได้รับแจ้งจากต่างประเทศมาได้ จำนวน 570 เบาะแส ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ TICAC ทุกนายต้องใช้ความระมัดระวังและป้องกันเป็นพิเศษในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด-19

แผนภาพที่ 6 สถิติการจับกุมของ TICAC ในช่วงการระบาดของเชื้อโรคไวรัส COVID 2019

สถิติการดำเนินคดีช่วงระดมระหว่างบังคับใช้ พรก.ฉุกเฉิน (15 เมษายน-9 มิถุนายน 2563)

ไฟล์สื่อลามกเด็กมากกว่า **150,000** ไฟล์

สถิติจำนวนคดีและการจับกุม (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - ปัจจุบัน)

ปี 2558
2 คดี

ปี 2559
23 คดี

ปี 2560
48 คดี

ผลรวม

307

คดี

ปี 2561
68 คดี

ปี 2562
72 คดี

ปี 2563
94 คดี

ตารางที่ 21 สถิติการจับกุมของ TICAC จำแนกตามประเภทความผิด

ฐานความผิดใหญ่							
ฐานความผิด	2558	2559	2560	2561	2562	2563	ผลรวม
ค้ำมนุษย์	0	3	18	20	26	22	89
ล่วงละเมิดเด็ก	0	5	13	11	6	16	51
ครอบครองสื่อลามก	0	12	13	30	31	39	125
ส่งตัวกลับประเทศ	2	2	2	1	2	0	9
ขอทาน	0	0	0	0	3	0	3
ป.อาญาอื่นๆ	0	0	0	0	0	4	4
พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ	0	0	0	0	0	2	2
ไม่พบการกระทำความผิด	0	1	2	6	4	11	24
ผลรวม	2	23	48	68	72	94	307

ตารางที่ 22 สถิติการจับกุมของ TICAC จำแนกตามสัญชาติ

สัญชาติ	2558		2562		2559		2562		2560		2562		2561		2562		2563		2563		ผลรวมทั้งหมด	ผลรวมชายทั้งหมด	ผลรวมหญิงทั้งหมด
	ชาย	หญิง	ผลรวม	ชาย	หญิง	ผลรวม	ชาย	หญิง	ผลรวม	ชาย	หญิง	ผลรวม	ชาย	หญิง	ผลรวม	ชาย	หญิง	ผลรวม	ชาย	หญิง			
ไทย	0	0	0	5	0	5	24	14	38	52	21	73	47	28	75	75	15	90	281	203	78		
อเมริกา	1	0	1	7	0	7	5	0	5	0	0	0	3	0	3	2	0	2	18	18	0		
ออสเตรเลีย	1	0	1	2	0	2	3	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	1	7	7	0		
อังกฤษ	0	0	0	6	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6	0		
เยอรมัน	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	2	1	0	1	0	0	0	4	4	0		
สวิส	0	0	0	2	0	2	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	4	4	0		
ฝรั่งเศส	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	3	3	0		
ญี่ปุ่น	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	3	3	0		
เมียนมา	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	2	3	0	0	0	4	2	2		
ดัตช์	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	0		
อังกฤษ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0		
ลาว	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	2		
ออสเตรเลีย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0		
กัมพูชา	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0		
จีน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0		
ฟิลิปปินส์	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1		
นอร์เวย์	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0		
รัสเซีย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	2	2	0		
ไต้หวัน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	2	2	0		
ยูกันดา	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	3	1	2		
เวียดนาม	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1		
ไม่ระบุสัญชาติ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	2	1	1		
ผลรวมทั้งหมด	2	0	2	25	0	25	36	16	52	60	23	83	59	32	91	81	16	97	350	263	87		

ตารางที่ 23 สถิติการจับกุมของ TICAC จำแนกตามช่วงอายุ และเพศ

ข้อมูลอายุเหยื่อ	2558		2559		2560		2561		2562		2563		รวม	รวมชาย	รวมหญิง
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			
ต่ำกว่า 8 ปี	0	0	0	2	0	1	0	1	3	3	0	2	12	3	9
8-14 ปี	0	0	5	1	4	8	6	7	5	12	8	15	71	28	43
15-17 ปี	0	0	3	2	3	20	5	26	3	18	6	14	100	20	80
18 ปีขึ้นไป	0	0	1	0	0	5	1	10	2	7	2	4	32	6	26
รวม	0	0	9	5	7	34	12	44	13	40	16	35	215	57	158

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต รัฐบาลได้ปรับสถานะของคณะทำงาน TICAC ให้เป็นหน่วยงานถาวรในกองบัญชาการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เพื่อกำหนดโครงสร้างและบุคลากรที่ชัดเจนและยั่งยืน ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 8 กันยายน 2563 และมี NGOs (One Sky) ที่เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือจัดตั้งขึ้น 1 แห่ง ที่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

ภาพรวมการคุ้มครองช่วยเหลือของประเทศไทย

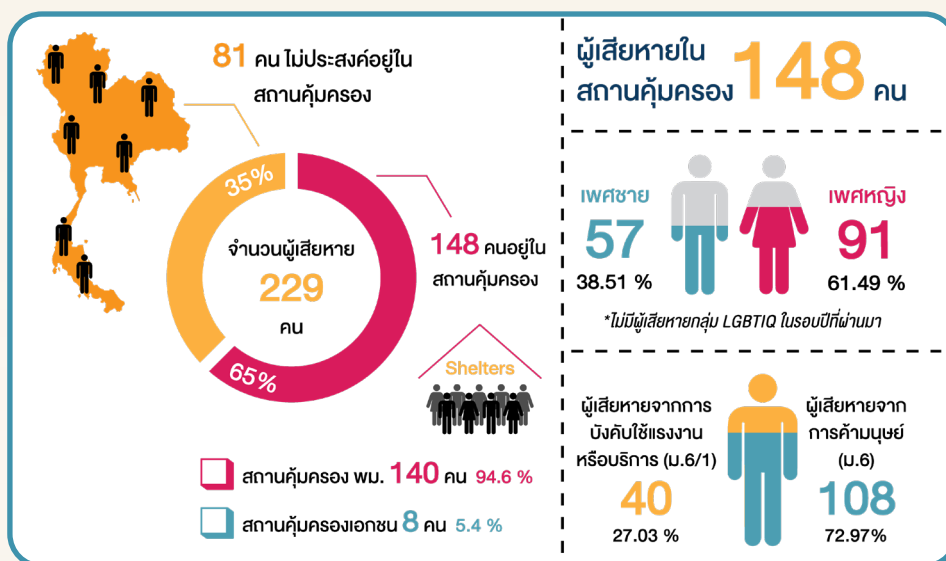
ในปี 2563 ประเทศไทยยังคงให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยยึดหลักการผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Victim Centered Approach) ผู้เสียหายยังคงสามารถตัดสินใจดำเนินการด้วยการมีส่วนร่วมในกระบวนการคุ้มครองทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองหรือไม่ก็ได้ การเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด หรือแม้แต่การเลือกที่จะยังไม่กลับภูมิลำเนาหรือกลับประเทศต้นทาง ภายหลังกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้เสียหายสิ้นสุดลง เพื่อที่จะทำงานต่อในประเทศไทย ซึ่งนอกจากผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แล้ว รัฐบาลไทยยังคงดูแลคุ้มครองผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการเช่นเดียวกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงการได้รับสิทธิต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พึงจะได้รับ

2.1 สถิติการช่วยเหลือคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ/เอกชน และหน่วยงานอื่น

2.1.1 การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองของรัฐ/เอกชน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบด้านการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายตามกฎหมาย ได้ให้การคุ้มครองช่วยเหลือ ทั้งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามมาตรา 6 และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา 6/1 โดยในปี 2563 สถานคุ้มครองของรัฐและเอกชนให้การคุ้มครองผู้เสียหาย จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 65 ของผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล โดยได้รับการแจ้งสิทธิตามกฎหมายในฐานะผู้เสียหายจากเจ้าหน้าที่ และได้ลงชื่อสมัครใจเข้ารับการคุ้มครอง ส่วนอีก 81 คน หรือร้อยละ 35 ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง โดยส่วนใหญ่กลับไปอยู่กับครอบครัวซึ่งมีความพร้อมที่จะสามารถคุ้มครองผู้เสียหายได้ แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานของกระทรวง พม. ก็ยังคงติดตามให้การช่วยเหลือผู้เสียหายที่กลับไปอยู่กับครอบครัว ให้ได้รับสิทธิตามกฎหมายในฐานะผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองก็ตาม

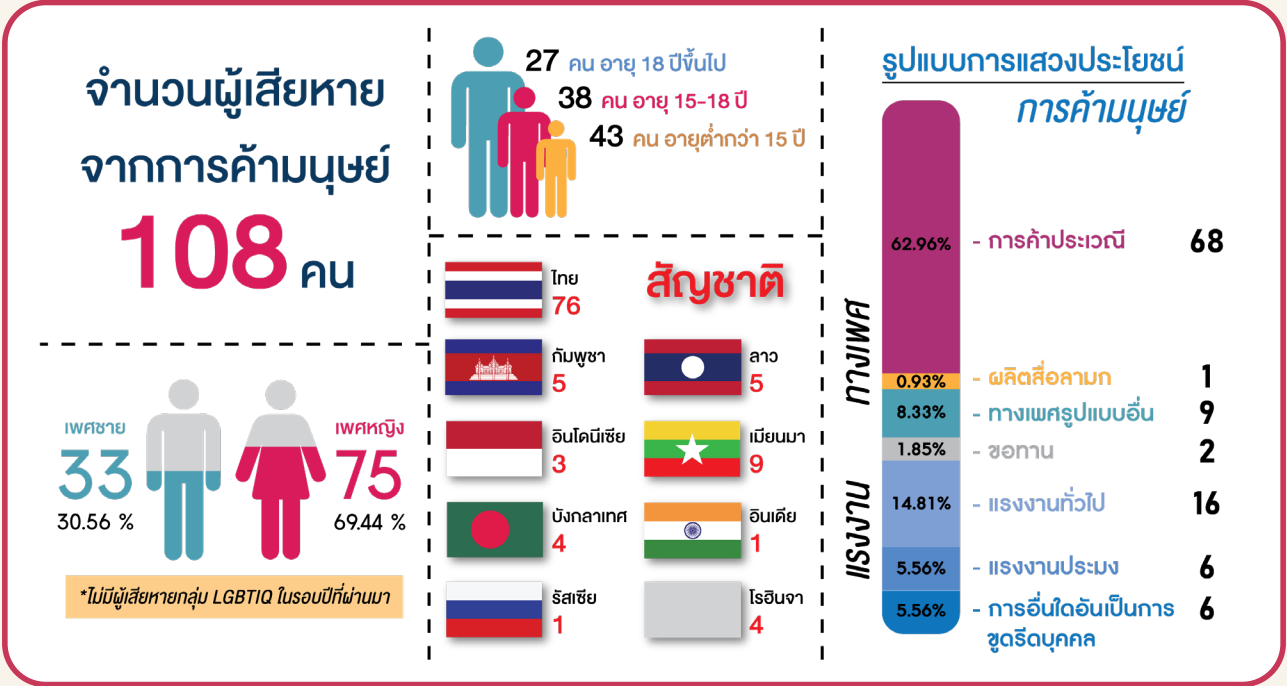
แผนภาพที่ 8 การเปรียบเทียบจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือที่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง

แหล่งที่มาของข้อมูล : ระบบฐานข้อมูลป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

ภายหลังการออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน ได้ให้การคุ้มครองผู้เสียหายทั้ง 2 กลุ่มที่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันตามสิทธิที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยในปี 2563 มีการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายที่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง ดังนี้

แผนภาพที่ 9 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (มาตรา 6) ที่เข้ารับการคุ้มครองจำแนกตาม เพศ อายุ สัญชาติ และรูปแบบการแสวงประโยชน์

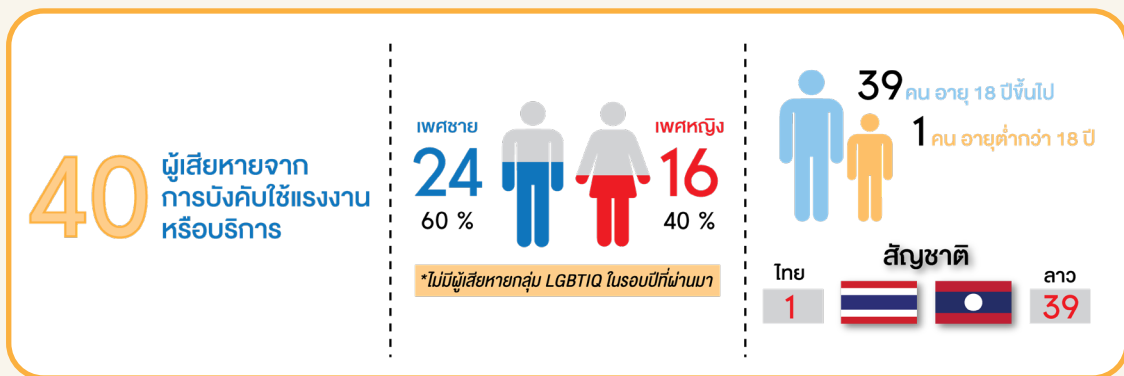
แหล่งที่มาของข้อมูล : ระบบฐานข้อมูลป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

ในระหว่างปี 2563 (มกราคม-ธันวาคม 2563) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง จำนวนทั้งสิ้น 108 คน แบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 69.44 และเป็นเพศชาย จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 30.56 ขณะที่เมื่อเปรียบเทียบอายุของผู้เสียหายพบว่า กลุ่มผู้ใหญ่อายุ 18 ปีขึ้นไป มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มเด็กชายหญิง ซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 75 โดยในปีนี้มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้พบว่า จำนวนผู้เสียหายต่างชาติมีจำนวนลดน้อยลงกว่าในปีที่ผ่านมา เนื่องจากข้อจำกัดในการเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ ทำให้พบกลุ่มผู้เสียหายซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 70.37 รองลงมาเป็นผู้เสียหายสัญชาติเมียนมา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 สัญชาติลาว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.63 สัญชาติกัมพูชา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.63 กลุ่มผู้โยกย้ายถิ่นฐานในภาวะไม่ปกติ (โรฮีนจา) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 นอกจากนี้ยังพบผู้เสียหายสัญชาติ บังกลาเทศ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 อินโดนีเซีย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 รัสเซีย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.93 และอินเดีย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.93 สำหรับรูปแบบการถูกแสวงหาประโยชน์จากกระบวนการค้ามนุษย์พบว่า รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีมีจำนวนสูงสุด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 62.96 การแสวงหาประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 การแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 22 คน (แรงงานทั่วไป 16 คน แรงงานที่เกี่ยวข้อง

กับการประมง 6 คน) คิดเป็นร้อยละ 20.37 การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 ส่วนการนำคนมาขอตานมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85 และการผลิต หรือเผยแพร่วัตถุ หรือสื่อลามก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.93

สำหรับผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา 6/1 ที่เข้ารับการคุ้มครอง ในสถานคุ้มครองมีจำนวน 40 คน เป็น เพศชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60 เพศหญิง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 40 โดยผู้เสียหายส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 18 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 97.5 ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่มีสัญชาติลาว ส่วนผู้เสียหายอีกจำนวน 1 คน เป็นผู้เสียหายสัญชาติไทย และมีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 2.5

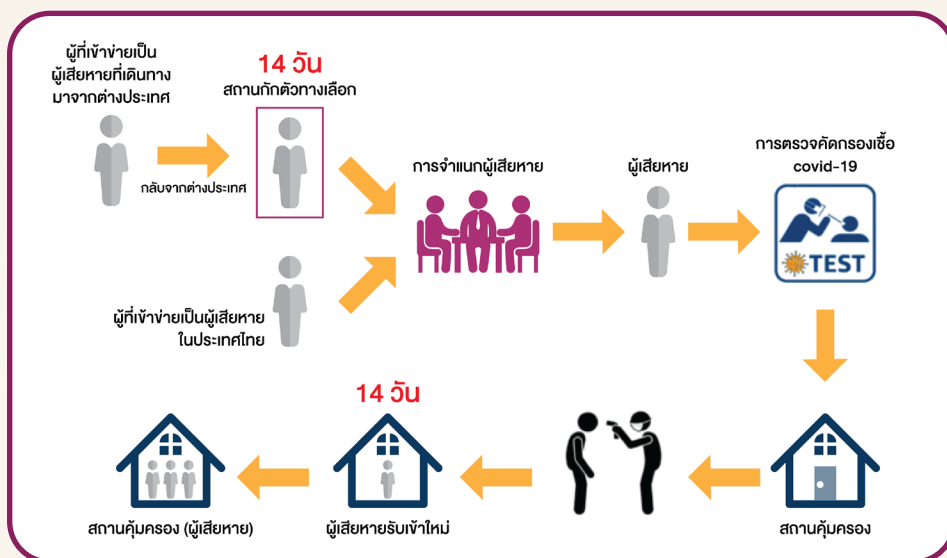
แผนภาพที่ 10 ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (มาตรา 6/1) ที่เข้ารับการคุ้มครอง จำแนกตาม เพศ อายุ และสัญชาติ

แหล่งที่มาของข้อมูล : ระบบฐานข้อมูลป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

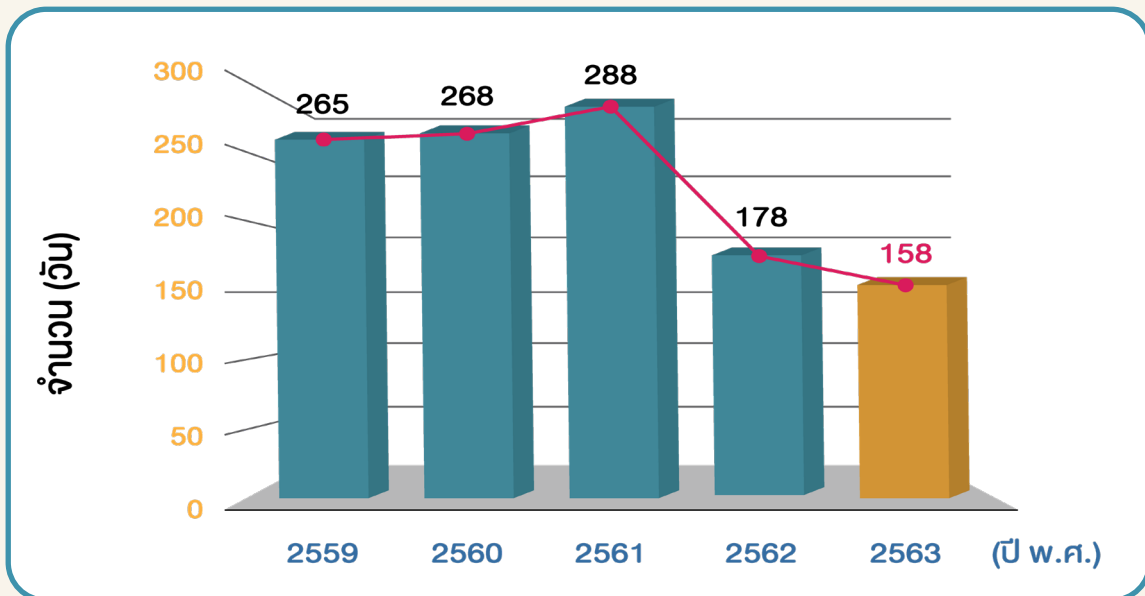
โดยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สถานคุ้มครองได้เพิ่มมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดสำหรับผู้เสียหายที่รับเข้าใหม่และผู้เสียหายเดิมที่อยู่ในสถานคุ้มครอง โดยหน่วยงานนำส่งจะมีการดำเนินการตามมาตรการกักตัว (State Quarantine) เป็นระยะเวลา 14 วัน และมีการตรวจคัดกรองหาเชื้อ COVID-19 ก่อนส่งผู้เสียหายเข้าสถานคุ้มครอง หลังจากผู้เสียหายเข้าสถานคุ้มครองแล้วก็จะจะมีมาตรการกักตัวแยกจากผู้เสียหายรายเดิมอีก 14 วัน เพื่อสร้างความมั่นใจในการคุ้มครองผู้เสียหายที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนภาพที่ 11 ขั้นตอนการรับผู้เสียหายเข้าคุ้มครองในช่วงสถานการณ์โควิด -19

ภายหลังจากการเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐหรือเอกชนแล้ว ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จะได้รับบริการด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อบำบัดฟื้นฟูทางด้านร่างกาย จิตใจ การฝึกทักษะอาชีพเพื่อปรับทัศนคติ ในการเลือกประกอบอาชีพและเพิ่มทางเลือกที่เหมาะสม ควบคู่กับการให้การช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ การสอบปากคำเพิ่มเติมเมื่อผู้เสียหายมีความพร้อม การประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทน การติดตามเร่งรัด การสืบพยานล่วงหน้า รวมถึงการช่วยติดตามเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย ทั้งนี้ กรณีผู้เสียหายต่างชาติ สถานคุ้มครองจะดำเนินการจัดทำประวัติและข้อมูลของผู้เสียหายส่งไปยังหน่วยงานประเทศต้นทางดำเนินการพิสูจน์ และยืนยันสัญชาติควบคู่กันไปอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถกลับภูมิลำเนาของตนเองตามความประสงค์ ได้โดยเร็วที่สุด สำหรับระยะเวลาโดยเฉลี่ยของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน หรือบริการที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองในปี 2563 ใช้ระยะเวลาเพียง 158 วัน ซึ่งจำนวนวันลดลงเมื่อเทียบกับ ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในปี 2562 ซึ่งใช้เวลา 178 วัน ปี 2561 ใช้เวลา 288 วัน ปี 2560 ใช้เวลา 268 วัน และปี 2559 ใช้เวลา 265 วัน แสดงให้เห็นได้ว่าผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองสามารถกลับคืนสู่สังคมได้เร็วขึ้น

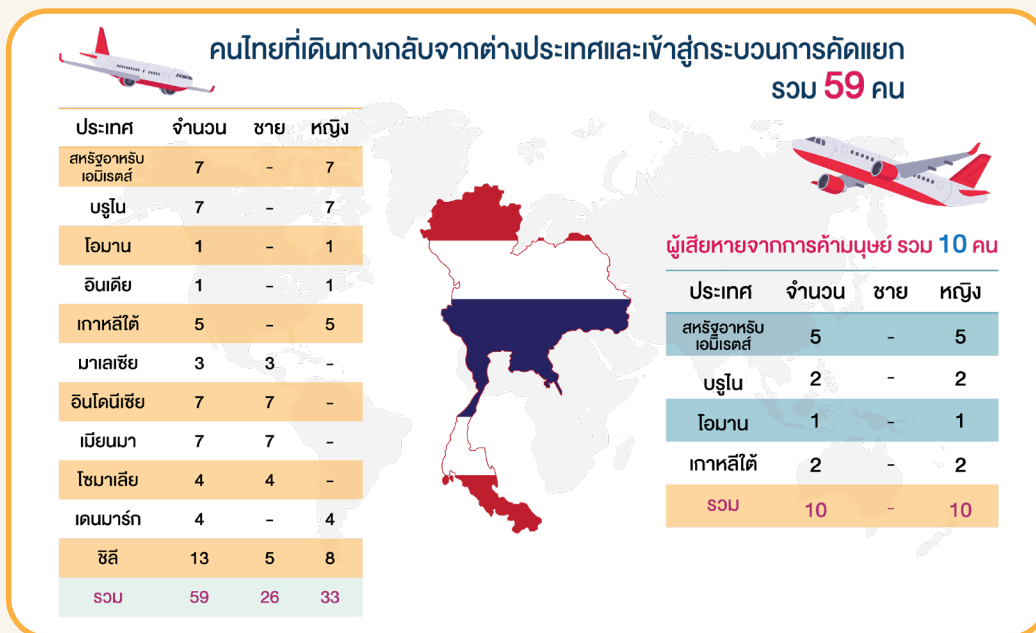
แผนภาพที่ 12 จำนวนระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้เสียหายอยู่ในสถานคุ้มครอง เปรียบเทียบระหว่างปี 2559-2563

แหล่งที่มาของข้อมูล : ระบบฐานข้อมูลป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

รัฐบาลไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวง พม. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน องค์การภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมมือกันในการช่วยเหลือส่งกลับคนไทยที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่เข้าข่ายการเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ณ ประเทศปลายทาง ให้เดินทางกลับประเทศไทย โดยเมื่อเดินทางกลับมาถึงประเทศไทยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเข้าไปช่วยเหลือคุ้มครอง สัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อผู้เสียหายมีความพร้อม รวมถึงการแจ้งสิทธิที่พึงจะได้รับการช่วยเหลือเมื่อเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ภายใต้การตัดสินใจของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดด้วย ส่วนผู้ที่ไม่ใช่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ก็มีแนวทางการให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหาเป็นรายกรณีต่อไป

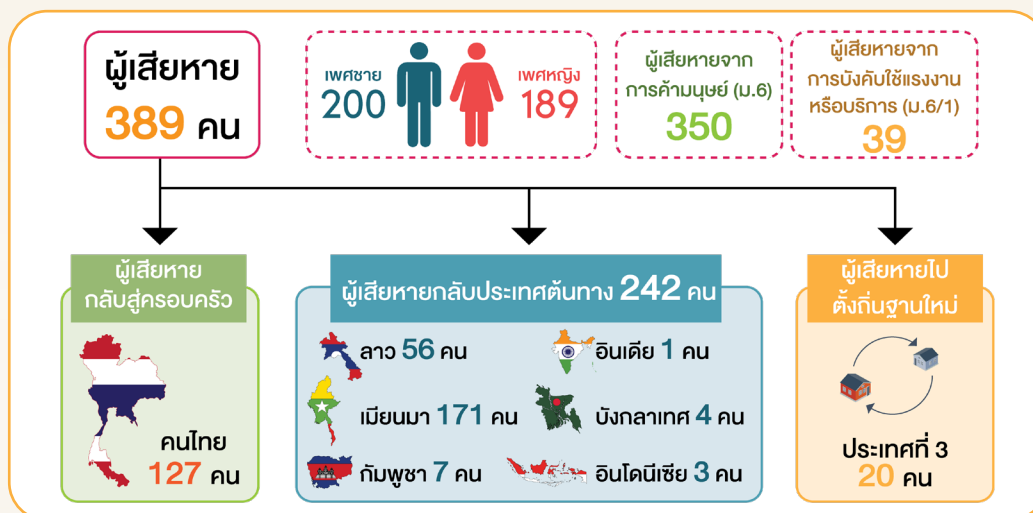
แผนภาพที่ 13 จำนวนผู้เสียหายคนไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ จำแนกตามรูปแบบการค้ำมนุษย์

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

ในระหว่างปี 2563 กลุ่มคนไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 59 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 26 คน เพศหญิง จำนวน 33 คน ได้เข้าสู่กระบวนการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ โดยพบว่า จำนวน 10 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ในรูปแบบการถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี ทั้ง 10 ราย โดยผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ทั้ง 10 ราย ได้เข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือคุ้มครอง แต่ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ โดยเลือกที่จะกลับไปอยู่กับครอบครัว เนื่องจากไม่มีความกังวลเรื่องความปลอดภัยและความลับเกี่ยวกับการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์แต่อย่างใด ส่วนอีกจำนวน 49 คน ไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ กระทรวง พม. ได้แนะนำบริการและมอบหมายหน่วยงานติดตามให้ความช่วยเหลือเพื่อป้องกันการถูกหลอกลวงเข้าสู่กระบวนการค้ำมนุษย์ซ้ำ

แผนภาพที่ 14 จำนวนผู้เสียหายที่ได้มีการส่งกลับภูมิลำเนา (คนไทย) ส่งกลับประเทศต้นทาง/เดินทางเริ่มต้นชีวิตใหม่ในประเทศที่สาม (ต่างชาติ)

แหล่งที่มาของข้อมูล : ระบบฐานข้อมูลป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

ภายหลังกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองในด้านต่าง ๆ สิ้นสุดลงแล้ว ผู้เสียหายจะได้รับการส่งกลับคืนสู่สังคม ภายใต้หลักการ **“มีความปลอดภัย มีหน่วยงานพื้นที่ต้นทางรองรับระดับประเทศ และไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซ้ำ”** โดยในระหว่างปี 2563 สถานคุ้มครอง ได้ดำเนินการส่งกลับผู้เสียหายทั้ง 2 กลุ่มจำนวนทั้งสิ้น 389 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 350 คน ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 39 คน แบ่งเป็นผู้เสียหายต่างชาติ จำนวน 262 คน ได้แก่ เมียนมา จำนวน 171 คน ลาว จำนวน 56 คน กัมพูชา จำนวน 7 คน บังกลาเทศ จำนวน 4 คน อินโดนีเซีย จำนวน 3 คน และอินเดีย จำนวน 1 คน นอกจากนี้ มีผู้เสียหายกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการอนุมัติให้ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ ณ ประเทศที่สาม จำนวน 20 คน โดยกระบวนการส่งกลับผู้เสียหายต่างชาติในห้วงปี 2563 ที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีข้อท้าทายเรื่องการตรวจสอบสุขภาพก่อนส่งกลับประเทศต้นทาง แต่ด้วยความร่วมมือของรัฐบาลของทั้งสองประเทศ ผู้เสียหายก็สามารถเดินทางกลับประเทศต้นทางของตนเองได้ สำหรับผู้เสียหายคนไทย ที่ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูจนกระทั่งผู้เสียหายมีความพร้อม จำนวน 127 คน โดยสถานคุ้มครองก็จะดำเนินการติดตามประเมินผลเป็นระยะ 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี ต่อไป

2.1.2 การช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่อาจเป็นผู้เสียหายในบ้านพักเด็กและครอบครัว

นอกจากการคุ้มครองผู้เสียหายทั้ง 2 กลุ่มแล้ว กระทรวง พม. โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ยังได้ให้การคุ้มครองช่วยเหลือบุคคลที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือเป็นกลุ่มเด็กที่อาจถูกแสวงประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่การค้ามนุษย์ในอนาคตได้ โดยในปี 2563 บ้านพักเด็กและครอบครัว มีสถิติการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยงจากกระบวนการค้ามนุษย์ จำนวน 91 คน ซึ่งกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และให้ความรู้เพื่อเป็นการป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2.1.3 การช่วยเหลือคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์

ปี 2563 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการให้ความคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 รวมทั้งสิ้นจำนวน 51 ราย มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรวมทั้งหมด 4,842,068.04 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ ในปี 2562 แล้วพบว่า ปี 2563 มีจำนวนพยานในคดีค้ามนุษย์ที่ได้รับการคุ้มครองน้อยกว่า เนื่องจากการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังของรัฐบาลไทย ทำให้การข่มขู่และภัยคุกคามของพยานน้อยลง แต่ในส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการปรับระดับมาตรการการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่ที่คุ้มครองความปลอดภัยแก่พยาน การคุ้มครองบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานที่อาจได้รับอันตรายจากการมาเป็นพยานในคดี การจัดหาสถานที่ปลอดภัย (Safe House) ที่มีความปลอดภัยขั้นสูง และการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้แก่พยานให้ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อยกระดับการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ให้ได้ตามมาตรฐานสากล (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 สถิติการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวนพยานที่เข้าคุ้มครอง	จำนวนเงินที่ใช้ในการคุ้มครอง
2562	193	2,441,104.10
2563	51	4,842,068.04

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

... เมื่อปี 2561 กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ดำเนินคดีกับสถานบริการอาบ อบ นวด วิคตอเรีย ซีเครท โดยได้เป็นคดีพิเศษลำดับที่ 5 ของปี ได้ช่วยเหลือผู้เสียหาย จำนวน 9 ราย ได้มีผู้เสียหาย 1 ราย ที่อยู่ในความคุ้มครองของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อรอการส่งตัวไปยังประเทศที่สามตามคำร้องขอ และเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2563 ได้รับการยืนยันตอบรับให้ไปตั้งถิ่นฐาน ณ เครือรัฐออสเตรเลีย ด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรมและความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการตามขั้นตอนตามกฎหมายคุ้มครองพยานที่จำเป็น ในการเดินทางออกนอกประเทศเพื่อความสะดวกเรียบร้อย และได้เดินทางออกจากประเทศไทยในเดือนกันยายน 2563 และไปถึงประเทศที่สามโดยสวัสดิภาพ นับเป็นการช่วยเหลือผู้เสียหายให้กลับคืนสู่สังคมที่ดี ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับงบประมาณในการคุ้มครองผู้เสียหายรายนี้ ตั้งแต่ปี 2561 ถึงปัจจุบัน (กันยายน 2563) เป็นจำนวน 800,000 บาท...

2.2 การคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care)

ในปี 2563 สถานคุ้มครองของกระทรวง พม. ทั้ง 9 แห่ง และสถานคุ้มครองเอกชน 3 แห่ง ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย ทั้งในกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือ และกระบวนการดำเนินคดีที่ผู้เสียหายจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล ดังนี้

2.2.1 กระบวนการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง

1) การให้อิสระแก่ผู้เสียหายในการเลือกทำกิจกรรมตามความสมัครใจ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผู้เสียหายที่เสร็จสิ้นกระบวนการทางกฎหมายและอยู่ระหว่างรอการเดินทางกลับภูมิลำเนา หรือกลับประเทศต้นทาง แต่ยังไม่สามารถเดินทางข้ามประเทศได้ ให้มีอิสระในการใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อติดต่อกับครอบครัว และสามารถติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศของตนเองได้ เพื่อลดความกังวลใจเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวได้

...ในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2563 ซึ่งเป็นช่วงของการระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในหลายพื้นที่ สถานคุ้มครองของ พม. ได้จัดกิจกรรม “Line.. ยิ้ม รอยยิ้ม” โดยจัดเตรียมโทรศัพท์ให้ผู้เสียหายที่อยู่ในความดูแล ได้โทรศัพท์กลับบ้านเพื่อขอรับพรและอวยพรปีใหม่ให้กับคนในครอบครัวในช่วงเทศกาลในระหว่างวันที่ 31 ธันวาคม 2563 และวันที่ 1 มกราคม 2564 ซึ่งทำให้ผู้เสียหายส่วนใหญ่ที่ไม่มีโทรศัพท์ได้ติดต่อครอบครัวในช่วงเทศกาลสำคัญนี้ ซึ่งสถานคุ้มครองจะได้จัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสพิเศษเช่นนี้ต่อไป...

2) การจัดบริการล่ามในสถานคุ้มครองประจำสัปดาห์ โดยสถานคุ้มครองให้ความสำคัญกับผู้เสียหายที่จะติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ และสามารถบอกความต้องการของตนเองให้กับเจ้าหน้าที่สามารถรับทราบได้ จึงได้จัดตารางให้ล่ามในแต่ละภาษาเข้ามาปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง เพื่อให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองสามารถขอรับบริการล่ามแปลภาษาเพื่อพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ได้ ทั้งนี้ การจัดตารางเวรสำหรับล่ามแปลภาษาขึ้นอยู่กับสัญชาติของผู้เสียหายที่อยู่ในความคุ้มครองในแต่ละช่วงเวลา นอกจากนี้ สถานคุ้มครอง 2 แห่ง ยังได้เพิ่มผู้ปฏิบัติงานด้านจิตวิทยาเพื่อให้การฟื้นฟูผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจและผู้เสียหายที่มีความต้องการความช่วยเหลือด้านจิตวิทยา ให้ได้รับบริการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของผู้เสียหายแต่ละราย ตามหลักการทางจิตวิทยาเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ปัจจุบันมีผู้ปฏิบัติงานด้านจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ที่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้เสียหาย รวมกว่า 40 คน

2.2.2 กระบวนการช่วยเหลือทางกฎหมายในสถานคุ้มครอง

กระบวนการคุ้มครองผู้เสียหายที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย สถานคุ้มครองได้นำมาใช้สำหรับการดูแลผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง โดยเฉพาะในกระบวนการช่วยเหลือทางกฎหมาย คือ การนำแนวทางการเขียนรายงานบาดแผลทางจิตใจ (Victim Impact Statement) มาใช้สำหรับผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจอย่างต่อเนื่อง โดยสถานคุ้มครองร่วมกับทีมสหวิชาชีพที่ให้การช่วยเหลือผู้เสียหาย ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมกันประเมินผู้เสียหายในทุกมิติ หากพบว่า ผู้เสียหายมีความบอบช้ำจากบาดแผลทางจิตใจ อันเนื่องมาจากกระบวนการค้ามนุษย์ ก็จะพิจารณาลดกระบวนการที่ผู้เสียหายต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่จะต้องบอกเล่าเรื่องราวที่กระทบต่อจิตใจของผู้เสียหาย และนำรูปแบบการใช้ VIS มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมของผู้เสียหายแทน

2.2.3 การพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง

1) กระทรวง พม. โดยความร่วมมือกับมูลนิธิ ไอเจเอ็ม ประเทศไทย ได้พัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2561 โดยในปี 2563 ได้มีความร่วมมือกันในการให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน พัฒนานวัตกรรมสำหรับการดูแลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจในสถานคุ้มครองแต่ละแห่ง ได้แก่ การจัดกิจกรรม Life of Song โดยใช้ดนตรีบำบัด กิจกรรมการฝึกพูดเชิงบวกกับตนเอง และกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายและผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น

2) กระทรวง พม. ร่วมกับองค์การช่วยเหลือเด็ก (Save the Children) พัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองเพื่อเป็นผู้จัดการรายกรณี (Case Manager) ที่สามารถบริหารจัดการช่วยเหลือผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองตั้งแต่รับเข้าจนถึงสิ้นสุดกระบวนการส่งกลับและคืนสู่สังคม โดยดำเนินการในรูปแบบการส่งผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการรายกรณีลงไปในสถานคุ้มครอง เพื่อฝึกทักษะ และ Coaching ในห้วงระยะเวลา 12 เดือน ตั้งแต่มกราคม-ธันวาคม 2563 และในช่วงวิกฤติโควิด-19 ก็เปลี่ยนไปใช้ในรูปแบบของการประชุมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีความต่อเนื่องในการฝึกทักษะดังกล่าว โดยในการฝึกอบรมมีผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง ซึ่งเป็นทั้งนักวิชาชีพและผู้ปฏิบัติงานที่สนับสนุนการให้บริการ เช่น ครูฝึกอาชีพ พ่อบ้าน แม่บ้าน เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 200 คน

2.2.4 การเตรียมการรองรับการดูแลผู้เสียหายที่เป็นกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ)

กระทรวง พม. ได้มอบหมายให้สถานคุ้มครองของรัฐ จัดเตรียมพื้นที่อาคารที่พักบางส่วนภายในสถานคุ้มครอง เพื่อการดูแลกลุ่มผู้เสียหายที่มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมยังคงใช้ร่วมกัน แม้ว่าที่ผ่านมายังไม่มีผู้เสียหายกลุ่มนี้เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองก็ตาม โดยในระยะยาว กระทรวง พม. พิจารณาให้สถานคุ้มครองที่จังหวัดเชียงราย เป็นสถานคุ้มครองที่ให้บริการทางเลือก (Alternative Care) เพื่อให้บริการแก่ผู้เสียหายกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ และกลุ่มที่อาจมีความต้องการบริการเฉพาะทางในอนาคต นอกจากนี้ ยังได้มีความร่วมมือในการเตรียมการเพื่อหาแนวทางการดูแลกลุ่มผู้เสียหายที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ) โดยพิจารณาความเหมาะสมในการดูแลที่คำนึงถึงเพศสภาพและความต้องการของผู้เสียหายเป็นประการแรก โดยองค์การวินร็อคจะได้เข้ามาช่วยศึกษารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการดูแลผู้เสียหายกลุ่ม LGBTIQ นี้ โดยอยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และจะได้นำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้วางแนวทางการทำงานต่อไป

2.3 ผู้เสียหายได้รับสิทธิทางกฎหมายในกรณี queerness ที่เดินทางเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวนหนึ่งที่สมัครใจเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง เพื่อเข้าถึงการรับบริการจากภาครัฐ และเพื่อให้ได้รับสถานะในการอยู่ในราชอาณาจักรไทยได้ตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะเข้าถึงการได้รับการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว (ตามกฎหมายมาตรา 37) เพื่อจะได้มีอิสระในการออกไปทำงาน เรียนหนังสือ รักษาพยาบาล ทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เป็นต้น โดยเมื่อผู้เสียหายเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองแล้ว เจ้าหน้าที่จะทำเรื่องขอให้ผู้เสียหายได้รับการผ่อนผันและอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ตามพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตภายใน 2 สัปดาห์แรกที่เข้ารับการคุ้มครอง โดยในปี 2563 รัฐบาลไทย โดยความร่วมมือระหว่างกระทรวง พม. และกระทรวงมหาดไทย ได้อนุญาตให้ผู้เสียหายทั้ง 2 กลุ่ม ที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง จำนวน 71 คน ประกอบด้วย สัญชาติลาว จำนวน 45 คน เมียนมา จำนวน 11 คน กัมพูชา จำนวน 6 คน บังกลาเทศ จำนวน 4 คน อินโดนีเซีย จำนวน 3 คน อินเดีย จำนวน 1 คน และโรฮีนจา จำนวน 1 คน ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อที่จะเดินทางเข้า-ออกในสถานคุ้มครองได้โดยอิสระ

แผนภาพที่ 15 จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับอนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเพื่ออิสระในการออกไปภายนอกสถานคุ้มครอง

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

นอกจากนี้ ในปี 2563 มีผู้เสียหายชาวเมียนมา จำนวน 3 ราย กัมพูชา 1 ราย ที่อยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองของรัฐ และผู้เสียหายชาวกัมพูชา 1 ราย และแทนซาเนีย 1 ราย ที่อยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองเอกชน ซึ่งทั้ง 6 ราย ได้รับอนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา 37 และออกไปทำงานภายนอกสถานคุ้มครองในระหว่างรอกระบวนการดำเนินคดี ต่อมาหลังจากที่กระบวนการทางคดีเสร็จสิ้น ผู้เสียหายทั้ง 6 ราย ประสงค์อยู่ต่อเพื่อทำงานในประเทศไทย สถานคุ้มครองได้ประสานขออนุญาตให้ผู้เสียหายได้อยู่ต่อเพื่อทำงานภายหลังกระบวนการทางคดีเสร็จสิ้นทั้งหมด จำนวน 6 คน เรียบร้อยแล้ว ผู้เสียหายจะสามารถอยู่ต่อเพื่อทำงานได้เป็นระยะเวลา 2 ปี โดยจะต่อบัตรทุก 1 ปี ระหว่างนั้นก็จะเข้าสู่การดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมายแรงงานต่อไป

ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จะได้รับการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว เช่นเดียวกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เมื่อผู้เสียหายได้รับสิทธิในการอยู่ในราชอาณาจักรแล้ว สถานคุ้มครองจะประเมินความปลอดภัย ผลกระทบต่อการดำเนินคดี ความเสี่ยงของสถานประกอบการที่จะรับตัว รวมถึงการประสานหาสถานประกอบการแห่งใหม่สำหรับผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือผู้เสียหายซึ่งประสงค์จะออกไปทำงานภายนอกสถานคุ้มครอง รวมทั้ง ผู้เสียหายยังสามารถออกไปทำกิจกรรมภายนอกสถานคุ้มครองได้ในปี 2563 นอกจากการออกไปทำงานในสถานประกอบการภายนอกแล้ว ผู้เสียหายจำนวน 80 คน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่อีกจำนวน 40 คน ได้ออกไปเข้าร่วมกิจกรรม “ค่ายสานสัมพันธ์” ที่กระทรวง พม. จัดขึ้นเป็นปีที่ 3 เพื่อช่วยเสริมทักษะชีวิต ลดความตึงเครียด ซึ่งอาจเกิดจากผลกระทบของบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย ทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศให้ผู้เสียหายไม่รู้สีกังวลว่าถูกจำกัดให้อยู่แต่ภายในสถานคุ้มครองในระหว่างรอกระบวนการทางคดีและการพิสูจน์สัญชาติจากประเทศต้นทางของตนเองอีกด้วย

รูปภาพที่ 3 การจัดกิจกรรม “ค่ายสานสัมพันธ์ ครั้งที่ 3” เพื่อพัฒนาทักษะและเสริมสร้างศักยภาพสำหรับผู้เสียหายที่อยู่ในความคุ้มครองของสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

2.4 องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการ และคุ้มครองช่วยเหลือ

กระทรวง พม. ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เช่นเดียวกับสถานคุ้มครองที่ให้การคุ้มครองผู้เสียหายก็มีการทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรเอกชนที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ก็จะมีโอกาสเข้าไปร่วมในการดำเนินงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ได้เข้าไปสนับสนุนกลุ่มผู้เสียหายชาวโรฮีนจา ทั้งในเรื่องของการตรวจสุขภาพ การสนับสนุนเครื่องอุปโภค เครื่องดำรงชีพ และการประสานให้ผู้เสียหายออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่โดยเร็ว องค์กรเอกชนหลายแห่งได้เข้าไปสนับสนุนกระบวนการทางกฎหมาย และองค์กรที่เข้าไปสนับสนุนงานสังคมสงเคราะห์และการจัดกิจกรรมคลายเครียด เช่น มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา องค์กร Save the Children มูลนิธิไอเจเอ็ม โครงการฮัก มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน มูลนิธิพิทักษ์สตรี Lift International Stella Maris เป็นต้น สำหรับองค์กรเอกชนที่จะเข้าไปทำงานกับสถานคุ้มครองที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี ก็จะพิจารณาความประสงค์ของผู้เสียหายที่จะพบกับองค์กรนั้น ๆ เพื่อความปลอดภัยและการรักษาสิทธิของผู้เสียหาย ซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุด

โดยในปี 2563 ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 สถานคุ้มครองก็มีมาตรการป้องกัน โดยระงับไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับผู้เสียหาย และหลีกเลี่ยงการนำเชื้อจากภายนอกไปแพร่กระจายให้ผู้เสียหายในสถานคุ้มครอง โดยในช่วงที่สถานการณ์ดีขึ้น ก็อนุญาตให้องค์กรต่าง ๆ สามารถเข้าไปทำกิจกรรมได้ตามปกติ

แผนภาพที่ 16 จำนวนครั้งที่องค์กรภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการ และคุ้มครองช่วยเหลือ

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านสองแคว) จังหวัดพิษณุโลก ได้ร่วมกับโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) ในการจัดทำโครงการ ห้องสมุด “ฮักการอ่านบ้านสองแคว” โดย ASEAN-ACT ได้เข้าไปสนับสนุนสถานคุ้มครองในการจัดทำห้องสมุดให้กับผู้เสียหายระหว่างอยู่ในกระบวนการคุ้มครองเพื่อให้ได้ใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์จากการอ่านหนังสือ

รูปภาพที่ 4 ความร่วมมือในการจัดโครงการห้องสมุด “ฮักการอ่านบ้านสองแคว”

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านสองแคว) จังหวัดพิษณุโลก

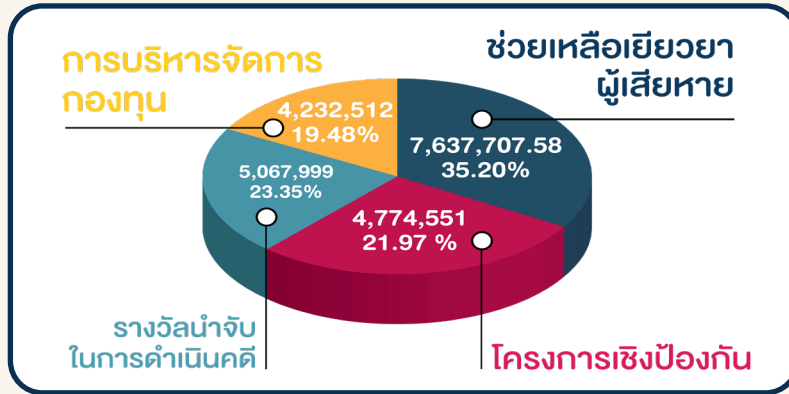
...กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (บก.ปคม.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันทำกิจกรรมจิตอาสาสร้างบ้านพักให้กับเด็กชายอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่ได้รับความช่วยเหลือในคดีค้ามนุษย์ “สถานีรถไฟหัวลำโพง” เนื่องจากสภาพบ้านหลังเดิมทรุดโทรม ไม่ถูกสุขอนามัยและไม่มีความปลอดภัย อีกทั้งครอบครัวมีฐานะยากจน หลังจากก่อสร้างบ้านแล้วเสร็จ ได้มอบบ้าน สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องนอน ข้าวสารเครื่องใช้ไฟฟ้า หน้ากากอนามัยและเจลล้างมือ ตลอดจนมอบพันธุ์ผักสวนครัวให้กับผู้เสียหาย และชาวบ้านที่อยู่บ้านใกล้เคียง โดยมีนายกเทศมนตรีและผู้นำชุมชนเป็นตัวแทนรับของเพื่อแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน และยังได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน เพื่อให้ผู้เสียหายได้มีโอกาสเรียนหนังสือตามที่ร้องขอ ซึ่งผู้เสียหายได้ให้สัญญาว่าจะเป็นคนดีของสังคม จะช่วยเหลือ และจะร่วมทำสาธารณประโยชน์ให้กับสังคมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส นอกจากนี้ ผู้เสียหายรายนี้ยังได้รับการเยียวยาจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค นับได้ว่าเป็นความร่วมมือของหน่วยงานด้านการดำเนินคดีและคุ้มครองช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการดูแลที่เป็นประโยชน์สูงสุด...

2.5 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการเยียวยาจากรัฐบาล และการช่วยเหลือผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด

2.5.1 การเยียวยาผู้เสียหายจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการชดเชยเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานการค้ามนุษย์ ซึ่งระบุไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ โดยเฉพาะกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้การชดเชยเยียวยาผู้เสียหายในเบื้องต้น ก่อนที่จะมีการเรียกร้องค่าชดเชยเยียวยาจากผู้กระทำผิด หรือขบวนการค้ามนุษย์ต่อไป ในปี 2563 ที่ผ่านมา ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับเงินชดเชยเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวนกว่า 7.64 ล้านบาท ซึ่งจำนวนเงินที่ลดลงจากปี 2562 สืบเนื่องจากจำนวนผู้เสียหายภายในปีที่ลดลง

แผนภาพที่ 17 รายการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ปี 2563

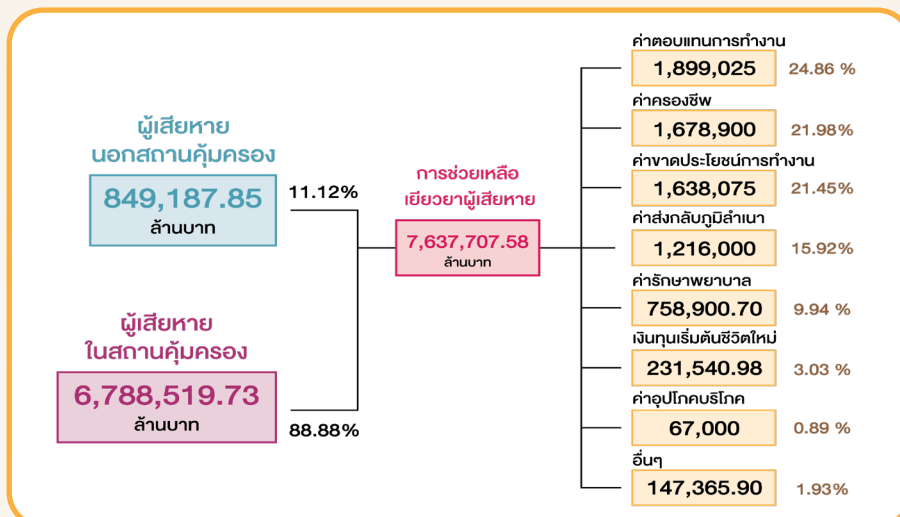

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

การใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พบว่า ในปี 2563 ใช้จ่ายเงินกองทุนฯ จำนวน 21.71 ล้านบาท โดยค่าใช้จ่ายที่มากที่สุดเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเยียวยาช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 7.64 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.20 รองลงมาเป็นเงินรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ จำนวน 5.07 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 23.35 นอกจากนี้ ยังใช้เป็นการจัดโครงการกิจกรรมเพื่อรณรงค์ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ การคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหาย จำนวน 4.77 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.97 ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการกองทุนใช้ไป 4.23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 19.48 โดยเพิ่มเติมการจัดทำระบบการขอรับเงินกองทุนฯ ในรูปแบบออนไลน์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการของกองทุนเพิ่มมากขึ้น

ในปี 2563 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้รับการเยียวยาเบื้องต้นจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นจำนวน 7.64 ล้านบาท โดยเป็นผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครอง ร้อยละ 88.88 ส่วนผู้เสียหายที่อยู่ภายนอก คิดเป็นร้อยละ 11.12 สำหรับเงินช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อตอบแทนจากการทำงานในสถานคุ้มครองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.86 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายในการครองชีพ คิดเป็นร้อยละ 21.98 ค่าขาดประโยชน์จากการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 21.45 ค่าใช้จ่ายในการส่งกลับภูมิลำเนาหรือประเทศต้นทาง คิดเป็นร้อยละ 15.92 ค่ารักษาพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 9.94 เงินทุนเริ่มต้นชีวิตใหม่ คิดเป็นร้อยละ 3.03 ส่วนที่เหลือเป็นค่าส่งเสริมการมีงานทำ ค่าช่วยเหลือเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค และค่าใช้จ่ายจำเป็นอื่น ๆ ตามความประสงค์ของผู้เสียหาย คิดเป็นร้อยละ 2.82

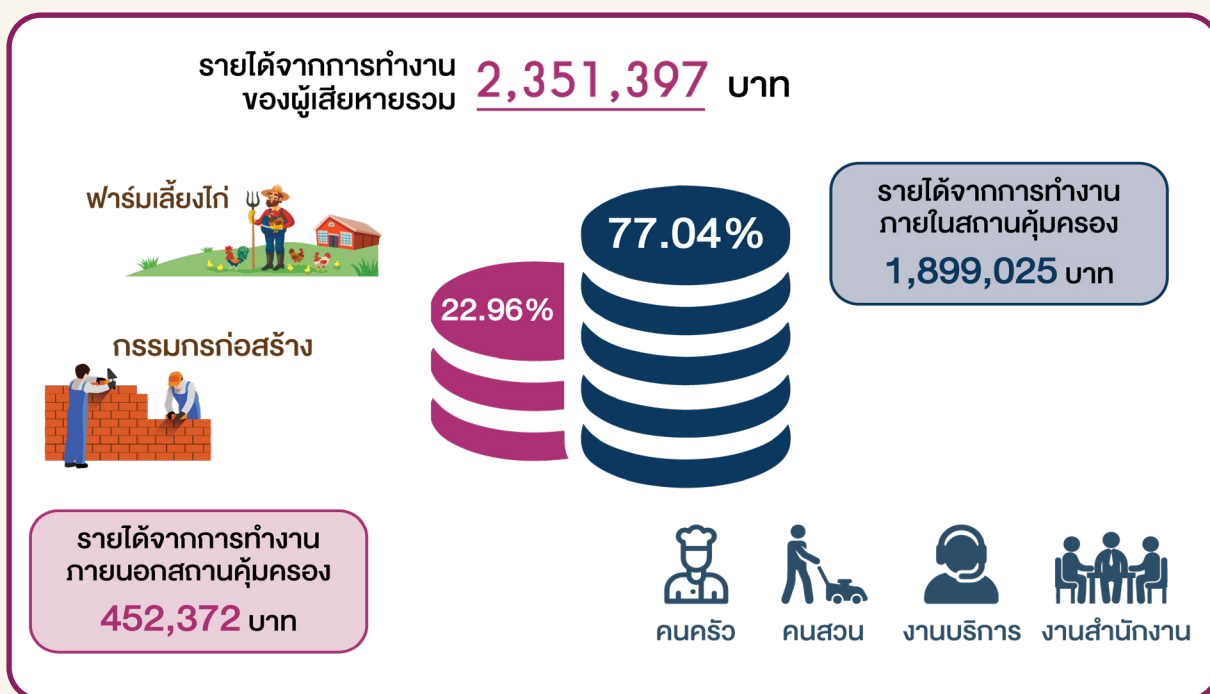
แผนภาพที่ 18 จำนวนเงินเยียวยาชดเชยจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

สถานคุ้มครองได้มีการประเมินความพร้อมของผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครอง และให้การฝึกทักษะอาชีพตามความสนใจของผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถออกไปทำงานภายนอกได้ ทั้งในระหว่างการเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง และภายหลังกลับคืนสู่สังคมแล้ว โดยในระหว่างเข้ารับการคุ้มครอง หลังจากที่ผู้เสียหายได้รับการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามสิทธิแล้ว สถานคุ้มครองจะนำผู้เสียหายไปขึ้นทะเบียนกับกรมการจัดหางาน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เสียหายที่มีความพร้อมและประสงค์จะออกไปทำงานได้ออกไปทำงานภายนอกสถานคุ้มครอง นอกจากนี้ ผู้เสียหายที่ไม่สามารถออกไปทำงานภายนอกได้ สถานคุ้มครองก็ได้ส่งเสริมให้ผู้เสียหายพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการฝึกอาชีพ ไปวางจำหน่ายทั้งในร้านค้าของสถานคุ้มครองเอง และใน Mobile Application “PROTECT-U” เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับรายได้ระหว่างการเข้ารับการคุ้มครองอีกช่องทางหนึ่ง โดยในปี 2563 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครอง ได้รับรายได้ระหว่างกระบวนการคุ้มครอง จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,351,397 บาท เป็นรายได้จากการออกไปทำงานภายนอก 452,372 บาท และเป็นรายได้จากการทำงานภายในสถานคุ้มครอง จำนวน 1,899,025 บาท

แผนภาพที่ 19 จำนวนผู้เสียหายและจำนวนเงินที่ได้รับจากการทำงาน ในปี 2563

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

นอกจากนี้ ในปี 2563 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 รวมจำนวน 24 ราย เป็นจำนวนเงิน 267,900 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ในปี 2562 แล้วพบว่า แม้ปี 2563 จะมีผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาน้อยกว่า เนื่องจากผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ที่ถูกทำร้ายให้ได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และถูกล่วงละเมิดทางเพศมีจำนวนลดลง อันเป็นผลมาจากประเทศไทยได้ดำเนินการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง ทำให้ผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ลดลง

ตารางที่ 25 สถิติการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา	จำนวนเงิน
2562	35	532,035
2563	24	267,900

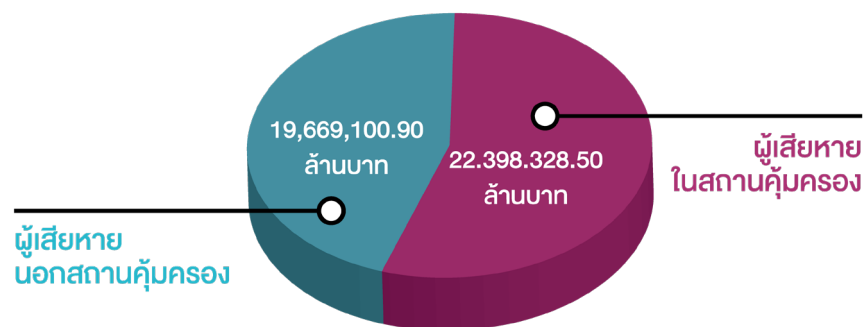
แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

2.5.2 การช่วยเหลือผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด

กระทรวง พม. ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการช่วยเหลือผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด ได้ร่วมกับพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ผู้เสียหายหรือผู้แทน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อเรียกร้องจากผู้กระทำผิด ซึ่งค่าสินไหมทดแทนจะดำเนินการก่อนการพิจารณาคดีในชั้นศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาสั่งให้ผู้กระทำผิดชดใช้เยียวยาค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายต่อไป

แผนภาพที่ 20 รายการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อชดใช้เยียวยาแก่ผู้เสียหาย ปี 2563

ยอดเงินรวม 42,067,429.40 ล้านบาท

แหล่งที่มาของข้อมูล : ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

2.5.3 การช่วยเหลือผู้เสียหายในการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา

เพื่อให้การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้รับการเยียวยาจากผู้กระทำผิดตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา ภายหลังจากที่ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม กรมการปกครอง กรมบังคับคดี กรมการขนส่งทางบก เพื่อให้กระบวนการทำงานในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายเป็นไปอย่างมีระบบ นอกจากนี้ ยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาเพื่อช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยที่ผ่านมาได้มีการกำหนดแนวทาง และออกระเบียบในการช่วยเหลือทางกฎหมายในการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา มีการดำเนินการติดตามคำพิพากษาที่มีการออกหมายบังคับคดีแล้ว มาดำเนินการติดตามให้เป็นไปตามกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการเยียวยาอย่างสูงสุด

2.6 การพัฒนาระบบการช่วยเหลือคุ้มครองผ่าน Mobile Application “PROTECT-U”

ภายหลังจากที่กระทรวง พม. ได้จัดทำ Mobile Application “PROTECT-U” เมื่อปี 2562 เพื่อเพิ่มช่องทางสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในการเข้าถึงบริการการช่วยเหลือคุ้มครอง และได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปและประชาชนกลุ่มเสี่ยง ได้รับทราบข้อมูล/ช่องทาง วิธีการติดต่อแล้ว ในปี 2563 กระทรวง พม. ได้เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้เครือข่ายทุกภาคส่วนรับรู้และเข้าใจการใช้งานแอปพลิเคชัน โดยจากการเก็บข้อมูลการใช้งานและการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน พบข้อมูลว่า มีผู้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน จำนวน 684 ผู้ใช้งาน การแจ้งเหตุค้ามนุษย์ จำนวน 18 ครั้ง เพิ่มจากปีที่ผ่านมาที่มีเพียง 7 ครั้ง ซึ่งข้อมูลจากการแจ้งเหตุอยู่ระหว่างการสืบสวนเพิ่มเติมของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ต่อไป

ตารางที่ 26 การใช้งานและพื้นที่การใช้งานจากการเก็บข้อมูลระบบ

การดาวน์โหลดและการเข้าใช้งานเมนู	จำนวน (ครั้ง) ปี 2562	จำนวน (ครั้ง) ปี 2563	รวม
การดาวน์โหลดของ IOS	250	246	496
การดาวน์โหลดของ Android	533	474	1,007
จำนวนการดาวน์โหลดรวม	783	720	1,503
การแจ้งข้อมูลการค้ามนุษย์	7	32	39
การเปิดดูแบบแจ้งสิทธิผู้เสียหาย	1,201	1,022	2,223
การขอล่าม	143	53	196
การประเมิน	40	11	51
การเปิดดูผลิตภัณฑ์ของผู้เสียหาย	904	1,047	1,951

แหล่งที่มาของข้อมูล : ระบบฐานข้อมูลป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

2.7 การพัฒนากลไกความร่วมมือภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.7.1 ความร่วมมือภายในประเทศ

1) ความร่วมมือในการจัดตั้งกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) กระทรวง พม. ได้มีความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) และการประสานงานกับโครงการ UNDP ประเทศไทย ศึกษาแนวทางการพัฒนากลไกการส่งต่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ระดับชาติ (National Referral Mechanism) โดย IOM ได้สนับสนุนการจ้างที่ปรึกษาในการวิเคราะห์และจัดทำร่างยุทธศาสตร์ กลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อหาความเหมาะสมในการพัฒนาระบบ NRM และการนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2563 มีการประชุมนำเสนอแนวทางการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ กลไกการส่งต่อ โดยคณะที่ปรึกษา จากประเทศอังกฤษ เป็นการนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลทางวิชาการและการทบทวนวรรณกรรมในประเทศต่าง ๆ ที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของระบบ NRM ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบข้อมูลเบื้องต้นและให้ความคิดเห็นประกอบ หลังจากนั้น ที่ปรึกษาได้มีการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการของ NRM ในห้วงเดือน เมษายน-กรกฎาคม 2563 และได้จัดทำเอกสาร (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนา กลไกการส่งต่อให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ระดับชาติ ประกอบการพัฒนา กลไกการส่งต่อ ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของไทย และนำเสนอให้ที่ประชุมประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อคิดเห็น ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดประชุมคณะทำงาน และการส่งมอบเอกสารฯ ที่ดำเนินการปรับแก้ พร้อม แผนปฏิบัติการกลไกการส่งต่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อให้เห็นขั้นตอนการดำเนินการ ที่ชัดเจนขึ้น และจะดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานพัฒนา กลไกการส่งต่อ ให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ เพื่อกำกับติดตามการดำเนินการกลไกดังกล่าว เป็นระยะต่อไป

2) ความร่วมมือในการพัฒนาแนวทางการใช้ระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) กระทรวง พม. ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณารูปแบบการพัฒนาแนวทางการใช้ระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2563 มาปรับใช้กับการทำงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีผู้แทน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วม เช่น สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมการปกครอง กระทรวงแรงงาน มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา ASEAN-ACT มูลนิธิโอเอเอ็ม ประเทศไทย เป็นต้น โดยคณะทำงานได้มีการประชุมหารือกัน และมอบหมายหน่วยงานไปศึกษารูปแบบ ของ Reflection Period ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และได้มีการลงพื้นที่ดูความเหมาะสมของหน่วยงานนำร่อง ที่จะเป็ต้นแบบของการดูแลคุ้มครองผู้เสียหายในช่วงเวลาไตร่ตรองดังกล่าว การศึกษาเรื่อง Reflection Period นี้ จะช่วยทำให้การดูแลคุ้มครองผู้เสียหาย และบุคคลที่อาจเป็นผู้เสียหาย ได้รับการดูแลและบริการที่เหมาะสมจากรัฐ โดยในระยะต่อไป คณะทำงานจะประชุมทบทวนและพิจารณาพื้นที่นำร่องที่จะนำเรื่องนี้ไปทดลองใช้ต่อไป

2.7.2 ความร่วมมือระหว่างประเทศ

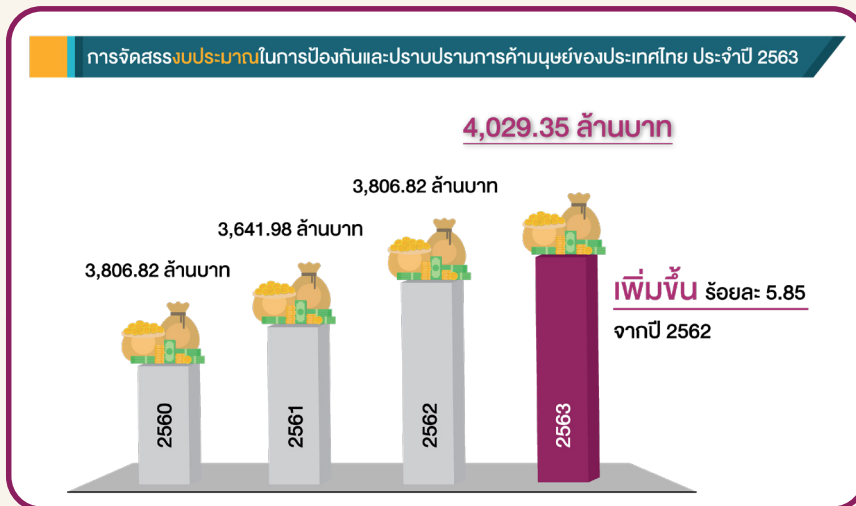
รัฐบาลไทยได้มีความพยายามที่จะพัฒนาความร่วมมือกับประเทศต้นทางในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ นอกเหนือจากการมีความร่วมมือกันในระดับทวิภาคีในการทำบันทึกความเข้าใจร่วมกันในการต่อต้านการค้ามนุษย์แล้ว กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวง พม. ยังมีความร่วมมือในการสนับสนุนทางวิชาการและการเงินเพื่อการพัฒนา ในการจัดตั้งศูนย์แรกรับเหยื่อการค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยงปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งในปี 2562 ได้มีการศึกษาดูงานของคณะผู้บริหารศูนย์แรกรับแล้ว และในปี 2563 มีการขับเคลื่อนต่อโดยทางฝ่ายกัมพูชาได้ส่งโครงสร้างบุคลากรที่จะบริหารงานศูนย์ฯ มาให้ฝ่ายไทยร่วมพิจารณาแล้ว และจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างโดยเร็ว นอกจากนี้ ยังได้มีความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาสังคมมิตรภาพลาว-ไทย ที่เมืองไซทานี นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว เพื่อจะสนับสนุนการพัฒนาในรูปแบบเดียวกัน โดยผลสัมฤทธิ์ของโครงการทั้งสองนี้ จะช่วยให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพของทั้งสองประเทศในการปราบปรามการค้ามนุษย์ต่อไป

3.1 การจัดสรรงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประจำปี 2563

รัฐบาลประกาศการต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ และกำหนดเป้าหมายหลัก คือ ประเทศไทยสามารถป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ได้อย่างยั่งยืน จึงมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา โดยในปี 2563 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งสิ้น 4,029.35 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.85 จากปี 2562 ที่มีจำนวน 3,806.82 ล้านบาท ปี 2561 จำนวน 3,641.98 ล้านบาท และปี 2560 จำนวน 3,208.91 ล้านบาท ตามลำดับ บ่งชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลไทยตระหนักและให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบ

แผนภาพที่ 21 การจัดสรรงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
ของประเทศไทย ประจำปี 2560-2563

3.2 การพัฒนากฎหมายสำคัญ

ที่ผ่านมารัฐบาลไทยได้เพิ่มความพยายามที่จะขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบ โดยมีการตรากฎหมายหลักบังคับใช้ในการจัดการ ควบคุม คุ่มครอง และเยียวยาผู้เสียหาย และลงโทษผู้กระทำความผิดในการค้ามนุษย์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยในปี 2563 มีผลการดำเนินงานในการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่สำคัญ ดังนี้

3.2.1 แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญในการปราบปรามการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่สอดคล้องกับพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน โดยทางบก ทางทะเล และทางอากาศ เสริมอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรที่ประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544 ซึ่งจะช่วยสกัดกั้นปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยได้อีกทางหนึ่ง โดยมอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินการมีผลการดำเนินการและความคืบหน้า ดังนี้

1) คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน พ.ศ. เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2561 ตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณารับความเห็นของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

2) คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน พ.ศ. เทียบเคียงกับกฎหมายอื่นที่มีอยู่ เช่น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 จึงได้มีมติเบื้องต้นให้นำเรื่องการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานไปบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน และสอดคล้องกับพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน โดยทางบก ทางทะเล และทางอากาศ เสริมอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร

3.2.2 การออกกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 และมีการออกกฎหมายลำดับรอง จำนวน 11 ฉบับ ในจำนวนนี้มี 2 ฉบับ ที่ประกาศในปี 2563 คือ

1) ข้อบังคับกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับมาตรฐานที่พักอาศัยบนเรือประมง พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2563 มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้เจ้าของเรือต้องจัดให้เรือประมงใหม่ และเรือประมงเก่าที่ดัดแปลงส่วนใหญ่ที่มีดาดฟ้าและเรือมีขนาดตั้งแต่ 300 ตันกรอสขึ้นไป มีมาตรฐานที่พักอาศัย และสิ่งอำนวยความสะดวกในเรือประมงตามที่กำหนด

2) คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 มีสาระสำคัญเป็นการแต่งตั้งข้าราชการและลูกจ้างประจำในสังกัดกรมประมงเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562

3.2.3 การออกกฎหมายลำดับรองตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

กรมประมงได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การออกหนังสือคนประจำเรือตามกฎหมายว่าด้วยการประมง พ.ศ. 2563 ประกาศ ณ วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2563 และออกประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดแบบหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว พ.ศ. 2563

ทั้งนี้ ได้ออกกฎหมายลำดับรองเพื่อรองรับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 6 ฉบับ ลงวันที่ 29 เมษายน 2563 เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกออกหนังสือคนประจำเรือ การอนุญาตให้คนต่างด้าวที่ประสงค์ทำงานในเรือประมงอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และการอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานในเรือประมงที่จะออกไปทำการประมงในทะเล

กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การยกเว้นข้อห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะ สำหรับคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมา สามารถยื่นคำขอรับหนังสือคนประจำเรือ เพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และทำงานกับนายจ้างในกิจการประมงทะเล ลงวันที่ 20 เมษายน 2563

3.2.4 การตราพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. .. และพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ...

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพในการรวมตัวและเจรจาต่อรองของแรงงานต่างด้าว โดยอยู่ระหว่างพัฒนากฎหมาย เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับขั้นตอนการเจรจาต่อรอง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง วิธีระงับข้อพิพาทแรงงาน การชี้ขาดข้อพิพาทแรงงาน การปิดงานและการนัดหยุดงาน คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ เพิ่มบทบัญญัติให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการแรงงานสัมพันธ์ รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของสมาคมนายจ้าง สภาพแรงงาน สหพันธ์นายจ้าง สภาองค์การนายจ้างและสภาองค์การลูกจ้าง อันเป็นการส่งเสริมเสรีภาพในการรวมตัวเพื่อจัดตั้งองค์กรดังกล่าว โดยปรับปรุงพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. และ พระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว และอยู่ระหว่างคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาทบทวน ภายหลังจากคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจร่างจะส่งร่างให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในช่วงเดือนมกราคม 2564 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2564 จะเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาใน 3 คณะ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบจะส่งร่างให้วุฒิสภาพิจารณาให้เสร็จภายใน 60 วัน ระหว่างเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2564 เมื่อวุฒิสภาเห็นชอบจะส่งร่างให้นายกรัฐมนตรีในช่วงเดือนสิงหาคม 2564 และนายกรัฐมนตรีจะนำทูลเกล้าเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยภายในเดือนกันยายน 2564

สำหรับพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. อยู่ระหว่างรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรก็จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัวและเจรจาต่อรองต่อไป

3.3 การป้องกันการค้ำมนุษย์ในสตรีและเด็ก

รัฐบาลได้มุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงบูรณาการในการป้องกันการค้ำมนุษย์ในกลุ่มสตรีและเด็ก โดยสนับสนุนการสร้างความรู้และการรับรู้เกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มเด็ก เยาวชน และสตรี รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางอาชีพในกลุ่มสตรีกลุ่มเสี่ยง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุปัจจัยที่จะเข้าสู่การถูกกระทำหรือเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ และพัฒนา อบรมเจ้าหน้าที่ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ โดยในปี 2563 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

3.3.1 การพัฒนาทักษะอาชีพกลุ่มเสี่ยง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการรณรงค์สร้างการรับรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อป้องกันการค้าประเวณีที่จะนำไปสู่การค้ำมนุษย์ ดังนี้

1) พัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีกลุ่มเสี่ยงในสถาบัน ได้แก่ เยาวชนสตรี สตรีที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ว่างาน หรือแรงงานนอกระบบ สตรี ครอบครัวที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม ประชาชนทั่วไป หรือบุคคลในครอบครัว ตามความต้องการในหลักสูตรต่าง ๆ ภายในศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวทั้ง 8 ศูนย์ ทั่วประเทศ เพื่อให้สตรีมีทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถมีอาชีพเสริมหรือประกอบอาชีพอิสระของตนเองในท้องถิ่นของตน มีรายได้มั่นคง และเพียงพอสำหรับดูแลตนเองและครอบครัว ไม่ต้องย้ายถิ่นฐาน ทักษะอาชีพ ซึ่งมีทั้งหลักสูตรระยะสั้น 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน และหลักสูตร ปวช. ปวส.

ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรจากหลักสูตร 6 เดือน เป็นหลักสูตร 3 เดือน และปรับหลักสูตร 3 เดือน เป็นหลักสูตร 1 เดือน จัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น หรือยกเลิกการเรียนการสอนในหลักสูตรนั้นไปก่อน โดยในปีงบประมาณ 2563 มีผู้สนใจเข้ารับบริการ จำนวน 8,115 คน

2) สนับสนุนการรวมกลุ่มพัฒนาทักษะอาชีพภายในชุมชนแก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม ประสบภัยพิบัติ ไม่สามารถเข้าถึงบริการจากภาครัฐอย่างทั่วถึง ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ โดยผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะอาชีพ ต่อยอดการสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สตรีมีทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถมีอาชีพเสริม หรือประกอบอาชีพอิสระของตนเองในท้องถิ่นของตน มีรายได้มั่นคงและเพียงพอสำหรับดูแลตนเองและครอบครัว ไม่ต้องย้ายถิ่น โดยมีกิจกรรม ดังนี้ สร้างชีวิตใหม่ให้สตรีและครอบครัว 104 วัน กิจกรรมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ 110 วัน และเสริมสร้างโอกาสในการดำเนินธุรกิจแก่สตรี โดยในปีงบประมาณ 2563 มีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกว่า 7,332 คน โดยแบ่งเป็นกิจกรรมสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีและครอบครัว 104 วัน 5,184 คน กิจกรรมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ 110 วัน 1,737 คน เสริมสร้างโอกาสในการดำเนินธุรกิจแก่สตรี 411 คน

3.3.2 การเตรียมความพร้อมหญิงไทยก่อนเดินทางไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินโครงการเตรียมความพร้อมหญิงไทยก่อนเดินทางไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ จำนวน 54 คน เมื่อวันที่ 22-24 กรกฎาคม 2563 ณ จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมแก่หญิงไทยก่อนไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ ทั้งในด้านภาษา การเตรียมตัวด้านอาชีพ การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และการสร้างความตระหนักและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเดินทางไปต่างประเทศในเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งการให้ความรู้เพื่อป้องกันการถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ นักท่องเที่ยวหญิงหรือกลุ่มแม่บ้านที่อาจตกเป็นเหยื่อในการขมขืนเพศผิด รวมถึงสตรีและเยาวชนสตรีต่อการทำงานบริการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจ และอาจนำไปสู่การตั้งครมไม่พึงประสงค์

3.3.3 พัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ดังนี้

1) ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (กรณีการค้าประเวณี) เมื่อวันที่ 5-6 สิงหาคม 2563 ณ กรุงเทพฯ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (กรณีการค้าประเวณี) เพื่อบูรณาการเครือข่ายทีมสหวิชาชีพระหว่างหน่วยงานในกระทรวงฯ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 36 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (กรณีการค้าประเวณี) และเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และเจ้าหน้าที่ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว ภาคกลาง จังหวัดนนทบุรี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแนวทางการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี เมื่อวันที่ 22-23 กันยายน 2563 ณ จังหวัดนครนายก วัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางการขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี ที่จะดำเนินการในปี 2564-2565 กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรกองคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ จำนวน 41 คน

3) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและยกระดับการฝึกอาชีพ (อาชีพใหม่ ชีวิตใหม่ หลัง COVID-19) เป็นการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสาธารณสุข เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 และทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสตรีและครอบครัวร่วมกันระหว่างกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2563

3.3.4 การสร้างความตระหนักรู้ให้กับกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากสื่อลามกเด็ก และการค้ามนุษย์ในรูปแบบทางเพศ

1) คณะทำงาน TICAC กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด โครงการฮัก ได้จัดทำโครงการต่อเนื่องจากโครงการน้องต้องรู้ และโครงการประกวดหนังสือ (Young Producer Award) ปี 2019 เรื่อง หยุดแสวงหาประโยชน์ทางเพศบนออนไลน์ (Stop Sexual Exploitation) โดยได้จัดฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ ในการป้องกันไม่ให้เกิดเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบการผลิตและเผยแพร่สื่อลามก โดยได้ทำงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในการบรรยายให้ความรู้ กับนักเรียน ผู้บริหาร และนักจิตวิทยาโรงเรียน บรรยายให้ความรู้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ และนักเรียน ผู้พิการทางการได้ยินจากโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร รวมทั้งสิ้นประมาณ 5,000 คน

รวมทั้งมีการให้คำแนะนำ ปกป้องทางออนไลน์ โดยให้ข้อมูลความรู้ในการป้องกันตัว ให้คำปรึกษา แนะนำในกรณี ที่ตกเป็นผู้เสียหายแล้ว โดยมีผู้ใช้บริการแบบออนไลน์ จำนวน 74 ครั้ง และแบบตัวต่อตัว จำนวน 155 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 229 ครั้ง มีการจัดทำ คู่มือผู้เสียหายที่เป็นเด็กในคดีค้ามนุษย์ รูปแบบการผลิตและเผยแพร่ สื่อลามก เพื่อให้เด็กและผู้ปกครองทราบเป็นแนวทางเพื่อไม่ ให้ตกเป็นผู้เสียหาย และหากตกเป็นผู้เสียหายแล้วก็จะทราบช่องทาง

การติดต่อสื่อสารกับทางเจ้าหน้าที่ เพื่อขอความช่วยเหลือทางคดี การบำบัดฟื้นฟู และการเยียวยา

นอกจากนั้น สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด ยังได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานในการทำงานร่วมกันระหว่าง พนักงานอัยการ ผู้เสียหาย และผู้แทนจากองค์กรภาคเอกชน ในฐานะผู้ประสานงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือ คຸ່ມครองสิทธิตามกฎหมายให้แก่ผู้เสียหายรวมทั้งการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการดำเนินคดีในทุกช่วงเวลา ตั้งแต่ชั้นตำรวจ

ชั้นอัยการ ชั้นศาล รวมถึงให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องหลังจากเสร็จคดีแล้ว โดยมีการจัดประชุมร่วมกันกับผู้แทนจากองค์กรภาคเอกชนเพื่อสร้างแนวทางการติดต่อประสานงานช่องทางการติดต่อสื่อสารให้รวดเร็ว มอบหมายพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการประสานงาน รวมทั้งการเก็บสถิติ ข้อมูลการให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา การช่วยเหลือผู้เสียหาย

2) คณะทำงาน TICAC ได้ร่วมกับศูนย์ Children's Advocacy Center Thailand: CAC ทั้ง 6 ศูนย์ ในพื้นที่ 5 จังหวัด (เชียงใหม่ พัทยา ภูเก็ต อุบลราชธานี และกาญจนบุรี) โดยมี NGOs (โครงการอักษ มูลนิธิ ZOE International มูลนิธิ เอ-ทเวตี้วัน มูลนิธิ For Freedom International บ้านแสงสว่าง และ มูลนิธิ One Sky) ในพื้นที่ และสำนักงานคดีคุ้มครองสิทธิ สำนักงานอัยการสูงสุด ร่วมกันเป็นวิทยากรไปบรรยายให้ความรู้แก่ เด็กนักเรียน ครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นักศึกษา และอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาภัยออนไลน์ในรูปแบบใหม่ และระมัดระวังป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตได้ทันยุคสมัยใหม่ และเป็นช่องทางคอยรับเบาะแส รวมทั้งช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นเหยื่อในสถานศึกษา ได้ทันที ซึ่งในปี 2563 ไปบรรยาย จำนวน 18 ครั้ง

3) คณะทำงาน TICAC ได้ร่วมกับมูลนิธิพิทักษ์และคุ้มครองเด็ก (Safeguard kids) กองทุนสื่อปลอดภัย และสร้างสรรค์ ธนาคารออมสิน และบริษัทโตโยต้าเจริญยนต์ ชลบุรี จำกัด จัดทำโครงการผลิตหนังสือสั้นรณรงค์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเตือนภัยบนโลกออนไลน์ที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก สร้างการรับรู้ให้สังคมตระหนักถึงภัยอันตรายใกล้ตัวทางออนไลน์ โดยคาดหวังว่าเด็ก เยาวชนจะไม่ตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่หวังดี ในรูปแบบการหลอกลวง ชักจูง ช่มชู่ ในการกระทำความผิดที่แตกต่างกันไป ซึ่งมีดาราวิทยุรุ่นไทยร่วมแสดงนำ เป็นมินิซีรีส์ในแต่ละตอนที่กำลังจะเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ทาง YouTube Facebook Page และสถานีโทรทัศน์ต่อไป

4) กองบังคับการปราบปรามการคุ้มครองผู้บริโภคจัดโครงการ การศึกษาเพื่อต่อต้านการค้าประเวณีเด็ก ในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา (Child Abuse Resistance Education: C.A.R.E) โดยมุ่งเน้นไปในเชิงป้องกันปัญหา ตั้งแต่ต้นทาง เสริมสร้างภูมิคุ้มกันการค้าประเวณีในเด็กนักเรียนและนักศึกษาด้วยการให้ความรู้ การสร้างทักษะการตัดสินใจ และวิธีการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน โดยการบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนตามแผนการดำเนินงานของโครงการ โดยมีครูตำรวจ C.A.R.E เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กตามสถานศึกษาในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

3.3.5 การป้องกันไม่ให้ผู้ที่มีประวัติการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กเข้ามาในประเทศ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการบันทึกข้อมูลบุคคล เฝ้าระวังบุคคลไม่พึงประสงค์ (Watch List) และบุคคลต้องห้าม (Black List) ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ที่มีประวัติการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กเข้ามาในประเทศไทย โดยได้รับข้อมูลการประสานงานจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศตามสถิติ ดังนี้

ตารางที่ 27 การดำเนินการกับคนต่างชาติที่มีพฤติการณ์ล่วงละเมิดทางเพศ อนาจาร หรือคนต่างชาติ กระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

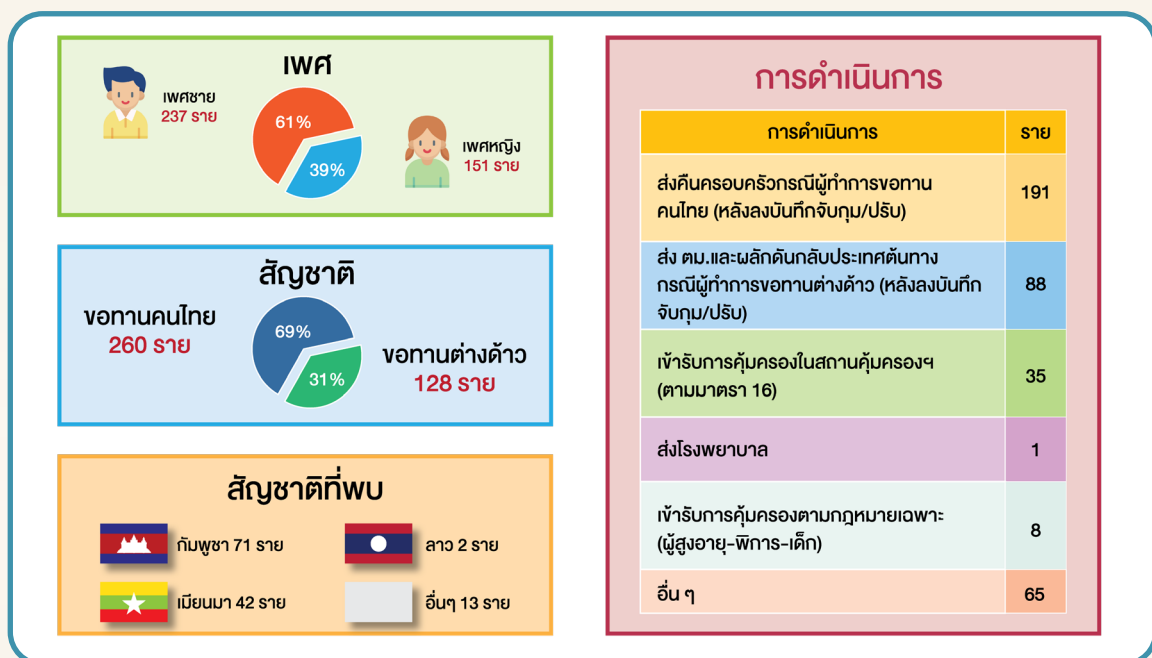
ปี พ.ศ.	ปฏิเสธการเข้าเมือง	เพิกถอนการให้อยู่ในราชอาณาจักร	ข้อมูลบุคคลเฝ้าระวังที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ
2560	1,264	29	16
2561	414	151	69
2562	648	21	43
2563	35	91	2
รวม	2,361	292	130

จากสถิติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการประสานงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในกรณีการรับแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เคยมีประวัติการกระทำความผิดทางเพศกับเด็ก รวมทั้งมีการปฏิเสธการเข้าเมืองและการให้อยู่ในราชอาณาจักรอย่างต่อเนื่องทุกปี

3.4 การป้องกันการค้ามนุษย์ในขอตาน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มุ่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคนขอตานอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการแสวงประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์ โดยดำเนินการจัดระเบียบขอตานทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2563 พบผู้ทำการขอตานทั้งสิ้น จำนวน 388 ราย ซึ่งมีสถิติตดลงจาก ปี 2562 จำนวน 474 ราย หรือร้อยละ 18.14 ดังนี้

แผนภาพที่ 22 ผลการจัดระเบียบขอตาน

นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังมุ่งเน้นการดำเนินงานในเชิงป้องกัน ดังนี้

1) การขับเคลื่อนงานเชิงนโยบาย ได้แก่ **การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 และอนุบัญญัติ จำนวน 6 ฉบับ** ประกอบด้วย (1) การจำแนกลักษณะผู้กระทำการขอทานกับผู้แสดงความสามารถ (2) หลักเกณฑ์วิธีการแจ้งและการมีบัตรประจำตัวเป็นผู้แสดงความสามารถ (3) หลักเกณฑ์ และวิธีการในการคัดกรองผู้ทำการขอทาน (4) การไม่ส่งต่อผู้ทำการขอทานไปดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ (5) การแจ้งของผู้ประสงค์จะแสดงความสามารถต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น และ (6) องค์กรประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการควบคุมการขอทานจังหวัด ตลอดจน**การขับเคลื่อนงานตามแผนขับเคลื่อนการควบคุมการขอทาน ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2562-2564)** เพื่อเป็นแผนงานในการขับเคลื่อนงานด้านการควบคุมการขอทานของคณะกรรมการควบคุมการขอทาน ภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนทางสังคม

2) การขับเคลื่อนงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหาขอทาน ได้แก่

- **การบูรณาการภาคีเครือข่ายในการจัดระเบียบขอทาน** อย่างต่อเนื่องในทุกจังหวัด แบ่งเป็น แผนการจัดระเบียบปกติประจำเดือน แผนการจัดระเบียบในงานสำคัญต่าง ๆ และแผนการบูรณาการจัดระเบียบผู้ทำการขอทานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีหน่วยงานร่วมบูรณาการ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานฝ่ายความมั่นคง องค์กรเฟรนด์ อินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล และหน่วยงานในสังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- **การประชาสัมพันธ์เรื่องการขอทานผิดกฎหมาย ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ** ภายใต้แนวคิด “ขอทาน ผิดกฎหมาย หยุดให้เงินขอทาน” เพื่อสื่อสารให้สังคมได้เข้าใจถึงบทกำหนดโทษ และช่องทางในการแจ้งเบาะแส แทนการให้เงินเมื่อพบเห็นผู้ทำการขอทาน

- **การดำเนินการพัฒนาความร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหาการขอทานเขตชายแดน (1 border 1 workshop) ระหว่างไทย-กัมพูชา** เนื่องจากพบว่า ร้อยละ 83 ของขอทานต่างด้าวทั้งหมด เป็นขอทานชาวกัมพูชา และร้อยละ 81 ของขอทานชาวกัมพูชา คือ ขอทานกลุ่มเสี่ยง จึงได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานระดับนโยบาย และจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการสกัดกั้น การพัฒนามาตรการและกลไก และการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทานกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ และเด็กที่ติดตามผู้ทำการขอทาน

- **การขับเคลื่อนงานตามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือการพัฒนาระบบคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และขอทานในชุมชนร่วมกับเทศบาลนคร 30 แห่ง และเมืองพัทยา** เพื่อเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเฝ้าระวัง คุ้มครองและพัฒนากลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญ

- **การขับเคลื่อนงานตำบลต้นแบบ ห่วงใยไม่ทอดทิ้งกัน** เพื่อเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเฝ้าระวังคุ้มครองและพัฒนากลุ่มเป้าหมายในระดับตำบล **การขับเคลื่อนงานตำบลสร้างเสริมสวัสดิการสังคม** โดยมุ่งเน้นการประสานทรัพยากรในชุมชน เพื่อคุ้มครองผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้เข้าถึงบริการทางสังคมสู่การพึ่งตนเอง จำนวน 139 ตำบล/ชุมชน

3) การขับเคลื่อนงานป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำกรขอทาน กรณีผู้ทำกรขอทานที่มาอยู่กับเด็ก และไม่มีเอกสารพิสูจน์ความสัมพันธ์ ได้มีการดำเนินการตรวจสอบสารพันธุกรรม (DNA) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ โดยระหว่างการรอผลการตรวจสอบสารพันธุกรรม (DNA) ผู้ทำกรขอทานและเด็ก ได้เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ระหว่างเดือนมกราคม-สิงหาคม 2563 มีผู้ทำกรขอทานเข้ารับการคุ้มครอง จำนวน 11 คน เด็กที่มาอยู่กับ ผู้ทำกรขอทาน จำนวน 16 คน ทั้งหมดมีสัญชาติกัมพูชา ทั้งนี้ ผลการตรวจสอบสารพันธุกรรม (DNA) พบว่า มีความสัมพันธ์ ทางสายโลหิตจริง จึงได้มีการรายงานผลไปที่สถานีตำรวจในท้องที่ที่กระทำความผิด เพื่อประสานไปยังกองบังคับการ ตรวจคนเข้าเมือง และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด ดำเนินการส่งกลับประเทศต้นทาง

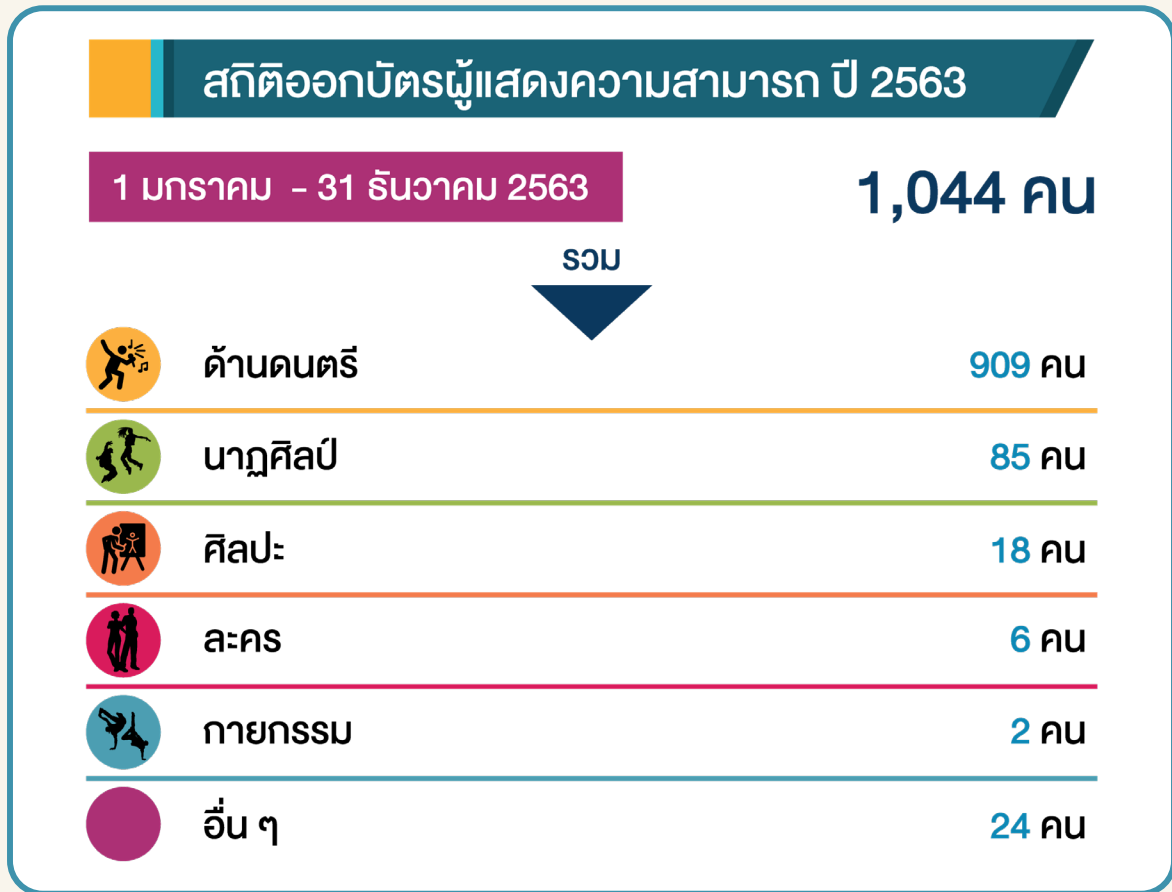
4) การขับเคลื่อนงานเชิงพัฒนา เพื่อป้องกันผู้ทำกรขอทานกลับมาขอทานซ้ำ ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ และกลไกให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- **การพัฒนากลุ่มเป้าหมาย** หลังจากการคัดกรอง หากพบว่า ผู้ทำกรขอทานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ เด็ก หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือทุพพลภาพ จะดำเนินการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อเข้ารับการคุ้มครอง และเมื่อคัดกรองแล้ว พบว่า เป็นบุคคลที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ไม่มีญาติมิตรอุปการะเลี้ยงดู และไม่มีทางเลือกอื่น หรืออยู่ในภาวะยากลำบาก จะเข้าสู่ระบบการคุ้มครอง และพัฒนาคุณภาพชีวิต ในสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งในกระบวนการ พัฒนาศักยภาพมุ่งเน้นการฝึกทักษะอาชีพและทักษะชีวิต กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูด้านสุขภาพจิต การปรับทัศนคติ และการเตรียมความพร้อมก่อนกลับสู่สังคม

- **การพัฒนาองค์ความรู้และกลไก** ได้แก่ การอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 (หลักสูตร 30 ชั่วโมง) จำนวน 2 รุ่น ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัด กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่เทศกิจ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 175 คน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

- **การเผยแพร่คู่มือปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559** ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน การเผยแพร่แนวทางการเปรียบเทียบ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 เพื่อให้พนักงานสอบสวนใช้เทียบเคียงในการเปรียบเทียบ ปรับผู้ฝ่าฝืนกระทำการขอทานในลักษณะแบบขั้นบันได ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นความจริงจึ่งในการบังคับใช้กฎหมาย ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนเป็นการป้องปรามผู้ทำกรขอทานให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด การเผยแพร่คู่มือและแผ่นพับการจดแจ้งขอบัตรประจำตัวผู้แสดงความสามารถฉบับประชาชนตามพระราชบัญญัติ ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559

- **การส่งเสริมและพัฒนาผู้แสดงความสามารถ** มุ่งเน้นการแยกผู้ทำกรขอทานออกจากผู้แสดง ความสามารถ ตลอดจนมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชน เปิดพื้นที่แสดงความสามารถ ให้กับผู้แสดงความสามารถในที่สาธารณะ อันจะนำไปสู่การเปิดโอกาสในการมีงานทำ การมีรายได้ และอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนเป็นการป้องกันกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เข้าสู่กระบวนการขอทาน โดยออกบัตรประจำตัว ผู้แสดงความสามารถแล้ว จำนวน 1,044 คน ดังนี้

3.5 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ

กระทรวงแรงงาน ได้กำหนดมาตรการดำเนินการเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ดังนี้

3.5.1 การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐต่อรัฐ

กระทรวงแรงงานส่งเสริมให้มีการจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐต่อรัฐ ซึ่งเป็นการจัดส่งแรงงานที่ไม่ผ่านตัวแทน เพื่อลดจำนวนแรงงานที่ถูกแสวงประโยชน์ ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ เป็นการป้องกันไม่ให้แรงงานไทยต้องตกเป็นแรงงานขีตหน้า หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน หรือการค้ามนุษย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผลเป็นรูปธรรม โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1) ส่งเสริมการไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐเป็นผู้จัดส่งแรงงานไทยไปยังประเทศที่มีตลาดแรงงาน และมีระบบการคุ้มครองแรงงานที่ดี เช่น สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น รัฐอิสราเอล และไต้หวัน โดยในปี 2563 มีการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ โดยรัฐจัดส่ง จำนวน 2,978 คน สามารถลดค่าใช้จ่ายได้ **จำนวน 622,715,104 บาท** ลดลงจากปี 2562 มีการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ โดยรัฐจัดส่ง จำนวน 11,886 คน สามารถลดค่าใช้จ่ายได้ **จำนวน 2,289,918,032 บาท** ยกตัวอย่างเช่น รัฐอิสราเอลค่าใช้จ่ายจัดส่งโดยรัฐ 79,328 บาท/คน จัดส่งโดยเอกชน 300,000 บาท ลดค่าใช้จ่ายได้ 220,672 บาท/คน

ตาราง 28 การส่งเสริมการไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐเป็นผู้จัดส่ง

การส่งเสริมการไปทำงานต่างประเทศ โดยรัฐเป็นผู้จัดส่ง

ลำดับที่	ประเทศที่ส่งไปทำงาน	จำนวน (คน)	ค่าใช้จ่ายจัดส่ง โดยรัฐ / คน (บาท)	ทำส่งโดยเอกชน จะต้องจ่าย / คน (บาท)	ประหยัดเงินได้ / คน (บาท)	ลดค่าใช้จ่าย / คน (บาท)
1	 รัฐอิสราเอล	2,092	79,328	300,000	220,672	461,645,824
2	 สาธารณรัฐเกาหลี	630	20,244	180,000	159,756	100,646,280
3	 ญี่ปุ่น	189	15,000	300,000	285,000	53,865,000
4	 ไต้หวัน	62	15,000	120,000	105,000	6,510,000
5	 สหพันธรัฐมาเลเซีย	2	7,000	25,000	18,000	36,000
6	 สาธารณรัฐสิงคโปร์	3	5,000	9,000	4,000	12,000
7	 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	-	4,000	25,000	21,000	-
รวม		2,978				622,715,104

2) จัดตั้งศูนย์ประสานบริการการไปทำงานต่างประเทศในส่วนภูมิภาค (TOEA) จำนวน 10 ศูนย์ เพื่อเป็นศูนย์รวมของการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จและบูรณาการ ณ จุดเดียวกัน อาทิ ธนาคาร บริการด้านการตรวจสุขภาพ บริษัทจัดหางาน ซึ่งคนหางานสามารถเข้าถึงบริการได้ด้วยตนเองจนจบกระบวนการไปทำงานต่างประเทศ เป็นการตัดสายนายหน้าและลดค่าใช้จ่ายของคนหางาน โดยในปี 2563 มีคนหางานมาใช้บริการ จำนวน 14,514 คน และได้เดินทางไปทำงานต่างประเทศแล้ว จำนวน 6,274 คน (รวม Re-entry) คิดเป็นร้อยละ 43.2 ลดลงจากปี 2562 มีคนหางานมาใช้บริการ จำนวน 26,219 คน และได้เดินทางไปทำงานต่างประเทศแล้ว จำนวน 25,392 คน คิดเป็นร้อยละ 96.8 อันเป็นผลสืบเนื่องจากการสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) นอกจากนี้ กรมการจัดหางานยังกำหนดมาตรการเดินทางประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้แรงงานไทยที่ประสงค์จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศใช้บริการผ่านศูนย์ฯ มากขึ้นในอนาคต

3) ขยายการฝึกอบรมคนหางานก่อนเดินทางไปทำงานต่างประเทศ เพื่อลดปัญหาการถูกหลอกลวงจากสายนายหน้าจัดหางาน รวมทั้งป้องกันการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยการกระจายการฝึกอบรมคนหางานก่อนเดินทางไปทำงานต่างประเทศ จากการจัดฝึกอบรมในส่วนกลาง ณ กรมการจัดหางาน กรุงเทพมหานคร โดยให้มีการจัดฝึกอบรม ณ สำนักงานจัดหางานจังหวัด ใน 14 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น ชัยภูมิ บุรีรัมย์ หนองคาย สกลนคร นครราชสีมา อุดรธานี อุบลราชธานี สุราษฎร์ธานี สงขลา สุโขทัย ลำปาง เชียงราย และนครสวรรค์ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายให้คนหางาน สามารถรับการอบรมในจังหวัดของตน หรือจังหวัดใกล้เคียงได้ ในปี 2563 มีคนหางานได้รับการฝึกอบรม จำนวน 1,891 คน ลดลงจากปี 2562 จำนวน 4,803 คน อันเป็นผลสืบเนื่องจากการสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) โดยหลักสูตรการฝึกอบรมจะประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมสำหรับคนเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับงานและประเทศที่จะไปทำงาน แนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของแรงงานไทยในต่างประเทศ รวมทั้งสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานไทยเมื่อไปทำงานต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการแจกแผ่นพับและคู่มือเกี่ยวกับข้อมูลประเทศ ภาษา สิทธิประโยชน์ และช่องทางการช่วยเหลือหากประสบปัญหาในการทำงานต่างประเทศ จากสำนักงานแรงงานไทยสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศนั้น ๆ โดยจะได้รับการดูแล คุ้มครอง และช่วยเหลือให้กลับมาประเทศไทยอย่างปลอดภัย นอกจากนี้ กรมการจัดหางานได้จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งสมาชิกกองทุนฯ จะได้รับความคุ้มครอง 9 กรณี นับแต่วันที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ จนครบสัญญาจ้างงาน ได้แก่ (1) กรณีถูกทอดทิ้ง (2) กรณีประสบปัญหา (3) กรณีถูกเลิกจ้าง (4) กรณีประสบอุบัติเหตุ (5) กรณีถูกส่งกลับ (6) กรณีพิการ (7) กรณีคดีความ (8) กรณีสงคราม/ภัยธรรมชาติ และ (9) กรณีเสียชีวิต

การกระจายการฝึกอบรมคนหางานก่อนเดินทางไปทำงานต่างประเทศ

หลักสูตรการฝึกอบรม

การเตรียมความพร้อมสำหรับคนเดินทางไปทำงานต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับงานและประเทศที่จะไปทำงาน

แนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของแรงงานไทยในต่างประเทศ

สิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานไทยเมื่อไปทำงานต่างประเทศ

การให้บริการประชาชนจัดทำหนังสือเดินทาง ณ จุดเดียวกัน เพื่อลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการเดินทางและอำนวยความสะดวกแก่แรงงานที่ต้องการไปทำงานในต่างประเทศ โดยร่วมกับกรมการกงสุลกระทรวงการต่างประเทศ มาจัดตั้งสำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราวสำหรับคนงานที่จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ณ กองบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ กรมการจัดหางาน ซึ่งมีประชาชนมาใช้บริการ จำนวน 2,647 คน

3.5.2 การดูแล คุ้มครองแรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ

ผลการดำเนินงานของสำนักงานแรงงานในต่างประเทศ 12 แห่ง ในปี 2563 พบว่า มีแรงงานไทยในต่างประเทศ ทั้งสิ้น 260,513 คน ได้รับการตรวจคุ้มครองตามกฎหมาย จำนวน 206,348 คน ผ่านการตรวจเยี่ยมแรงงาน 1,630 ครั้ง ประชุมปรึกษาหารือกับสถานประกอบกิจการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 1,262 ครั้ง ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานอาสาสมัครแรงงานไทยในต่างประเทศ 703 คน มีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแล และแจ้งเบาะแสผู้กระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานได้ดำเนินการคุ้มครองและติดตามสิทธิประโยชน์ให้กับแรงงานไทยในต่างประเทศ รวมทั้งสิ้น 7,684 เรื่อง ประกอบด้วย (1) สิทธิประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน จำนวน 3,978 เรื่อง รวม 107,389,671.46 บาท อาทิ ค่าจ้างค้างจ่าย เงินประกันการเดินทางกลับ เงินประกันสังคม เงินสะสมเลี้ยงชีพ เงินทดแทนกรณีเจ็บป่วย อุบัติเหตุ เสียชีวิต เป็นต้น และ (2) สิทธิประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงิน จำนวน 3,706 เรื่อง

กระทรวงการต่างประเทศดูแลให้ความช่วยเหลือแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของไทยในต่างประเทศ ดังนี้

1) การตรวจสอบสภาพการจ้างงานให้คนงานที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ

แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศที่ไม่มีสำนักงานแรงงานของกระทรวงแรงงาน สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่มีหน้าที่ตรวจสอบสภาพการจ้างงาน เพื่อประกอบการอนุญาตจัดส่งแรงงานไทยไปยังประเทศนั้น ๆ โดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ พิจารณาจากเงื่อนไขการจ้างงานให้สอดคล้องกับกฎหมายแรงงานท้องถิ่น การตรวจเยี่ยมสถานที่ทำงาน การสัมภาษณ์นายจ้าง การสืบหาประวัติการจ้างงานของนายจ้างจากแหล่งข้อมูลเปิดและหน่วยงานราชการท้องถิ่น ข้อมูลประเด็นข้อพิพาทระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในอดีต ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการสกัดกั้นการจ้างงานคนไทยในต่างประเทศที่สุ่มเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ได้

2) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ เพื่อป้องกันการข้ามนุษย์ในแรงงานไทยในต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศได้รณรงค์สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับภัยของการข้ามนุษย์ด้านแรงงานให้คนไทยทราบ ผ่านช่องทางของกระทรวงการต่างประเทศมาตลอดปี 2563 ได้แก่ (1) การบรรยายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการข้ามนุษย์ที่จังหวัดขอนแก่น บุรีรัมย์ และชลบุรี โดยเน้นกลุ่มผู้ฟังที่อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการข้ามนุษย์ในต่างประเทศ อาทิ คนวัยทำงาน นักเรียน และคนไทยที่สมรสกับคนต่างชาติ (2) การจัดทำประกาศเตือนภัยความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการข้ามนุษย์ในการไปทำงานในประเทศต่าง ๆ เผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ งานนัดในรัสเซียและประเทศแถบตะวันออกกลาง งานประมงในโซมาเลีย หรืองานร้านอาหารในมาเลเซีย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม โดยที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในปี 2563 จึงทำให้สามารถจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ได้น้อยลง เมื่อเทียบกับปี 2562

3.5.3 การเฝ้าระวังและป้องกันผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ

1) กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานตรวจสอบการเดินทางไปทำงานต่างประเทศของคนหางานคนไทยผ่านด่านตรวจคนหางานทั่วประเทศ ใน 19 จังหวัด จำนวน 25 ด่าน เพื่อป้องกันการเดินทางไปทำงานต่างประเทศที่ผิดกฎหมาย ในปี 2563 ดำเนินการตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ ด่านตรวจคนหางานทั่วประเทศ จำนวน 20,154 คน ระวังการเดินทาง จำนวน 719 คน โดยเจ้าหน้าที่จะใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 มาตรา 63 ขอตรวจสอบผู้ต้องสงสัยและใช้แบบฟอร์มในการสอบถามข้อมูลและตรวจสอบอุปกรณ์สื่อสาร ซึ่งพยานหลักฐานจะต้องชัดเจนหรือให้การยอมรับว่าจะลักลอบเข้าไปทำงานต่างประเทศจริง ถึงจะระวังการเดินทาง ซึ่งเจ้าหน้าที่ด่านจะบันทึกข้อมูลของผู้เดินทาง เพื่อจัดส่งให้จัดหางานจังหวัดเข้าไปตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และจัดหางานให้อย่างถูกกฎหมาย

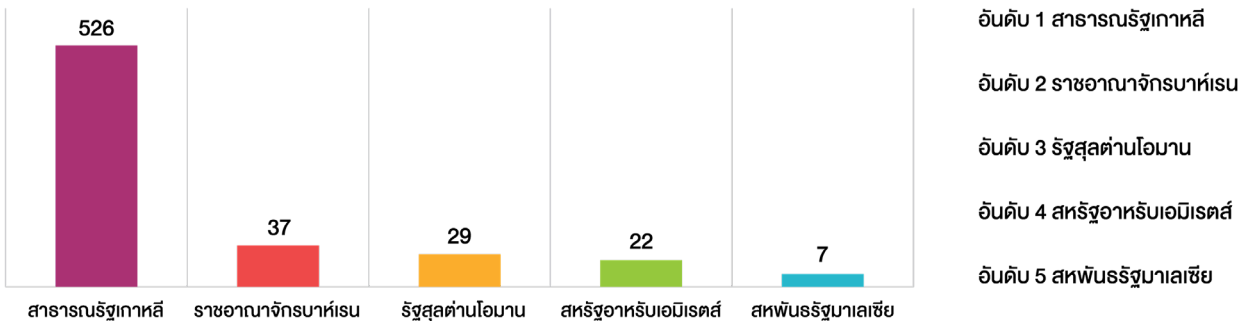
ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มคนดังกล่าว มักจะถูกหลอกหรือชักชวนให้หลงเชื่อจากกลุ่มมิจฉาชีพทางสื่อออนไลน์ เช่น LINE Facebook Instagram ฯลฯ หรือถูกชักชวนจากเพื่อนในหมู่บ้านเดียวกันที่เคยลักลอบไปทำงานมาแล้ว โดยจะหลอกล่อว่ามีรายได้สูงและสวัสดิการที่ดี เช่น งานนัดสปา งานบริการ งานในโรงงานอุตสาหกรรม และงานเกษตรกรรม เป็นต้น ทำให้คนหางานหลงเชื่อ ยอมเสียค่านายหน้า ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายเพื่อทำวีซ่าท่องเที่ยว เพื่อลักลอบไปทำงานต่างประเทศ เมื่อไปถึงประเทศปลายทางคนหางานก็ต้องอยู่อย่างหลบซ่อน ตกทุกข์ได้ยาก ถูกบังคับใช้แรงงาน และถูกข้ามนุษย์ในที่สุด ทั้งนี้ ประเทศที่มีการลักลอบไปทำงานสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรบาห์เรน รัฐสุลต่านโอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และสหพันธรัฐมาเลเซีย

2) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันการหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ ภายใต้โครงการคุ้มครองคนหางานเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง (โครงการเคาะประตูบ้าน) ในพื้นที่ที่มีแรงงานเดินทางไปทำงานต่างประเทศมากที่สุด คือ จังหวัดทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 37 จังหวัด รวม 6,674 คน โครงการเผยแพร่ความรู้เพื่อป้องกันการหลอกลวงคนหางาน จำนวน 850,678 คน โครงการเครือข่ายชุมชนร่วมรณรงค์ป้องกันการหลอกลวงและลักลอบไปทำงานต่างประเทศ จำนวน 34,535 คน โครงการเตรียมความพร้อมคนหางานเพื่อป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการข้ามนุษย์ด้านแรงงานในการไปทำงานต่างประเทศ จำนวน 3,149 คน โครงการพัฒนาศักยภาพคนหางานเพื่อการแข่งขันไปทำงานสาธารณรัฐเกาหลี จำนวน 530 คน และโครงการพัฒนาศักยภาพแรงงานไทยตามความต้องการของตลาดแรงงานไทยไปต่างประเทศ (รัฐอิสราเอล) จำนวน 405 คน

การตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ

ปี พ.ศ.	ตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ (คน)	ระงับการเดินทางผู้จะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ (คน)	เปรียบเทียบระงับการเดินทางกับการตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบ (%)
2560	64,602	729	1.13
2561	74,633	3,668	4.91
2562	74,150	3,978	5.36
2563	20,154	719	3.57

ระงับการเดินทางผู้ลักลอบไปทำงานต่างประเทศ 5 ประเทศสูงสุด

3.5.4 การตรวจบริษัทจัดหางานและการโฆษณาจัดหางานให้คนไทยเพื่อไปทำงานต่างประเทศ

ในปี 2563 กระทรวงแรงงานได้ดำเนินการตรวจสอบบริษัทจัดหางานให้คนไทยเพื่อไปทำงานต่างประเทศ จำนวน 133 แห่ง จาก 127 แห่ง ไม่พบการกระทำความผิด นอกจากนี้ ได้ตรวจพบและดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน จำนวน 65 ราย โดยอยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน และชั้นอัยการ ขอให้จัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต และหลอกลวงว่าสามารถหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศได้ โดยการหลอกลวงซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน

ทั้งนี้ เพื่อเน้นย้ำการป้องกันและป้องปรามการถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศที่จะส่งผลให้เกิดเป็นการค้ามนุษย์ กระทรวงแรงงานได้บูรณาการร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการตรวจสอบจับกุมการโฆษณาจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นต้นเหตุของการฉ้อโกง หลอกลวงแรงงานไปทำงานต่างประเทศ ผิวน้อย และการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการหลอกลวงไปยังค้ำค่าประเวณีในต่างประเทศ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ได้ร่วมกับกรมการจัดหางาน ดำเนินการสืบสวนกรณีการแสวงหาประโยชน์จากแรงงาน ตั้งแต่ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และได้เริ่มดำเนินการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีในข้อหาความผิด ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 และมาตรา 91 ตรี และมาตรา 66 พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2537 ได้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด จำนวน 128 ราย และมีผลทำให้การโฆษณาจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาตบนอินเทอร์เน็ตลดลงอย่างมาก เป็นการป้องกันแรงงานไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

3.6 การป้องกันการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทย

รัฐบาลกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ภายใต้พระราชกำหนดการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว พ.ศ. 2560 โดยรายงานผลการดำเนินงานประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบนโยบายที่ได้จัดทำตามนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว และนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อเห็นชอบแล้ว ให้นำหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการและกำกับให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องตามกฎหมายรวมทั้งสิ้น 2,526,275 คน จำแนกได้ ดังนี้ (1) แรงงานทั่วไป 2,323,124 คน (2) แรงงานประเภทฝีมือ 143,442 คน (3) ตลอดจนชีพ 68 คน และ (4) ชนกลุ่มน้อย 59,641 คน มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

3.6.1 การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว เมียนมา) ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2563 เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว เมียนมา) ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยให้คนต่างด้าวซึ่งเดิมได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่การอนุญาตนั้นได้สิ้นสุดลงและยังไม่ได้เดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักร สามารถอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานได้ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2565 โดยมีแรงงานต่างด้าวได้รับอนุญาตทำงานทั้งสิ้น 240,572 คน (กัมพูชา 70,994 คน ลาว 13,311 คน และเมียนมา 156,267 คน)

แผนภาพที่ 26 แนวทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ

แนวทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว และเมียนมา) หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ตามมติครม. เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2563

แรงงานต่างด้าว 4 กลุ่ม

1. แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามข้อตกลง MoU ซึ่งครบวาระการจ้างงาน 4 ปี

2. แรงงานต่างด้าวที่พ้นการพิสูจน์สัญชาติที่ถือ หนังสือเดินทาง (PP) เอกสารเดินทาง (TD) เอกสารรับรองบุคคล (CI) ที่ใบอนุญาตทำงานและการได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรสิ้นสุด ตั้งแต่วันที่ 30 ก.ย. 2562 ถึงวันที่ 30 มิ.ย. 2563 แต่ไม่ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562

3. แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามข้อตกลง MoU ที่การอนุญาตทำงานสิ้นสุดโดยพลงกฎหมายตามมาตรา 50,53,55 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว อาทิ ออกจากนายจ้างรายเดิม แต่ยังคงนายจ้างรายเดิมใน 30 วัน เป็นต้น

4. แรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา และเมียนมา ที่เข้ามาทำงานโดยใช้บัตรพำนัก (Border Pass) ตามความตกลงว่าด้วยการข้ามแดน ซึ่งเข้ามาทำงานในลักษณะไป - กลับ หรือตามฤดูกาล ตามมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งครบวาระการจ้างงาน และการอนุญาตให้พำนักในเขตพื้นที่ชายแดนที่ได้รับอนุญาตสิ้นสุด

ขั้นตอน

- ยื่นขอรับใบอนุญาตทำงาน กับกรมการจัดหางาน ตั้งแต่วันที่ 17 สิงหาคม 2563 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2563
- ตรวจสุขภาพ/ซื้อประกันสุขภาพ ภายในวันที่ 31 มกราคม 2564
- ขอตรวจลงตราอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร (Visa) ภายในวันที่ 31 มกราคม 2564
- ทำบัตรประจำตัวคนเข้าเมืองสัญชาติไทย (บัตรสีชมพู) ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 - 31 มีนาคม 2564

ใบอนุญาตทำงาน

ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ถึงวันที่ **31 มีนาคม 2565**

* สามารถทำงานกับนายจ้างได้ถูกประเภทที่มีมติประกาศห้ามคนต่างด้าวทำ เช่นเดียวกับคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตาม MoU ทั้งนี้ คนต่างด้าวไม่สามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ เว้นแต่

- การที่คนต่างด้าวออกจากงานนั้นเป็นความผิดของนายจ้าง
- ได้ชำระค่าใช้จ่ายให้นายจ้างรายเดิมแล้ว

* สามารถทำงานกับนายจ้างได้ 2 งาน คือ งานกรรมกร และงานรับใช้ในบ้าน ทั้งนี้ ให้ทำงานได้เฉพาะในท้องที่ตามความตกลงว่าด้วยการเดินทางข้ามแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา เมียนมา และกัมพูชา-เมียนมาหรือพม่าเท่านั้น และไม่สามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ เว้นแต่

- การที่คนต่างด้าวออกจากงานนั้นเป็นเพราะความผิดของนายจ้าง
- ได้ชำระค่าใช้จ่ายให้นายจ้างรายเดิมแล้ว

จะต้องยื่นขอรับใบอนุญาตทำงาน กับกรมการจัดหางาน ตั้งแต่วันที่ 17 สิงหาคม 2563 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2563 และตรวจสุขภาพ/ซื้อประกันสุขภาพ ใบอนุญาตทำงานมีอายุครึ่งละ 3 เดือน แต่สามารถต่อเมื่อใกล้ ไม่เกินวันที่ 31 มีนาคม 2565

ทั้งนี้ แรงงานต่างด้าวกลุ่มดังกล่าว จะได้รับสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนี้

1) กำหนดให้นายจ้างใช้สัญญาจ้าง 3 ภาษา ตามรูปแบบที่ออกโดยกรมการจัดหางาน เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการต่อไปใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว ประกอบด้วย ภาษาของแรงงานต่างด้าว ภาษาไทย และภาษาอังกฤษไว้ในฉบับเดียวกัน โดยให้เก็บสัญญาจ้างไว้ที่ทำการของนายจ้างเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้ และสำเนาสัญญาจ้างอีก 1 ฉบับ ให้ลูกจ้างเก็บรักษาไว้ ซึ่งจะ使得แรงงานต่างด้าวทุกคนได้รับสัญญาจ้าง 3 ภาษา อันเป็นมาตรการสำคัญในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวให้ได้รับค่าจ้างและสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย

2) กำหนดให้นายจ้างเป็นผู้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมการจัดหางานให้กับแรงงานต่างด้าว และห้าม นายจ้างเรียกเก็บเงินเกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวมาทำงาน จากคนต่างด้าว ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่อยู่ในความรับผิดชอบของคนต่างด้าวที่นายจ้างได้ออกให้ไปก่อน เช่น ค่าหนังสือเดินทาง ค่าตรวจสุขภาพ ค่าใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 49 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561 หากนายจ้างฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับสองเท่าของเงิน หรือมูลค่าทรัพย์สินที่เรียกเก็บจากคนต่างด้าว หรือหักไว้เกินกว่าอัตราที่กำหนด และให้ศาลสั่งให้นายจ้างนั้น คืนเงินหรือทรัพย์สินที่เรียกเก็บโดยไม่ชอบให้แก่คนต่างด้าว กรณีนายจ้างไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลภายในสามสิบวัน เมื่อคนต่างด้าวร้องขอ ให้อธิบดีหักหลักประกันของนายจ้างผู้นั้น เพื่อปฏิบัติตามคำสั่งของศาลก็ได้

สำหรับค่าใช้จ่ายและค่าบริการในการจัดหาแรงงานต่างด้าวนั้น กฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศจะเรียกหรือรับค่าบริการจากนายจ้างได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของค่าจ้างรายเดือนที่คนต่างด้าวได้รับเดือนแรก หรือระยะเวลาสามสิบวันแรกที่คนต่างด้าวเข้าทำงานโดยขณะเดียวกันจะมีค่าใช้จ่ายที่ผู้รับอนุญาตจะสามารถเรียกเก็บจากนายจ้างเท่านั้น โดยเก็บได้เท่าที่จ่ายจริง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายตามกฎหมายที่กำหนดให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบหรือที่นายจ้างแสดงเจตนาในสัญญาการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศว่าจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้นให้แก่คนต่างด้าว ค่าจัดเตรียมเอกสาร (ค่าจัดทำเอกสาร ค่ารับรองเอกสาร ค่าจัดทำคำแปลเอกสาร) และค่าพาหนะเดินทาง ค่าอาหาร และค่าที่พัก ในการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ

3) เพิ่มโอกาสในการเปลี่ยนนายจ้างของแรงงานต่างด้าว ดังนี้

กระทรวงแรงงานให้ความสำคัญกับสิทธิในการเปลี่ยนนายจ้างของแรงงานต่างด้าวทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม โดยแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ให้แรงงานต่างด้าวสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

กรณีที่ 1 กรณีเป็นความผิดของนายจ้างสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ทันที ได้แก่ (1) นายจ้างทำทารุณกรรมหรือทำร้ายร่างกาย (2) นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างหรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน (3) นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในสภาพแวดล้อมในการทำงานที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขอนามัย (4) กรณีนายจ้างเลิกจ้างโดยไม่มีเหตุอันสมควร และ (5) นายจ้างเสียชีวิต หรือนายจ้างล้มละลาย

กรณีที่ 2 กรณีที่ลูกจ้างต้องการเปลี่ยนนายจ้างโดยมิใช่ความผิดของนายจ้าง ให้นายจ้างรายใหม่ และนายจ้างรายเดิมตกลงกันที่จะชำระค่าใช้จ่ายส่วนต่างในการจัดหางานให้แก่นายจ้างรายเดิมตามสัดส่วนของระยะเวลาที่คนต่างด้าวนั้นทำงานไปแล้ว

3.6.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU

กระทรวงแรงงานได้มีการประชุมเจรจากับประเทศต้นทาง (กัมพูชา ลาว เมียนมา) อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านแรงงานระหว่างกันตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน (MOU) ปรับปรุงกระบวนการนำเข้าแรงงานตามระบบ MOU โดยลดขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานฝ่ายไทยให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใสมากยิ่งขึ้น จากเดิมกำหนดระยะเวลาดำเนินการ 25 วันทำการ ลดเหลือ 15 วันทำการ ทำให้มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานถูกต้องตามกฎหมายระบบ MOU ลดปัจจัยเสี่ยงการถูกละเมิดสิทธิด้านแรงงานและการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้มากยิ่งขึ้น โดยมีผลการนำเข้าแรงงานต่างด้าวระบบ MOU ตั้งแต่ ปี 2560 ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ในปี 2563 มีจำนวน 111,429 คน ลดลง จากปี 2562 ซึ่งมีจำนวน 378,175 คน เนื่องจากสถานการณ์ระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ต้องชะลอการนำเข้าแรงงานต่างด้าว สำหรับผลการเจรจาเพื่อแก้ไขบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการจ้างงาน (Agreement) สรุปได้ดังนี้

- 1) การตรวจสอบสุขภาพจากประเทศต้นทาง เพื่อให้มั่นใจว่าแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานมีสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง โดยจะมีการตรวจ 5 โรค ได้แก่ โรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคติดยาเสพติดให้โทษ โรคพิษสุราเรื้อรัง และโรคซิฟิลิส ในระยะที่ 3
- 2) การตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของแรงงานต่างด้าวในประเทศต้นทาง ก่อนเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย
- 3) การนำแรงงานประมงทะเลเข้ามาทำงานตาม MOU ทางการเมียนมาพร้อมและยินดีจัดส่ง โดยเห็นชอบแบบคำร้องขอนำเข้าแรงงานต่างด้าวและสัญญาจ้างที่ฝ่ายไทยกำหนดขึ้นตามการร้องขอของทางการเมียนมา ทั้งนี้ จะดำเนินการจัดส่งแรงงานเข้ามาทำงานในกิจการประมงด้านเกาะสอง จังหวัดระนอง เท่านั้น
- 4) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เห็นชอบให้ใช้แบบคำร้องขออนุญาตคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ สำหรับกิจการประมงทะเล เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกับแรงงานสัญชาติอื่น
- 5) การแจ้งให้ประเทศต้นทางทราบแนวทางการบริหารจัดการการทำงานของแรงงานต่างด้าว กลุ่มที่ได้รับบริการขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานถูกกฎหมาย ซึ่งใบอนุญาตทำงานหมดอายุ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 และวันที่ 31 มีนาคม 2563 เพื่อเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับแรงงานต่างด้าวมาดำเนินการต่อใบอนุญาตทำงานตามระยะเวลาที่กำหนด

3.6.3 การตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ นายจ้าง สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว

- 1) เพิ่มความถี่ในการตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ โดยดำเนินการตรวจสอบบริษัทฯ ในปี 2563 จำนวน 264 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่ดำเนินการตรวจ 244 แห่ง สำหรับผลการตรวจ ในปี 2563 พบการกระทำความผิด จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.2 ลดลงจากปี 2562 ที่พบการกระทำความผิด จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.6 ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มความถี่ในการตรวจและการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจังของเจ้าหน้าที่ จึงส่งผลให้บริษัทฯ ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดและดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายทุกขั้นตอนมากขึ้น ทั้งนี้ ผลการดำเนินคดี บริษัทถูกพักใช้ใบอนุญาต 30 วัน 1 แห่ง ขอให้ไม่จดทะเบียนลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานต่อนายทะเบียน และมีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องภายใน 15 วัน 1 แห่ง โดยให้แสดงใบอนุญาตจัดหางานไว้ ณ ที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สำนักงาน

2) **เพิ่มความเข้มงวดการตรวจสอบนายจ้าง สถานประกอบการ** โดยดำเนินการตรวจ ในปี 2563 จำนวน 40,217 ราย/แห่ง ลดลงจากปี 2562 ที่ดำเนินการตรวจ จำนวน 54,104 ราย/แห่ง สำหรับผลการตรวจ ในปี 2563 พบการกระทำความผิด จำนวน 2,944 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.2 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่พบการกระทำความผิด จำนวน 2,333 ราย/แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.3 ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มความถี่ในการตรวจและการบังคับใช้กฎหมาย ที่จริงจังมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นความผิดครั้งแรกจึงดำเนินการเปรียบเทียบปรับ จำนวน 668 ราย รวมเป็นเงิน 3,652,800 บาท (ขึ้นคณะกรรมการเปรียบเทียบและพนักงานสอบสวน จำนวน 657 ราย เป็นเงิน 3,295,800 บาท และชั้นศาล จำนวน 11 ราย เป็นเงิน 357,000 บาท) โดยอยู่ระหว่างดำเนินการในชั้นคณะกรรมการเปรียบเทียบ ปรับอีก จำนวน 32 ราย และชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 2,244 ราย ข้อหาจ้างคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน

3.6.4 การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย

1) **พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง 5 แห่ง** (จังหวัดตาก หนองคาย สระแก้ว มุกดาหาร และระนอง) โดยแรงงานต่างด้าวจะได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อให้มีความพร้อมก่อนเข้ามาทำงานในประเทศไทย เช่น กฎหมายภายในประเทศที่สำคัญ รวมทั้ง ศาสนา วัฒนธรรม และสังคม ตลอดจนช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียนกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิด้านแรงงาน ทั้งนี้ มีแรงงานต่างด้าวผ่านการฝึกอบรม รวมทั้งสิ้น 111,429 คน

แผนภาพที่ 27 การดำเนินงานศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง

การดำเนินงานศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง

ปี 2560 287,706 คน	ปี 2561 442,736 คน	ปี 2562 413,536 คน	ปี 2563 111,429 คน
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง มีจำนวน 5 แห่ง ดังนี้

ตาก	หนองคาย	สระแก้ว	มุกดาหาร	ระนอง
-----	---------	---------	----------	-------

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ในศูนย์แรกรับฯ ได้กำหนดมาตรการคุ้มครองสัมภาษณ์แรงงานต่างด้าว โดยแยก นายจ้างและนายหน้าออกจากห้องสัมภาษณ์ เพื่อตรวจคัดกรองแรงงานต่างด้าวว่ามีนายจ้างจริงตรงตามสัญญาจ้าง และไม่ได้ถูกชักจูง หลอกลวง หรือถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดหางานและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็น สาเหตุสำคัญของการถูกบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยผลการคุ้มครองสัมภาษณ์ ยังไม่พบเหตุสงสัยว่า แรงงานต่างด้าวถูกชักจูง ล่อลวง หรือกระทำการในทางที่ผิดกฎหมาย โดยแรงงานต่างด้าวได้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

(1) ความสมัครใจ แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่สมัครใจเข้ามาทำงานในประเทศไทย เนื่องจากต้องการ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการได้ค่าจ้างที่สูงกว่าทำงานในประเทศตน

(2) ตำแหน่งงานว่าง แรงงานต่างด้าวทราบจากบริษัทจัดหางานของประเทศตนที่ลงพื้นที่แนะนำ และผ่านการคัดเลือกตามแต่ตำแหน่งงานที่ถนัด และส่วนหนึ่งผ่านการชักชวนจากเพื่อนที่ทำงานในประเทศไทย

(3) สัญญาจ้าง แรงงานต่างด้าวทราบกำหนดเวลาการทำงาน 2 ปี ต่อได้อีก 2 ปี โดยได้รับค่าจ้างขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด ที่พักนายจ้างเป็นผู้จัดหาให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นส่วนใหญ่ในกิจการทั่วไป หรืองานก่อสร้าง แต่กิจการบางแห่งแรงงานจะเป็นผู้ออกค่าที่พักเอง

(4) การรักษาพยาบาล แรงงานต่างด้าวทราบว่า นายจ้างจะจัดให้มีระบบประกันสังคมและประกันสุขภาพตามที่กฎหมายกำหนด

(5) ค่าใช้จ่าย แรงงานต่างด้าวทราบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกับบริษัทจัดหางานในประเทศของตนเอง โดยแรงงานเมียนมาที่เคยทำงานกับนายจ้างในประเทศไทย จะเสียค่าใช้จ่าย ประมาณ 5,000-6,000 บาท ส่วนแรงงานใหม่ที่ยังไม่มีเอกสารใด ๆ จะเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 11,500 บาท แรงงานกัมพูชา จะเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 15,000-16,000 บาท และแรงงานลาว ตามที่ตกลงกับบริษัทจัดหางาน

อย่างไรก็ดี เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้มีการระงับการเคลื่อนย้ายการนำเข้าแรงงานตามระบบ MOU ตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม 2563 จึงยังไม่มีแรงงานเดินทางเข้ามาทำงาน ณ ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง

2) ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว 10 แห่ง (จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรปราการ ชลบุรี ระนอง สุราษฎร์ธานี สงขลา ตาก เชียงใหม่ นครราชสีมา และขอนแก่น) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำงานแบบมีส่วนร่วมกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) องค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) อาทิ องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) มูลนิธิริษัทไทย มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF) เครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (MWRN) คณะกรรมการสมานฉันท์ส่งเสริมคุ้มครองแรงงานข้ามชาติชาวพม่า (Solidarity Committee for the Protection Myanmar Migrant Workers: AAC-SCPM) และองค์กรยอองฉีอู (YCO) โดยให้คำปรึกษา แนะนำ รับข้อร้องทุกข์ร้องเรียน ประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานต่างด้าวที่ประสบปัญหาจากการทำงานในประเทศไทย ในปี 2563 มีแรงงานต่างด้าวในกิจการทั่วไป กิจการประมงทะเลและแปรรูปสัตว์น้ำขอรับความช่วยเหลือ รวมจำนวน 44,193 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีแรงงานขอความช่วยเหลือ จำนวน 40,494 คน ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการของกระทรวงแรงงานที่กำหนดให้แรงงานต่างด้าวทุกคนทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีการเปิดให้จดทะเบียนและต่อใบอนุญาตทำงานให้กับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับมาตรการในการตรวจสอบนายจ้างและสถานประกอบการอย่างเข้มงวด ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวกลุ่มเสี่ยงได้รับค่าจ้างและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามกฎหมาย จึงถูกละเมิดสิทธิด้านแรงงานน้อยลง สำหรับการให้ความช่วยเหลือสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ (1) เปลี่ยน/เพิ่มนายจ้าง (2) ออกใบอนุญาตทำงานแทนใบอนุญาตทำงานชั่วคราว/สูญหาย (3) ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่แรงงานต่างด้าว เช่น COVID-19 (4) แก้ไขข้อมูลทางทะเบียน คัดเอกสารหลักฐาน และ (5) แรงงานต่างด้าวได้รับสิทธิที่พึงได้รับ เช่น เงินประกันสังคม ตามลำดับ

การดำเนินงานศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

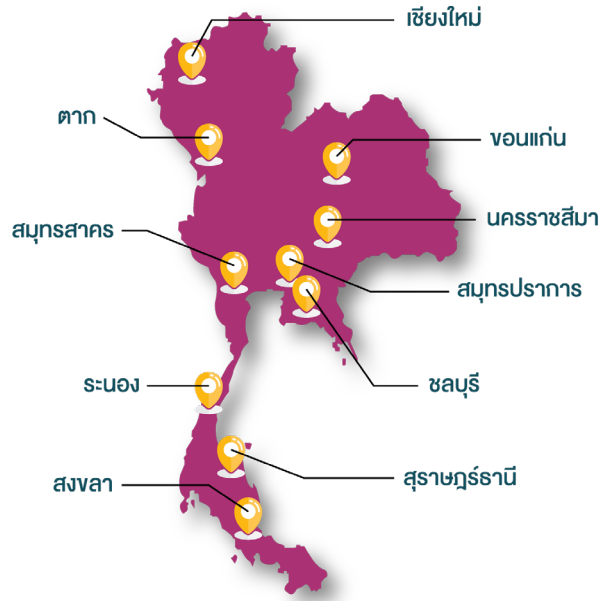
การให้ความช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ที่ประสบปัญหาจากการทำงานในประเทศไทย

ปี 2560	ปี 2561
57,498 คน	113,644 คน
ปี 2562	ปี 2563
40,494 คน	44,193 คน

การช่วยเหลือสูงสุด 5 ลำดับแรก

- (1) เปลี่ยน/เพิ่มนายจ้าง
- (2) ออกใบอนุญาตทำงานแทนใบอนุญาตทำงานชั่วคราว/สูญหาย
- (3) ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่แรงงานต่างด้าว เช่น COVID-19
- (4) แก้ไขข้อมูลทางทะเบียน คัดเอกสารหลักฐาน
- (5) แรงงานต่างด้าวได้รับสิทธิที่พึงได้รับ เช่น เงินประกันสังคม

ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว มีจำนวน 10 แห่ง

ทั้งนี้ กระทรวงแรงงานได้ร่วมมือกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) จัดประชุมเจ้าหน้าที่ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว เมื่อวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ 2563 โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้แก่ มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF) มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์ (MAP) เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ (MWG) และศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทางทะเล (Stella Maris) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำคู่มือสำหรับการดำเนินงานและการให้ความช่วยเหลือในศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว รวมถึงการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะให้แก่เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ในการปฏิบัติงานเพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปกป้อง รับทราบปัญหา แก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว ถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้ทั้ง 10 ศูนย์ฯ นำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานและให้ความช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานและแนวทางเดียวกัน และเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาเสนอแนะให้เห็นในการให้ความช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ตามที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ทำการศึกษา เสนอแนะ และร่วมหารือรับฟังปัญหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ไขปัญหาเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการค้ำมนุษย์ด้านแรงงานจากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม ตลอดจนร่วมกันกำหนดแนวทาง มาตรการดำเนินงาน และมีความตกลงที่จะร่วมกันพัฒนาศักยภาพของศูนย์ฯ ต่อไป

รูปภาพที่ 5 การประชุมเจ้าหน้าที่ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

3.7 การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และเพิ่มประสิทธิภาพของการตรวจแรงงาน

3.7.1 การตรวจแรงงานในระบบ กลุ่มเสี่ยง สถานประกอบการกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ และเรือประมง ณ ศูนย์ PIPO

กระทรวงแรงงาน ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองแรงงานทุกสัญชาติให้ได้รับสิทธิตามกฎหมาย ผ่านกระบวนการตรวจแรงงาน ทั้งด้านสภาพการจ้างและสภาพการทำงาน ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และเป็น การคุ้มครองให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานที่กำหนดไว้ อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ โดยในปี 2563 หน่วยงานในพื้นที่ได้บูรณาการตรวจแรงงาน สถานประกอบการในระบบ กลุ่มเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เรือประมง (PIPO) และสถานประกอบการ แปรรูปสัตว์น้ำ รวมทั้งสิ้น 92,534 แห่ง/ลำ มีแรงงานผ่านการตรวจและได้รับคุ้มครองให้ได้รับสิทธิตามกฎหมาย ถึง 1,933,608 คน ในจำนวนนี้พบการกระทำความผิด 11,177 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.08 ที่พบการกระทำความผิด โดยอยู่ระหว่างสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม 191 แห่ง ดำเนินการเสร็จสิ้น 10,902 คำสั่ง/คดี คิดเป็นร้อยละ 97.54 แห่ง ความสำเร็จ แบ่งเป็น คดีเสร็จสิ้น 23 คดี และออกคำสั่งเสร็จสิ้น 10,879 คำสั่ง โดยสามารถเรียกร้องสิทธิประโยชน์ ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานให้กับแรงงาน รวมทั้งสิ้น 1,038,968,188.38 บาท ความผิดที่พบมากที่สุด อาทิ ค้างจ่ายค่าจ้าง ค่าชดเชย ไม่จัดวันหยุด ไม่จัดทำข้อบังคับในการทำงาน และไม่จัดทำทะเบียนลูกจ้าง ตามลำดับ

นอกจากนี้ ได้เพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกผู้เสียหายจากการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ ด้านแรงงานจากการคัดกรองลูกจ้าง โดยการสัมภาษณ์ผ่านแบบคัดกรองแรงงานบังคับเบื้องต้นกับแรงงาน จากการยื่นคำร้องทุกข์ (คร.7) หรือร้องเรียน เพื่อค้นหาข้อบ่งชี้ของการบังคับใช้แรงงานหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จำนวน 5,824 แห่ง 14,737 คน ในจำนวนนี้ ไม่เข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน/การค้ามนุษย์ จำนวน 5,823 แห่ง 14,736 คน เข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน/การค้ามนุษย์ จำนวน 1 แห่ง 1 คน สรุปผลการดำเนินคดีได้ ดังนี้

คดีลูกจ้างสัญญาตลาดลาวทำงานในตำแหน่งพนักงานดูแลหน้าร้านและทำหน้าที่เป็นแม่บ้านในห้างหุ้นส่วนจำกัด จังหวัดสมุทรสาคร นายจ้างให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าจ้าง ค่าทำงานในวันหยุด และวันหยุดตามประเพณี ตั้งแต่ปี 2555 ถึงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 จากการคัดแยก พบว่า เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์และได้ดำเนินคดีอาญาเลขที่ 365/2563 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 และเรียกร้องค่าจ้าง ค่าทำงานในวันหยุดและวันหยุดตามประเพณีค้างจ่าย รวมเป็นเงินจำนวน 1,065,801 บาท ซึ่งผลการดำเนินคดีของนายจ้างอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นอุทธรณ์

ตารางที่ 29 การตรวจแรงงานในระบบ กลุ่มเสี่ยง สถานประกอบการกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ และเรือประมง

การตรวจแรงงาน และการคัดกรองผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

การตรวจแรงงาน	จำนวน		พบการกระทำความผิดด้านแรงงาน		การดำเนินการของเจ้าหน้าที่				ดำเนินการสิ้นสุด	
					สอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม	ชั้น พนง. สอบสวน	ชั้นอุทธรณ์	ชั้นศาล	ออกคำสั่ง	ดำเนินคดี
	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คดี)	(คดี)	(คดี)	(คำสั่ง)	(คดี)
ในระบบ	34,792	1,151,173	9,529	382,249	181	-	-	-	9,288	16
กลุ่มเสี่ยง	1,773	65,314	1,616	56,285	19	-	-	-	1,562	4
เรือประมง	55,818	690,793	19	229	-	-	-	-	16	3
กิจการแปรรูปสัตว์น้ำ	151	26,328	13	4,227	-	-	-	-	13	-
รวม	92,534	1,933,608	11,177	442,990	200	-	-	-	10,879	23

หมายเหตุ สถานประกอบการกิจการ 1 แห่ง หากปฏิบัติไม่ถูกต้อง อาจถูกออกคำสั่งและดำเนินคดีควบคู่กัน

รูปภาพที่ 6 กิจกรรมการตรวจบูรณาการแรงงานในระบบ กลุ่มเสี่ยง สถานประกอบการกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ และเรือประมงในพื้นที่

นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานการปฏิบัติงานของศูนย์ PIPO โดยกรมประมงได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) กรมเจ้าท่า กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก (PIPO Manual) พร้อมทั้งปรับปรุงคู่มือให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งคู่มือปัจจุบันที่ใช้อยู่ปรับปรุงล่าสุดเดือนมกราคม 2563 นอกจากนี้ กรมประมงได้จัดทำหลักสูตรการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ PIPO ทั้งกระบวนการทำงาน คู่มือการปฏิบัติงาน ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเรือ และการบูรณาการทำงานร่วมกันใน ศูนย์ PIPO โดยส่งต่อหลักสูตรให้หน่วยงานต้นสังกัด เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง อาทิ กรมเจ้าท่า กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรมการจัดหางาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่สหวิชาชีพในการตรวจเรือและการตรวจแรงงาน **และเพื่อเป็นการยกระดับการปฏิบัติหน้าที่ของทีมสหวิชาชีพ** กรมประมงได้ร่วมกับ OceanMind จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม “แนวทางการสืบสวนเกี่ยวกับคดีประมง” จำนวน 3 รุ่น เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ อบรมให้กับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ PIPO ซึ่งภายในหลักสูตรมีที่ปรึกษาอาวุโสด้านการบังคับใช้กฎหมายของ OceanMind ให้ความรู้ในเรื่องทักษะการสืบสวน การรวบรวมข้อมูลและข้อสงสัยในการตรวจเรือประมง ซึ่งนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมาย การประมง พร้อมทั้งความสามารถที่จำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบด้านการประมง ในการวิเคราะห์ข้อมูลของศูนย์ PIPO ที่มีอยู่ โดยมุ่งเน้นเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบเรือประมงในศูนย์ PIPO เป็นหลัก โดยมีผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 99 คน

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ได้มีคำสั่งแต่งตั้งชุดตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Flying Inspection Team: FIT) เพื่อติดตามการปฏิบัติงานและรักษามาตรฐานการปฏิบัติงาน โดย ศรชล. เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ ร่วมกับหน่วยงานสหวิชาชีพ ประกอบด้วยกรมประมง กรมเจ้าท่า กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ PIPO สามารถปฏิบัติงานได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และดำรงไว้ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ในปีงบประมาณ 2563 ได้ดำเนินการตรวจประเมินจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งผลการประเมินครั้งที่ 1/2563 พบว่า ศูนย์ PIPO ทั้งหมด 30 ศูนย์ มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้ ศูนย์ PIPO ที่มีผลการประเมินสูงกว่าระดับมาตรฐาน กล่าวคือ ระดับ A จำนวน 11 ศูนย์ และระดับ B+ จำนวน 14 ศูนย์ ส่วนศูนย์ที่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ในระดับ B มีจำนวน 5 ศูนย์ ในขณะที่ผลการประเมินครั้งที่ 2/2563 มีแนวโน้มดีขึ้น โดย ศูนย์ PIPO มีผลการประเมินระดับ A มีจำนวน 21 ศูนย์ และระดับ B+ มีจำนวน 9 ศูนย์ ในการประเมินครั้งที่ 2 ไม่พบศูนย์ PIPO มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในระดับ B

สำหรับแนวปฏิบัติของศูนย์ที่มีผลการประเมินต่ำลง กรมประมงมีโครงการ Smart PIPO เพื่อยกระดับการทำงานของหัวหน้าศูนย์ และบุคลากรในหน่วยงาน มีแผนการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน แผนการตรวจการปฏิบัติราชการของผู้บังคับบัญชาในแผนงานประจำปี โดยไม่แจ้งล่วงหน้าเพื่อกำกับการทำงาน และศูนย์ที่มีคะแนนต่ำกว่าครั้งก่อนหน้า จะมีการตรวจซ้ำ ให้ความรู้ผ่าน Smart PIPO และแจ้ง ศรชล. ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการตรวจประเมินวงรอบต่อไป อีกทั้ง ศรชล. จะถอดบทเรียนการตรวจประเมิน 4 ครั้ง และพัฒนาคู่มือการประเมิน เพื่อให้กระบวนการตรวจประเมินมีความคงเส้นคงวาในระยะยาว

นอกจากนี้ กรมประมง โดยกองบริหารจัดการเรือประมงและการทำการประมง ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจประเมิน และติดตามการทำงานของศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมง จำนวน 30 ศูนย์ เป็นโครงการสนับสนุนแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร โครงการจัดระเบียบ การประมงให้เป็นมาตรฐาน กิจกรรมหลักจัดระเบียบการประมงให้เป็นไปตามมาตรฐาน กิจกรรมย่อยบริหารจัดการ และควบคุมการทำประมงให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออก เรือประมง ส่งเสริม สนับสนุนให้มีศูนย์ PIPO ต้นแบบ (Smart PIPO) และเพื่อให้การปฏิบัติงานของศูนย์ PIPO เป็นมาตรฐานเดียวกัน

3.7.2 จัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว (Seabook)

กรมประมงจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว (Seabook) ตามมาตรา 83 แห่งพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558 ผ่านระบบการออกหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว ณ สำนักงานประมงจังหวัด 22 จังหวัดชายทะเล โดยมีวัตถุประสงค์จัดเก็บข้อมูล และประวัติแรงงานต่างด้าวที่ทำงานบนเรือประมง เพื่อความมั่นคง ในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว และดูแลสวัสดิภาพของแรงงานต่างด้าวในภาคประมงให้ได้รับความปลอดภัย จากขบวนการค้ามนุษย์ โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินงานจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานต่างด้าว ประจำปี 2563 ดังนี้

1) ดำเนินการจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานต่างด้าว จำนวน 58,858 ราย โดยจำแนก ตามสัญชาติ ดังนี้ เมียนมา จำนวน 44,898 ราย กัมพูชา จำนวน 12,627 ราย ลาว จำนวน 902 ราย เวียดนาม จำนวน 11 ราย และอื่น ๆ จำนวน 420 ราย

2) ดำเนินการจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานต่างด้าว กรณีพิเศษ เป็นการแก้ไขปัญหา การขาดแคลนแรงงานในภาคประมง โดยมีกรอบเวลาเปิดขึ้นทะเบียนแรงงาน จำนวน 2 รอบ ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม-30 กันยายน 2563 ผลการดำเนินการจำนวนทั้งสิ้น 3,198 ราย โดยแยกตามสัญชาติ ดังนี้ เมียนมา จำนวน 1,593 ราย กัมพูชา จำนวน 1,527 ราย และลาว จำนวน 78 ราย

3.7.3 การบูรณาการตรวจเรือประมงกลางทะเล

รัฐบาลไทยยังให้ความสำคัญกับการบูรณาการตรวจเรือประมงกลางทะเล โดยกรมประมง ได้จัดตั้ง ศูนย์ป้องกันและปราบปรามประมงทะเลขึ้น เพื่อดำเนินการประสานคณะทำงานระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการตรวจทางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมเจ้าท่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กรมสอบสวนคดีพิเศษ และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทางทะเล กำหนดวันออกปฏิบัติงานตรวจเรือและแรงงานในเรือประมงกลางทะเล ตามจำนวนครั้งที่ได้รับเป้า ในแต่ละจังหวัด โดยใช้เรือตรวจการประมงทะเล ขนาด 60-70 ฟุต ตรวจสอบการทำการประมง แรงงานประมง และ เรือประมง หากพบว่า มีการดำเนินการไม่เป็นไปตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะเป็น ผู้ดำเนินการกล่าวโทษ

ผลการบูรณาการตรวจร่วมเรือประมงและแรงงาน ในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล การตรวจเรือประมง 842 ลำ แรงงานที่ได้รับการตรวจ จำนวน 10,118 คน แบ่งเป็น แรงงานไทย 3,933 คน และแรงงานต่างชาติ 6,185 คน พบการกระทำความผิด จำนวน 1 คดี 1 ราย ในข้อหาใช้คนประจำเรือทำงานบนเรือประมง โดยไม่มีหนังสือ คนประจำเรือ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 153 ระบุว่า เจ้าของเรือประมง

ผู้ใดใช้คนประจำเรือซึ่งไม่มีหนังสือคนประจำเรือ หรือไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 83 หรือฝ่าฝืน 83/1 ต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่าสี่แสนบาท แต่ไม่เกินแปดแสนบาทต่อคนประจำเรือดังกล่าว หนึ่งคน และให้อธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตทำการประมงของเจ้าของเรือประมง และให้อธิบดีกรมเจ้าท่ามีคำสั่งเพิกถอนประกาศนียบัตรนายเรือของผู้ควบคุมเรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยด้วย เช่น กรณีเรือพรไพลิน คดีใช้คนประจำเรือทำงานบนเรือประมงโดยไม่มีหนังสือคนประจำเรือ จับกุมวันที่ 21 มกราคม 2563 ได้รับบทลงโทษ เปรียบเทียบปรับเป็นเงิน 400,000 บาท พร้อมทั้งมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตทำการประมงของเจ้าของเรือประมง

นอกจากนี้ กองทัพเรือได้ดำเนินการป้องกันและสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทางทะเล พบผู้กระทำความผิด รวม 466 คน แบ่งตามสัญชาติ ได้แก่ กัมพูชา 77 คน ลาว 16 คน เมียนมา 72 คน และเวียดนาม 301 คน อันเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันไม่ให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน

3.7.4 การคุ้มครองสิทธิประโยชน์แรงงานตามแนวชายแดน

1) การตรวจแรงงานตามแนวชายแดน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินการมาตรการตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยงตามแนวชายแดนอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดหรือการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และเพื่อให้แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามฤดูกาล ตามมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้รับการคุ้มครองและได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย โดยในปี 2563 สถานประกอบกิจการกลุ่มเสี่ยงตามแนวชายแดน ภายใต้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษผ่านการตรวจ 161 แห่ง ลูกจ้าง 5,376 คน ปฏิบัติไม่ถูกต้อง 146 แห่ง ลูกจ้าง 5,026 คน ดำเนินการเสร็จสิ้น 146 คำสั่ง/คดี (ออกคำสั่ง 144 คำสั่ง และดำเนินคดี 2 คดี) คิดเป็นร้อยละ 100 แห่ง ความสำเร็จส่วนใหญ่พบความผิดในข้อหาจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ไม่จัดทำเอกสารการจ่ายค่าจ้าง และข้อบังคับตามกฎหมาย

2) การให้ความคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่แรงงานต่างด้าวที่อยู่ในระบบประกันสังคม กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานประกันสังคม ให้ความคุ้มครองสิทธิประโยชน์ประกันสังคมแก่แรงงานทุกสัญชาติอย่างเท่าเทียม โดยในปี 2563 ดำเนินการจ่ายสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน ดังนี้

กองทุนประกันสังคม จ่ายประโยชน์ทดแทน 7 กรณี ได้แก่ กรณีเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน ให้กับผู้ประกันตนที่เป็นแรงงานต่างด้าว รวมทั้งสิ้น 1,519 ล้านบาท เพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา 841.94 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 224 (ปี 2562 จำนวน 677.06 ล้านบาท) ในจำนวนนี้เป็น การจ่ายให้กับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว เมียนมา) จำนวน 1,082.51 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 71.25 ของจำนวนเงินที่แรงงานต่างด้าวได้รับทั้งหมด

สำหรับแรงงานไม่ว่าจะเป็นคนไทย หรือคนต่างด้าว หากทำงานเป็นลูกจ้างในกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ เลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีได้ใช้ลูกจ้างตลอดปี หรือทำงานเป็นลูกจ้างในกิจการที่มีลักษณะการจ้างงานเป็นครั้งคราว เป็นการจร หรือเป็นไปตามฤดูกาล จะไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม (ซึ่งเป็นไปตามนัยยะของมาตรา 3 (6) (7) แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการหรือลูกจ้างอื่นที่ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม พ.ศ. 2560) ดังนั้น ในกรณีที่แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานตามมาตรา 64 แห่งกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว และมีลักษณะการจ้างงานที่เข้าข่ายไม่อยู่ในการบังคับใช้ตามกฎหมายว่าด้วย

การประกันสังคม อนึ่ง กรณีแรงงานประมงปัจจุบันจะได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ในงานประมง พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นไปตามประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง การจัดสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพและสวัสดิการ แก่แรงงานประมง โดยเจ้าของเรือต้องจัดให้แรงงานประมงได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพและสวัสดิการ ดังต่อไปนี้

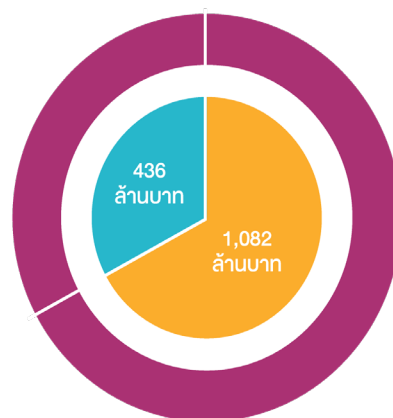
- (1) การคุ้มครองด้านสุขภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน
- (2) เงินทดแทนการขาดรายได้จากการเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน
- (3) เงินทดแทนกรณีทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน
- (4) เงินทดแทนกรณีตายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน

ในกรณีแรงงานประมงเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายอันมิใช่เนื่องจากการทำงานและไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เจ้าของเรือต้องจัดให้มีการคุ้มครองด้านสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้ โดยเจ้าของเรือ อาจซื้อประกันภัยเพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการแก่แรงงานประมงแทน หรือเจ้าของเรือและแรงงานประมง อาจตกลงกันให้ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพและสวัสดิการตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมแทนก็ได้

แผนภาพที่ 29 จำนวนเงินที่แรงงานต่างด้าวได้รับจากกองทุนประกันสังคม

จำนวนเงินที่แรงงานต่างด้าวได้รับจากกองทุนประกันสังคม

การขอรับประโยชน์ทดแทน	จำนวนเงิน (บาท)	
	3 สัญชาติ	สัญชาติอื่น ๆ
เจ็บป่วย	55,495,462	9,525,056
คลอดบุตร	361,006,811	24,932,731
ทุพพลภาพ	456,283	638,764
เสียชีวิต	27,580,596	5,950,533
สงเคราะห์บุตร	143,801,600	24,606,200
ชราภาพ	16,369,701	114,862,877
ว่างงาน	477,802,808	256,223,179
รวม	1,082,513,261	436,739,340

● แรงงาน 3 สัญชาติ ● สัญชาติอื่น ๆ
รวม 1,519,252,601 บาท

*แรงงาน 3 สัญชาติ ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา และลาว

• กองทุนเงินทดแทน จ่ายเงินทดแทนอันเนื่องจากการทำงาน ได้แก่ กรณีเสียชีวิต ทุพพลภาพ สูญเสียอวัยวะ และหยุดงาน ให้กับแรงงานต่างด้าว รวมทั้งสิ้น 196.071 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นการจ่ายให้กับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว เมียนมา) จำนวน 190.58 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.2 ของจำนวนเงินที่แรงงานต่างด้าวได้รับทั้งหมด

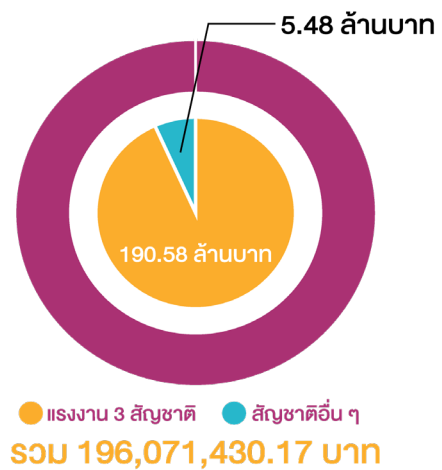
ในส่วนความคุ้มครองกรณีประสบอันตราย เจ็บป่วย เสียชีวิตหรือสูญหาย อันเนื่องมาจากการทำงาน หากแรงงานต่างด้าวมีใบอนุญาตทำงาน ตามมาตรา 64 และมีหนังสือเดินทาง หรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง อย่างถูกต้องตามประกาศสำนักงานประกันสังคม ก็จะได้รับ ความคุ้มครองจากกองทุนเงินทดแทน โดยปัจจุบัน พระราชบัญญัติเงินทดแทน ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561 ได้ขยายความคุ้มครองไปยังลูกจ้างในกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ เลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีได้ใช้ลูกจ้างตลอดปี โดยได้ออกประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง ประเภท ขนาดกิจการ ท้องที่ ที่ให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบ อัตราเงินสมทบ อัตราเงินฝาก วิธีการประเมินและการเรียกเก็บเงินสมทบ มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2562

แผนภาพที่ 30 จำนวนเงินที่แรงงานต่างด้าวได้รับจากกองทุนเงินทดแทน

จำนวนเงินที่แรงงานต่างด้าวได้รับจากกองทุนเงินทดแทน

การขอรับประโยชน์ทดแทน	จำนวนเงิน (บาท)
เมียนมา	156,503,060.68
ลาว	6,932,980.79
กัมพูชา	27,145,750.25
สัญชาติอื่น ๆ	5,489,638.45
รวม	196,071,430.17

*แรงงาน 3 สัญชาติ ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา และลาว

3.7.5 การเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองด้านแรงงาน

1) การเพิ่มศักยภาพการตรวจแรงงาน

กระทรวงแรงงาน มีความพยายามในการเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และหน่วยงานอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนแรงงานในประเทศ ที่ต้องให้การคุ้มครองดูแล โดยปี 2560 จำนวน 1,506 คน ปี 2561 จำนวน 1,692 คน ปี 2562 และปี 2563 มีจำนวนเท่ากัน คือ 1,889 คน (ปัจจุบันประเทศไทยมีแรงงาน จำนวน 19.2 ล้านคน ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2563) นอกจากนี้ ได้เน้นการพัฒนาศักยภาพพนักงานตรวจแรงงานให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย คุ้มครองแรงงาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตลอดจน พัฒนาเทคนิคการฝึกปฏิบัติการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการดำเนินคดี และการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด รวมถึงการนำแบบคัดกรองเบื้องต้นแรงงานบังคับใช้ร่วมกับการตรวจคุ้มครองแรงงาน และการรับเรื่องร้องเรียน เพื่อให้สามารถคัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(1) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ภายใต้โครงการส่งเสริมความรู้ผู้ปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยแรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 45 คน ระหว่างวันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ 2563 ณ กรุงเทพมหานคร

(2) การเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว กรมการจัดหางาน ดำเนินโครงการอบรมเจ้าหน้าที่ด้านการตรวจสอบ ปราบปราม จับกุม และดำเนินคดี นายจ้าง สถานประกอบการ และคนต่างด้าวผิดกฎหมาย ตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติงาน การบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รวมทั้งพัฒนาคุณภาพและทักษะในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบ ปราบปราม จับกุม และดำเนินคดีผู้กระทำความผิดให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างเสริมสัมพันธภาพ แลกเปลี่ยนแนวความคิดและประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ระหว่างวันที่ 7-11 กันยายน 2563 ณ จังหวัดนครนายก มีผู้เข้ารับการอบรม ประกอบด้วย ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ จำนวน 101 คน ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งรูปแบบการอบรม จะเป็นการบรรยาย การฝึกปฏิบัติทั้งทางวิชาการและยุทธวิธี

กรมการปกครอง จัดโครงการอบรมและสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพการป้องกันและปราบปราม การกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ของพนักงานฝ่ายปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนี้

(1) โครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และอาชญากรรม รูปแบบใหม่ จำนวน 1 รุ่น 30 คน ให้กับพนักงานฝ่ายปกครองส่วนกลางที่ปฏิบัติหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษ กรมการปกครอง เพื่ออบรมยุทธวิธีการตรวจค้นการสืบสวนคดีค้ามนุษย์

(2) โครงการอบรมจัดตั้งชุดปฏิบัติการพิเศษจังหวัด เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการรักษาความสงบเรียบร้อย จำนวน 2 รุ่น รุ่นละ 80 คน รวมทั้งหมด 160 คน ให้พนักงานฝ่ายปกครอง ส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่ออบรมยุทธวิธีการตรวจค้น การสืบสวนคดีค้ามนุษย์

(3) โครงการอบรมภาคปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อาชญากรรมรูปแบบใหม่ และรักษาความสงบเรียบร้อย ในอำนาจหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครอง จำนวน 5 รุ่น รุ่นละ 20 คน รวมทั้งหมด 100 คน ให้กับพนักงานฝ่ายปกครองส่วนภูมิภาค เพื่ออบรมยุทธวิธีการตรวจค้น การสืบสวนคดีค้ามนุษย์ ในรูปแบบ การฝึกภาคปฏิบัติการ

(4) โครงการยกระดับยุทธวิธีชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงภายในภาคสนาม ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และอาชญากรรมรูปแบบใหม่ จำนวน 1 รุ่น 36 คน ให้กับพนักงานฝ่ายปกครองส่วนกลางที่ปฏิบัติหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง เพื่ออบรม ยุทธวิธีการตรวจค้นการสืบสวนคดีค้ามนุษย์

3.8 การเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียน และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

3.8.1 การจัดจ้างล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา

กระทรวงแรงงานเพิ่มความพยายามที่จะลดช่องว่างทางด้านภาษา ด้วยการเพิ่มจำนวนล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการและช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว โดยในปี 2559 มีจำนวน 72 คน ปี 2560 มีจำนวน 134 คน ปี 2561 มีจำนวน 153 คน และปี 2562 มีจำนวน 190 คน ปี 2563 มีจำนวน 185 คน

แผนภาพที่ 31 การเพิ่มจำนวนล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา

การเพิ่มจำนวนล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา

ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
รวม 134 คน	รวม 153 คน	รวม 190 คน	รวม 185 คน
ล่าม 74 คน	ล่าม 69 คน	ล่าม 99 คน	ล่าม 118 คน
ผู้ประสานงาน ด้านภาษา 60 คน	ผู้ประสานงาน ด้านภาษา 84 คน	ผู้ประสานงาน ด้านภาษา 91 คน	ผู้ประสานงาน ด้านภาษา 67 คน

3.8.2 การให้บริการสายด่วน 1506

กระทรวงแรงงานพัฒนาช่องทางการให้บริการรับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียน และแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่นายจ้าง ลูกจ้างคนไทย และคนต่างด้าว โดยรวมสายด่วน 1546 และ 1694 เข้าด้วยกัน ผ่านสายด่วน 1506 กต 2 กรมการจัดหางาน กต 3 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยมีผู้ใช้บริการด้านการจัดหางาน จำนวน 114,954 สาย เป็นเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวทำงานผิดกฎหมาย จำนวน 108 เรื่อง โดยเจ้าหน้าที่ได้เข้าไปตรวจสอบในพื้นที่ พบแรงงานต่างด้าวทำงานผิดกฎหมายและดำเนินคดี จำนวน 5 ราย และเปรียบเทียบปรับนายจ้าง จำนวน 4 ราย และมีผู้ใช้บริการด้านการคุ้มครองแรงงาน จำนวน 79,382 สาย โดยมีลูกจ้างเดินทางเข้ามาขอรับบริการด้านการคุ้มครองแรงงานด้วยตนเอง จำนวน 13,024 คน ดำเนินการเสร็จสิ้น จำนวน 13,024 คน

3.8.3 การเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียนและประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้การให้บริการสายด่วน 1300

สถิติการรับแจ้งเหตุคำมนุษย์ของศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 พม. มีจำนวน 70 กรณี 89 ราย จำแนกเป็น ชายจำนวน 16 ราย และ หญิงจำนวน 73 ราย รับแจ้งเหตุกรณีค้าประเวณี จำนวนมากที่สุด จำนวน 50 กรณี ถูกบังคับหรือหลอกใช้แรงงาน จำนวน 9 กรณี รับจ้างอุ้มบุญ จำนวน 8 กรณี และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จำนวน 3 ราย โดยเป็นการแจ้งเหตุภายในประเทศ จำนวน 68 กรณี และต่างประเทศ จำนวน 2 กรณี

ภายหลังการรับแจ้งเหตุ ศูนย์ช่วยเหลือสังคมดำเนินการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศของศูนย์ช่วยเหลือสังคม ลงพื้นที่โดยการเข้าร่วมคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ก่อนจะประสานส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือคุ้มครองในส่วนที่เกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่ โดยศูนย์ช่วยเหลือสังคมได้ประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จำนวน 29 กรณี กองต่อต้านการค้ามนุษย์ จำนวน 3 กรณี สถานคุ้มครอง จำนวน 5 กรณี และกรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวน 7 กรณี และหน่วยงานภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 11 กรณี และกรมการปกครอง จำนวน 3 กรณี

นอกจากนี้ ศูนย์ช่วยเหลือสังคมมีล่ามอาสาสมัครศูนย์ช่วยเหลือสังคม เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้ความช่วยเหลือในกรณีผู้ประสบปัญหาเป็นชาวต่างชาติ และมีการจัดทำทำเนียบล่ามอาสาสมัครที่ขึ้นทะเบียนกับศูนย์ช่วยเหลือสังคม จำนวน 9 ภาษา ได้แก่ อังกฤษ เมียนมา กัมพูชา มลายู (ยาวิ) ไทใหญ่ จีน เกาหลีใต้ เยอรมัน และภาษามือ

3.8.4 การอบรมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ในป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน รณรงค์สร้างการรับรู้ เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมอบหมายให้สำนักงานแรงงานจังหวัด 76 จังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

(1) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ในเรื่องการค้ามนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และโทษของการค้ามนุษย์ให้กับแรงงาน นายจ้างและผู้ประกอบการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ โซเชียลมีเดีย จัดนิทรรศการ/จัดกิจกรรมในพื้นที่ วิทยุชุมชน ตลอดจนรณรงค์เชิงรุกแบบเคาะประตูบ้าน จัดฝึกอบรมให้ความรู้นายจ้าง/ลูกจ้างเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการใช้แรงงานบังคับ การค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการใช้แรงงานเด็ก และใช้กลไกเครือข่ายในพื้นที่โดยอาสาสมัครแรงงาน และบัณฑิตแรงงาน จำนวน 7,255 คน ประสานความร่วมมือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ NGOs ในการเฝ้าระวังป้องกันกระบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด

(2) จัดอบรมสัมมนาพัฒนาศักยภาพเครือข่ายการป้องกันการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในพื้นที่จังหวัดละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 คน

3.9 การป้องกันการคุ้มครองให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรอง รวมทั้งส่งเสริมให้สถานประกอบการปฏิบัติตามได้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลไม่มีการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และค้ำมนุษย์ อันเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการคุ้มครองตั้งแต่ต้นทาง โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

3.9.1 การพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัวและเจรจาต่อรอง

กระทรวงแรงงาน ดำเนินการส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรองอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างเดินหน้าแก้ไขกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ ประกอบด้วย ร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. และพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ภายใต้ความร่วมมือกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และไตรภาคีอย่างใกล้ชิด ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา สำหรับพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. อยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาก็จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในระหว่างนี้กระทรวงแรงงาน จะดำเนินการคู่ขนานในการรับฟังความคิดเห็นและเตรียมการรับรองอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัวและเจรจาต่อรองเป็นลำดับแรก ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

3.9.2 การส่งเสริมให้สถานประกอบการนำ GLP TLS และ T Mark ไปใช้

กระทรวงแรงงานกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สถานประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good labour Practices: GLP) ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพการจ้างและสภาพการทำงาน ในสถานประกอบการทั่วไป อุตสาหกรรมประมงทะเล และกิจการที่เกี่ยวข้อง ภายใต้มาตรการ 4 ไม่ 6 มี ได้แก่ ไม่ใช้แรงงานเด็ก ไม่ใช้แรงงานบังคับ ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีการค้ำมนุษย์ มีระบบจัดการและการบริหารแรงงาน มีเสรีภาพในการสมาคม มีโอกาสแลกเปลี่ยนความเห็นกับนายจ้าง มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย มีการจัดการสุขอนามัยและของเสีย และมีสวัสดิการที่เหมาะสม โดยในปี 2563 มีสถานประกอบการนำ GLP ไปใช้รวมยอดสะสม 6,877 แห่ง

นอกจากนี้ กระทรวงแรงงาน ได้ส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานแรงงานไทย (มรท.8001-2553) Thai Labour Standards (TLS) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้สถานประกอบการมีการตรวจสอบและประกาศตนเองว่า เป็นสถานประกอบการที่ปฏิบัติได้สอดคล้องตามมาตรฐาน อาทิ ระบบการจัดการสิทธิแรงงาน และการคุ้มครองแรงงาน อันก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านกรยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน เสริมสร้างให้ธุรกิจพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพิ่มโอกาสการแข่งขันทางการค้าในเวทีโลก ปัจจุบันมีสถานประกอบการชำระรักษาอยู่ในระบบ TLS จำนวน 5,553 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นสถานประกอบการที่ผลิตเพื่อการส่งออก จำนวน 655 แห่ง คิดเป็นมูลค่าการส่งออก 702,800 ล้านบาท

นอกจากนี้ ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน เพื่อบูรณาการรับรองสถานประกอบการที่ได้มาตรฐาน TLS ให้สินค้าและบริการได้รับตราสัญลักษณ์ Thailand Trust Mark (T-Mark) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือให้กับสินค้าและบริการจากประเทศไทยมากยิ่งขึ้น อันเป็นการยกระดับภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็นประเทศที่มีการค้าที่คำนึงถึงการจ้างงานที่เป็นธรรม โดยปัจจุบันมีสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานให้ใช้ตราสัญลักษณ์ T-Mark จำนวน 235 แห่ง

การส่งเสริมให้สถานประกอบการนำ GLP TLS และ T-Mark ไปใช้

4 ไม่ 6 มี

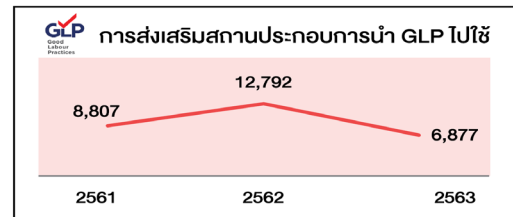
สถานประกอบการนำ GLP ไปใช้ 6,877 แห่ง

สถานประกอบการเข้าสู่ระบบ TLS 5,553 แห่ง

สถานประกอบการได้รับตราสัญลักษณ์ T-Mark 235 แห่ง

3.9.3 แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP)

คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP) ระยะที่ 1 (ปี 2562-2565) เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2562 โดยประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และในปี 2563 กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยได้มีการหารือระดับนโยบายร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการที่มีหน้าที่ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯหารือกับผู้ว่าราชการจังหวัดนาร่อง 10 จังหวัด (เชียงใหม่ พะเยา พิษณุโลก สุโขทัย ขอนแก่น ชัยภูมิ สงขลา ปัตตานี พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนการบูรณาการตามแผนปฏิบัติการฯ ร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดทำมาตรการ กลไกเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ เคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ ศึกษามาตรการการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและการปรับปรุงกฎหมาย มาตรการเพื่อป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (The United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGPs) และแผนปฏิบัติการฯ ให้กับทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อทุกภาคส่วนผ่านการประกวดรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Awards) และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ เพื่อส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อ ทั้งในระดับระหว่างประเทศ และระดับภูมิภาค เพื่อยืนยันบทบาทของไทยในประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

3.10 ความร่วมมือในการป้องกันการค้ามนุษย์

3.10.1 โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกระทรวงแรงงาน และกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา (USDOL) โครงการยกระดับการบังคับใช้กฎหมายแรงงานและกฎหมายอาญา เพื่อแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก การใช้แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (Attaining Lasting Change for Better Enforcement of Labour and Criminal Law to Address Child Labour, Forced Labour and Human Trafficking Project (ATLAS Project))

มีการระยะเวลาในการดำเนินงาน 4 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2565 โดยมีกำหนดจะดำเนินการใน 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย ปารากวัย โคลัมเบีย และอาร์เจนตินา โดยมีองค์กรวินร็อก อินเตอร์เนชันแนล (WinRock International) ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร (Nonprofit Organization) เป็นผู้ดำเนินการ โครงการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อประสานความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ และได้ตั้งเป้าหมายผลลัพธ์ จำนวน 3 ประเด็น ดังนี้ (1) การพัฒนากฎหมาย (2) การบังคับใช้กฎหมาย และ (3) การประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานคุ้มครองทางสังคม โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำรายงานสถานการณ์เบื้องต้นก่อนการดำเนินโครงการ (Pre-situational analysis (PSA)) และมีกำหนดจัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต่อโมเดลการดำเนินโครงการ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2563 และจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรสองวัน เพื่องานต่อต้านการใช้แรงงานเด็ก การใช้แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 15-16 ธันวาคม 2563 โดยมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันการค้ามนุษย์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 42 คน

3.10.2 โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกระทรวงแรงงานและองค์การระหว่างประเทศ (International Organization)

1) โครงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ (TRIANGLE in ASEAN) มีระยะเวลาดำเนินการ 10 ปี ระหว่างปี 2558-2568 มีรัฐบาลแคนาดาและออสเตรเลียเป็นผู้ให้ทุน และ ILO เป็นผู้ดำเนินการหลัก ซึ่งมุ่งให้แรงงานโยกย้ายถิ่นฐานทั้งหญิงและชายสามารถมีบทบาทในการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ในภูมิภาคอาเซียนให้มีความยั่งยืน โดยเน้นกลุ่มแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานในภาคเกษตรและก่อสร้าง

2) โครงการความปลอดภัยและยุติธรรม: สิทธิและโอกาสของแรงงานต่างด้าวสตรีในภูมิภาคอาเซียน (Safe & Fair: Realizing women worker's rights and opportunities in the ASEAN region Project) มีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ ปี 2561-2565 (5 ปี) มีสหภาพยุโรปเป็นผู้ให้ทุน และ ILO เป็นผู้ดำเนินการหลัก ซึ่งเน้นการยุติความรุนแรงที่กระทำต่อผู้หญิงและเด็กในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มโยกย้ายถิ่นฐานทำงานในบ้าน โดยมีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิของแรงงาน การตระหนักถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ระหว่างการอพยพย้ายถิ่นฐาน เพื่อนำไปสู่การโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัยและยุติธรรมในภูมิภาคอาเซียน

3) โครงการพัฒนาศักยภาพแรงงานสตรีในสถานประกอบกิจการ (Women in STEM Workforce Readiness and Development Programme) มีเป้าหมายเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากความไม่มั่นคงในการทำงานอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว โดยผลการศึกษาหลายชิ้นได้ชี้ให้เห็นว่า แรงงานสตรีเป็นกลุ่มเปราะบาง (vulnerable group) ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการถูกเลิกจ้างจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทำให้การเสริมทักษะภายใต้สาขา STEM (STEM-Science Technology Engineering and Mathematics) เข้ามามีบทบาทในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อลดช่องว่างทักษะระหว่างชายหญิง ป้องกันผู้หญิงไม่ให้สูญเสียงาน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และช่วยยกระดับศักยภาพของสตรีด้วยการสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพ การจัดหาตำแหน่งงานที่เป็นงานในสาขา STEM ในภาคอุตสาหกรรม โดย ILO ได้แสดงความสนใจที่จะดำเนินโครงการ ในกลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา สมุทรปราการ ชลบุรี นนทบุรี ปทุมธานี และปราจีนบุรี

4) โครงการการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานที่ยั่งยืนในภูมิภาคเอเชีย (Responsible Supply Chains in Asia) ดำเนินการระหว่างเดือนธันวาคม 2560-เดือนธันวาคม 2563 (3 ปี) ในพื้นที่ 6 ประเทศ ในทวีปเอเชีย ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ เวียดนาม เมียนมา และไทย มีสหภาพยุโรปและ OECD เป็นผู้ให้ทุน และ ILO เป็นผู้ดำเนินการหลัก ซึ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ และพัฒนาศักยภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน โดยในส่วนของประเทศไทยจะเน้นภาคชิ้นส่วนยานยนต์และภาคเกษตร ในส่วนของประเทศไทยได้มีการส่งเสริมให้สถานประกอบการนำมาตรฐานแรงงาน (Thailand Labour Standards: TLS) และแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP) มาใช้เป็นแนวปฏิบัติในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อขจัดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทางการค้า เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการค้า และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้สถานประกอบการ

5) โครงการรับรองทักษะร่วมกัน (Mutual Recognition of Skills (MRS)) เป็นโครงการที่ ILO ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการอาเซียนดำเนินการร่วมกันกับประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมุ่งหวังให้ประเทศสมาชิกอาเซียน มีการเตรียมพร้อมสำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ มีกลุ่มเป้าหมาย คือ คนงานที่มีทักษะระดับต่ำถึงระดับกลาง ซึ่งต่างจากการดำเนินการของข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรที่มีทักษะสูงในกลุ่มที่เรียกว่านักวิชาชีพ 8 สาขา วิชาชีพ และสนับสนุนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวภายในภูมิภาค ตอบสนองการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี

6) โครงการสิทธิจากเรือสู่ฝั่ง (Ship to shore rights project) เป็นโครงการ 3 ปี (พ.ศ. 2559-2562) สิ้นสุดโครงการแล้วเมื่อต้นปี 2562 มีสหภาพยุโรปเป็นผู้ให้ทุน และ ILO เป็นผู้ดำเนินการหลัก เน้นการป้องกันและลดทอนรูปแบบการใช้แรงงานที่ไม่อาจยอมรับได้ในธุรกิจภาคประมง และแปรรูปอาหารทะเล ดำเนินโครงการครอบคลุมพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเลของไทย โดยเฉพาะพื้นที่ทำการประมง และแปรรูปอาหารทะเล ส่งผลให้เกิดพัฒนาที่เกี่ยวกับแรงงานประมง โดยได้มีการประชุมคณะกรรมการกำกับติดตามโครงการต่อต้านรูปแบบการทำงานที่ไม่เป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2563 เพื่อปิดโครงการ ในระยะที่ 1 โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการวางแผนการดำเนินงานในระยะที่ 2 ซึ่งจะใช้ชื่อโครงการว่า South East Asia Regional Programme on Labour Migration in the Fishing Sector หรือ Ship to Shore Rights South East Asia

7) โครงการระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับทุกคนของประเทศไทย (Social Protection System for All in Thailand) เป็นโครงการภายใต้กองทุนร่วม SDG (Joint SDG Fund) เป็นโครงการ 2 ปี (พ.ศ. 2563-2564) โดยมีหน่วยงานของสหประชาชาติในประเทศไทย ที่รับผิดชอบจำนวน 4 หน่วยงาน ได้แก่ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization (ILO)) องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund (UNICEF)) องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration (IOM)) และองค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มพลังของผู้หญิง แห่งสหประชาชาติ (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN WOMEN)) โดยจะศึกษาระบบการคุ้มครองทางสังคมของประเทศไทยโดยรวม เพื่อหาข้อเสนอแนะ และสนับสนุนให้ขยายความคุ้มครองไปสู่กลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ทั้งแรงงานนอกระบบ ภาคเกษตรกรรม แรงงานข้ามชาติ เป็นต้น

ในเบื้องต้น UNICEF มีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของการจัดเงินสนับสนุนให้แก่เด็กและเยาวชน (Child Support) และกระทรวงการคลังมีความสนใจในเรื่องการศึกษาทบทวนเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ และการจัดการรายได้ เพื่อให้บริการการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง ซึ่งโครงการนี้มีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักฝ่ายไทย

3.10.3 แผนงานระดับชาติว่าด้วยงานที่มีคุณค่า (Decent Work Country Program-DWCP) พ.ศ. 2562-2564 ของประเทศไทย

กระทรวงแรงงาน ได้จัดทำแผนงานระดับชาติว่าด้วยงานที่มีคุณค่าของประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2562-2564 (Thailand Decent Work Country Program 2019-2021) โดยปรึกษาหารือ วางเป้าหมาย และกลยุทธ์ร่วมกับองค์กรไตรภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐบาล นายจ้าง และลูกจ้าง และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization (ILO)) ผ่านสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศประจำประเทศไทย กัมพูชา และ สปป.ลาว โดย TDWCP มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคนในประเทศไทย อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์การขาดแคลนแรงงาน เพิ่มกำลังการผลิตของแรงงาน และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจ้างงานที่มีคุณค่า โดยให้ความสำคัญกับแรงงานทุกกลุ่ม รวมทั้งช่วยสนับสนุน สิ่งที่ประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองแรงงานทั้งแรงงานไทย และแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการร่วมกับสำนักงานแรงงาน ระหว่างประเทศประจำประเทศไทย กัมพูชา และ สปป.ลาว ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อติดตามและประเมินผล การดำเนินการครึ่งแผน (1 ปีครึ่ง)

ค. แผนการดำเนินงานต่อไป

ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

1. อบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ เรื่อง พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 และกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานประมง พ.ศ. 2557 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 เพื่อเพิ่มศักยภาพ ผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความเข้าใจในมาตรา 6 และ 6/1 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 และสามารถแยกความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบความผิดฐานบังคับใช้แรงงานและความผิดฐานการค้ำมนุษย์ได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายได้อย่างเหมาะสม โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนสามารถดำเนินคดีและให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล
3. มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และ มูลนิธิ ไอเจเอ็ม (IJM) หรือองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมพัฒนาความเป็นมืออาชีพร่วมกันและทำงานร่วมกันต่อไปในอนาคต

ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

4. ผลักดันให้มีการจดทะเบียนเป็นสถานคุ้มครองเอกชนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถเลือกเข้ารับการคุ้มครองได้ตามความสมัครใจ
5. ส่งเสริมความร่วมมือเกี่ยวกับเรื่อง Social Enterprise กับภาคประชาสังคม ในการขับเคลื่อนการทำงานของผู้เสียหายที่จะป้องกันไม่ให้ผู้เสียหายตกเป็นเหยื่อซ้ำ
6. การพัฒนาระบบการรับ-การส่งต่อผู้เสียหาย ภายใต้กระบวนการทำงานที่ชัดเจนขึ้น ตั้งแต่กระบวนการคัดแยก เช่น การจัดตั้งกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) โดยนำแนวทางการใช้ระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) มาเป็นเงื่อนไขระยะเวลาในการคุ้มครอง ผู้เสียหายและบุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหายอย่างเหมาะสม

ด้านป้องกัน

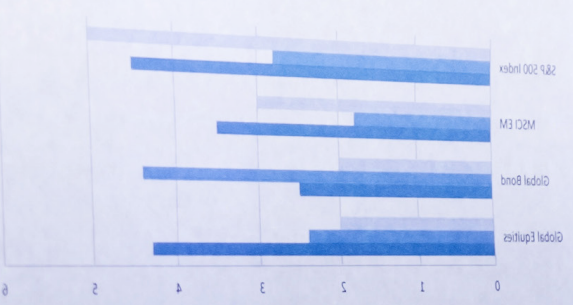
7. ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่กระทรวงแรงงานในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงาน

8. ออกแนวปฏิบัติให้นายจ้างจัดทำสัญญาจ้างในภาษาที่ลูกจ้างเข้าใจ ให้ครอบคลุมแรงงานทุกกลุ่ม (แรงงานตามระบบ MOU / แบบเข้าไป-เย็นกลับ / จดทะเบียนประมง มาตรา 83) รวมทั้ง เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบสัญญาจ้าง การจ่ายค่าจ้าง และการยึดเอกสารสำคัญประจำตัว ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่ม

9. จัดทำคู่มือการดำเนินงานของศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง และศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว เพื่อให้มีแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกแห่ง โดยให้เน้นการประสานความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างใกล้ชิด

10. จัดทำแบบคัดกรองเบื้องต้นการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อใช้ประกอบการตรวจแรงงาน การร้องทุกข์ / ร้องเรียน / หรือการแจ้งเบาะแส กรณีพบข้อบ่งชี้การค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงาน จะประสานทีมสหวิชาชีพเข้าดำเนินการช่วยเหลือ คัดแยก และคุ้มครองตามกฎหมายทันที

Index	19-08	19-01	18-01
Global Equities	4.3	5.4	5.2
Global Bond	3.2	4.4	3.7
MSCI EM	3	1.8	3
S&P 500 Index	2	5.8	4.2

จัดทำโดย : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ภาพหน้าปก : sammisreachers จาก Pixabay

พิมพ์ครั้งที่ 1 : พฤษภาคม 2564

พิมพ์ที่ : บริษัท กูเกเตอร์ เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด

ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดหนังสือได้จาก QR Code

รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย

ประจำปี 2563

จัดทำโดย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กองต่อต้านการค้ำมนุษย์

1034 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

โทรศัพท์ 0 2202 9077 โทรสาร 0 2202 9082

E-mail : secretariat.datip@m-society.go.th

www.e-aht.com